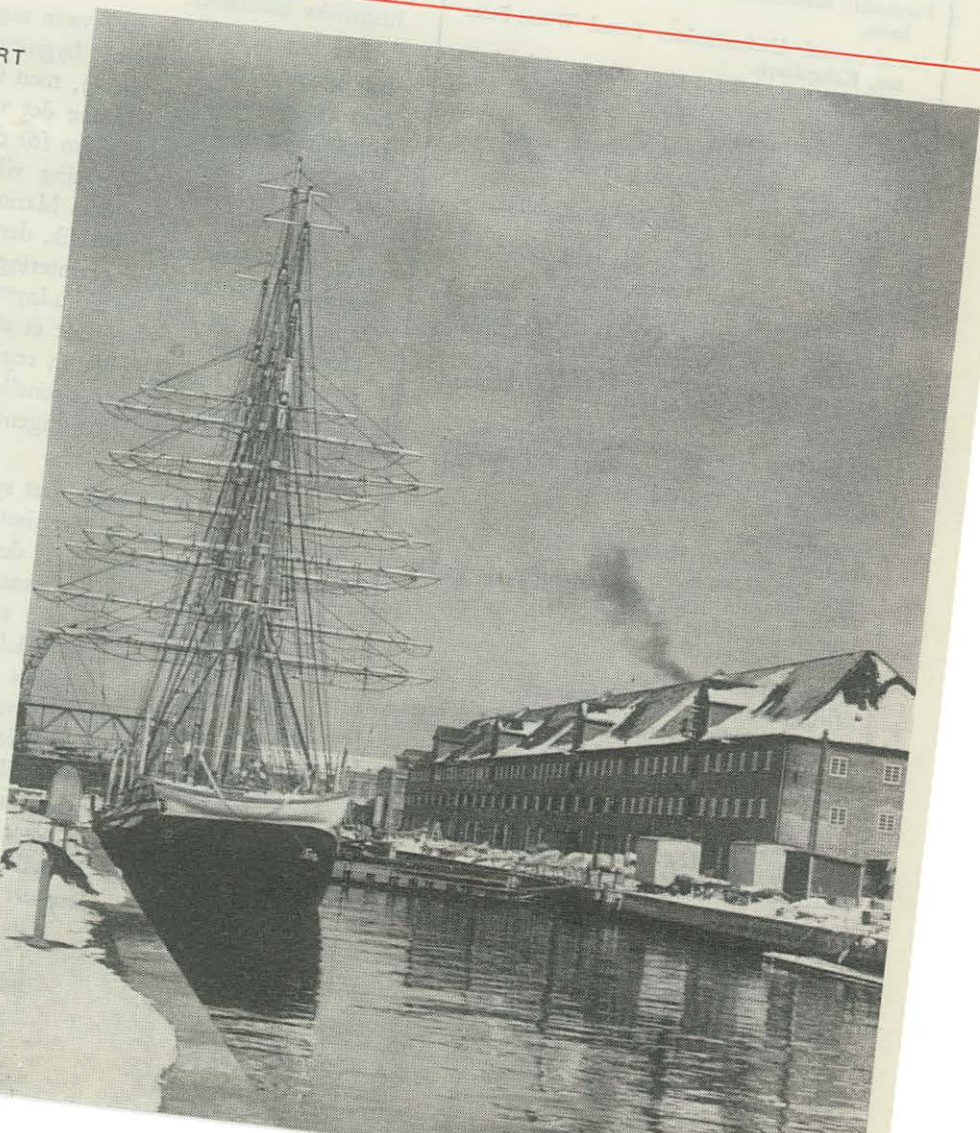

UNDER DANNEBROG

ORGAN FOR
SØVÆRN OG SØFART

GANG

1970 NR

MARINEFORENINGEN

Aresformand Hans Majestæt Kong Frederik d. IX

Foreningens formål er at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten ved at samle danske mænd til fælles arbejde for denne sag samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem mænd, der har gjort tjeneste eller er tjenstgørende i søværnet.

Hovedbestyrelse:

Formand: Kommandørkaptajn K. Hertz, København.

Næstformand: Underdirektør Svend Worm-Petersen, København.

Landssekretær: Assistent Kurt Flatau, København.

Hovedkasserer: Orlogskaptajn S. Thorlund Nielsen, København.

Boghandler O. Reumert, København, Distr. I.

Maskinmester Hans Pedersen, Frederiksværk, Distr. II.

Blikkenslagermester I. Strangholt, Roskilde, Distr. III.

Kontorbestyrer E. Nielsen, Næstved, Distr. IV.

Kaptajn C. Thomsen, Rønne, Distr. V.

Forretningsfører E. Semberg, Nakskov, Distr. VI.

Ingeniør E. D. Fylling, Odense, Distr. VII.

Fabrikant M. Burchardt, Kolding, Distr. VIII.

Direktør Knud Schrøder, Esbjerg, Distr. IX.

Omsorgskonsulent P. Schytte Hansen, Randers, Distr. X.

Fiskeskipper Jens Knak, Lemvig, Distr. XI.

Taksator Arne Sørensen, Ålborg, Distr. XII.

Bagermester A. Echvald, Godthåb, Distr. XIII.

Hovedkontor:

Marineforeningen, Havnegade 55,
1058 København K.

Ekspeditionstid daglig kl. 10-13. Lørdag lukket.

Telefon 01 62 (PALæ) 2886.

Postkonto nr. 1608.

Under Dannebrog:

Medlemsblad for Marineforeningen.

Redaktion: Marineforeningen, Havnegade 55,
1058 København K. (se under hovedkontoret).

Ansvarshavende redaktør: Kaj Lund.

Annonceekspektion og trykning: Vogelius' Bogtrykkeri, Danmarksgade 3, 9900 Frederikshavn.
Telf. (08) 42 22 77. - Postkonto 41175.

Forsiden:

„Georg Stage“ i vinterhi ved orlogsværftet. I baggrunden takkeladsmagasinsbygningen.

Foto Kaj Lund.

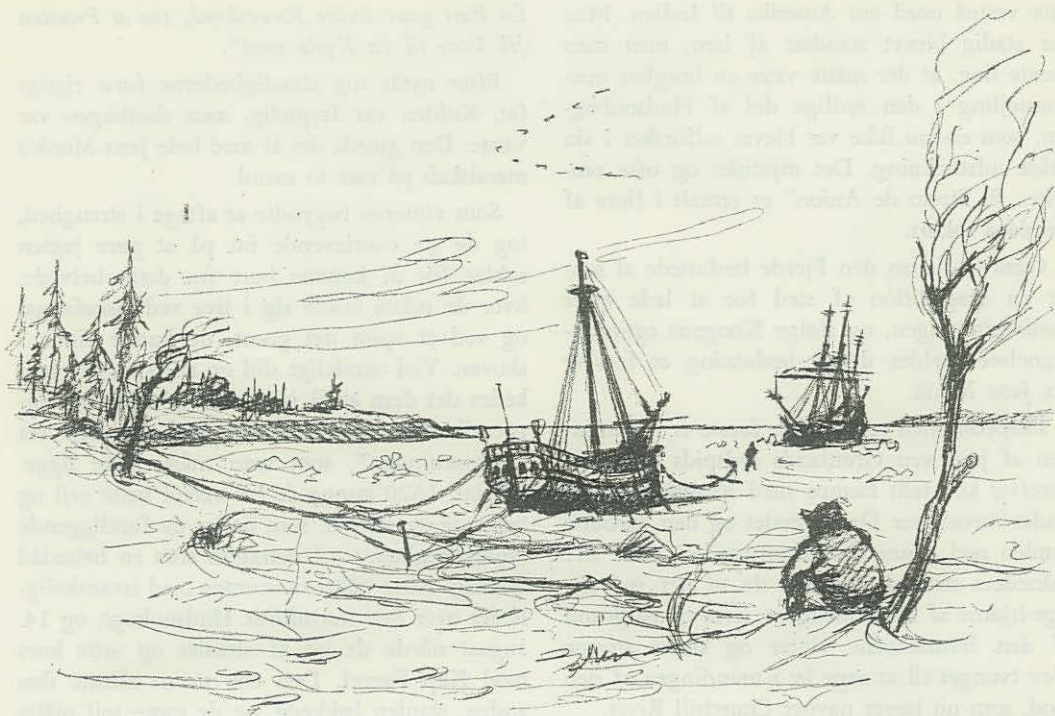
Kan marinestuerne blive et større aktiv?

Man har det indtryk, at der ikke er nogen helt fast linie i opbygningen af marinestuerne. De er etableret og indrettet af initiativrige medlemmer eller smågrupper af medlemmer med vidt forskellige forudsætninger under vidt forskellige betingelser. Formålet har været at skabe et hyggeligt samlingssted i en skibsmæssig atmosfære, som kan bidrage til opretholdelse af maritime traditioner. Ser man imidlertid på helhedsresultatet, bliver man klar over, at marinestuerne tilsammen ejer et betydeligt antal søhistoriske klenodier.

Der bør naturligvis ikke være noget synligt fast system i marinestuernes bygning og funktion (individualismen leve!), men ud fra den søhistoriske synsvinkel kunne det være ønskeligt med en eller anden form for central registrering. En sådan registrering ville først og fremmest være nyttig for Marineforeningen selv. Den kunne give overblik, den kunne give mulighed for gensidig orientering mellem afdelingerne, og den kunne udnyttes til at øge offentlighedens interesse for et af foreningens virkefelter. Desuden ville en registrering blive budt velkommen af professionelle søhistorikere og bidrage til et frugtbringende samarbejde med disse.

Nok er der ikke noget fast system i marinestuernes opbygning og organisation. Der er dog en udpræget tendens til, at de lokale afdelinger af praktiske årsager samarbejder med en restaurationsvirksomhed, der stiller selve lokalet til rådighed, medens afdelingen sørger for - eller bidrager til - lokalets indretning, dekoration og forsyning med inventar. Dette medfører, at der i mange tilfælde er offentlig adgang (helt eller delvis) til marinestuen. Det kan bidrage til at virke som propaganda for Marineforeningen, og det tjener direkte et af Marineforeningens formål: „At styrke nationens interesse for søværnet og søfarten“.

Kaj Lund.

Således forestiller kunstneren sig Jens Munk's vinterhavn for 350 år siden. Forarbejde til maleri af Arne Frederiksen, Sønderborg.

SØVÆRN OG SØFART:

Et 350 års minde om JENS MUNK!

Den 9. maj 1619 startede fra København en ekspedition med to små orlogsskibe, tremasteren „Enhjørningen” på ca. 100 tons med 48 mands besætning, og jagten „Lamprenen” på ca. 35 tons med 18 mands besætning.

Skibene tilhørte Kong Christian den Fjerde, som også havde finansieret ekspeditionen og stillet mandskabet til rådighed. Ekspeditionens leder var skibsfører Jens Munk, en uforfærdet og initiativrig sømand og købmand, der var trådt i kongens tjeneste.

Jens Munk havde på dette tidspunkt allerede været igennem en enestående eventyrlig karriere som praktisk sømand, skibsfører og skibsleder. 26 år gammel ejede han selv det skib, med hvilket han foretog forskellige rejser for egen regning. I 1609 udrustede han på privat

basis sammen med den københavnske borger Jens Hviid to skibe på fangstfart til Hvidehavet. Skibene blev skruet ned af isen, men Jens Munk bjærgede sig dog hjem med sine folk over Archangelsk. Det var ved denne lejlighed, at Christian den Fjerde blev opmærksom på Jens Munk og fik anvendelse for ham til ledelse af en kombineret handels- og fangstrejse til „Det murmanske Hav”.

I Kongens tjeneste gjorde Jens Munk sig fordelagtigt bemærket bl. a. som modig og initiativrig søhelt under Kalmarkrigen, som erfaren sagkyndig under togter til Hvidehavet, som sørøverjæger og som organisator af hvalfanger-togter.

På den tid gjorde både portugisiske, franske og engelske søfarende forsøg på at finde en

rute vestpå nord om Amerika til Indien. Man var stadig blevet standset af isen, men man mente dog, at der måtte være en brugbar gennemsejling i den sydlige del af Hudsonbugten, som endnu ikke var blevet udforsket i sin fulde udstrækning. Det mystiske og ofte omtalte „El Streto de Anion” er omtalt i flere af datidens søkort.

Også Christian den Fjerde besluttede at sende en ekspedition af sted for at lede efter nordvestpassagen, og ifølge Kongens egne optegnelser skyldes denne beslutning et forslag fra Jens Munk.

Ekspeditionen mødte den første is i slutningen af juni ved Grønlands sydspids og måtte derefter konstant kæmpe med isvanskeligheder under turen over Davisstrædet og den fortsatte famlen ned gennem Hudsonstrædet. Efter fire måneders strabadser nåede de til det sydvestlige hjørne af Hudsonbugten, hvor de på grund af den fremskredne vinter og svære storme blev tvunget til at søge læ i munden af den flod, som nu bærer navnet Churchill River.

Vinteren blev uhyre streng med uvejr, som kunne vare i ugevis, og med hård frost, der satte ind allerede i oktober. Jens Munk lod bygge nogle træboder i land og samle forråd for vinteren, men den barske natur havde ikke mange ressourcer at byde søfolkene. Disse var desuden heller ikke forsynet med passende tøj til det barske klima. Det meste af tiden måtte de klumpe sig sammen om kakkelovnene om bord i skibene. Kosten bestod hovedsagelig af salt kød og flæsk, og søfolkene blev derfor uden undtagelse angrebet af skørbug. Jens Munk måtte have vidst, at årsagen var mangel på planteføde, for han samlede undertiden tyttebær under sneen og uddelte dem blandt de syge.

Så godt, det lod sig gøre, blev juleaften højtideligholdt efter traditionerne. I sin beretning om rejsen skrev Jens Munk bl. a.: *„Juleaften gav jeg Folket Viin og stærkt Øl, som de dog maatte syde (koge), da det var bundfrossent, saa de finge en halve Ruus og var smukt lystige. Vi ofrede til Præsten efter gammel Viis, hver efter sin Formue! Endog at Pengene vare ikke mange blandt Folket, så gave de hvad de have!*

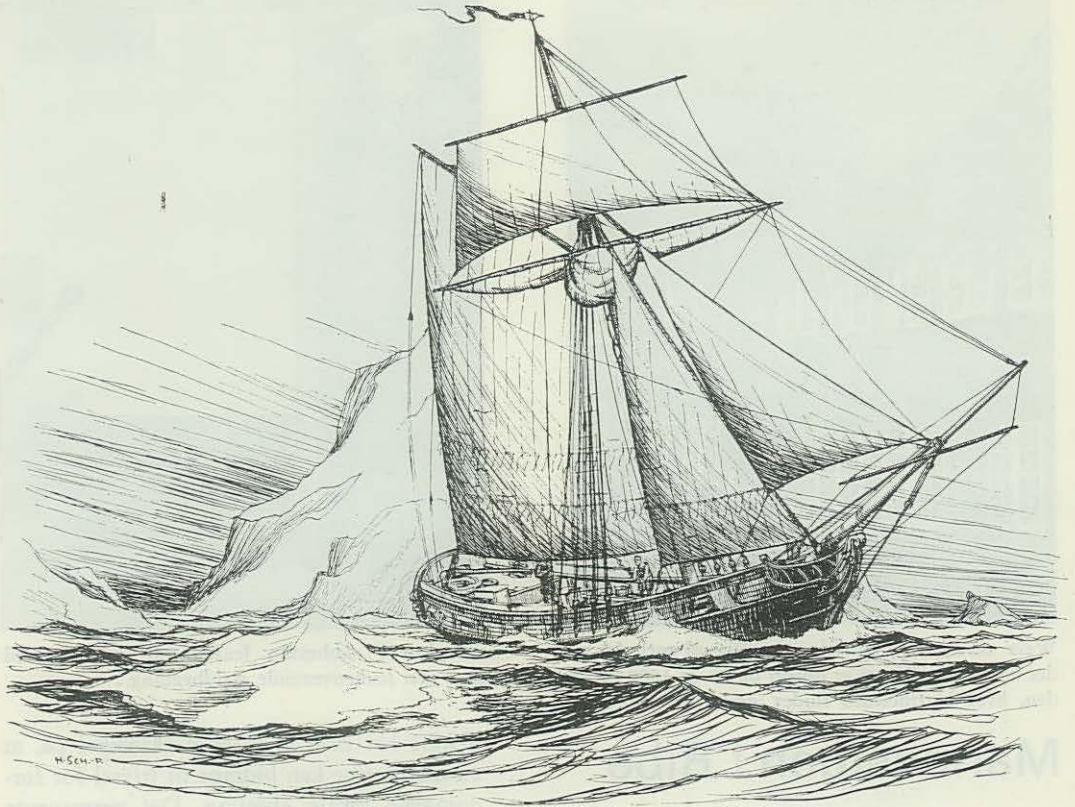
En Part gave hvide Ræveskind, saa at Præsten fik Fore til en Kjole med”.

Efter nytår tog elendighederne først rigtigt fat. Kulden var frygtelig, men skørbugen var værre. Den gjorde det af med hele Jens Munk's mandskab på nær to mand.

Som vinteren begyndte at aftage i strengthed, tog de tre overlevende fat på at gøre jagten søklar for at komme bort fra dette helvede, hvor de måtte holde sig i live ved fiskefangst og ved at spise det grønt, de kunne finde i skoven. Ved uendeligt slid og tålmodighed lykkedes det dem at få jagten ud at flyde og rigget til. Den blev forsynet med proviant fra „Enhjørningen”, som man måtte lade ligge. 20. juli 1620 kunne de tre mænd sætte sejl og begynde en sejlads, som under de foreliggende omstændigheder må betragtes som en heltedåd af rang. Atter måtte de kæmpe med isvanskeligheder over den stormfulde Hudsonbugt, og 14. august nåede de ud af strædet og satte kurs mod Kap Farvel. Den ene storm afløste den anden, skuden lækkede, og de møre sejl måtte repareres gang på gang. I døgnvis måtte de ligge underdrejet for storm og arbejde med håndpumpen dag og nat. Den dramatiske sejlads er udførligt beskrevet i Jens Munks egen rejsedagbog „Navigatio Septentrionalis”.

Da de på højde med Shetlandsøerne mødte et andet skib, regnede de med, at trængslerne nu var endt. Men end skønt det ved dygtigt sømandsskab lykkedes Jens Munk at manøvrere jagten op langs det andet skib flere gange, var det ikke muligt at opnå forbindelse på grund af den høje sø. De måtte sejle videre i det tiltagende mørke, og først den 20. september fik de Norges fjelde i sigte, lænsende for vejret i en forrygende vestenstorm. De slap gennem skærgårdens vanskelige farvand og nåede ind i en stille fjord, hvor de måtte holde jagten gående dagen igennem for små sejl, fordi de hverken havde anker eller jolle. Først hen under aften lykkedes det at få skibet fortøjet til en klippe med bistand af en bonde.

Der var ikke rullet nogen rød løber frem for Jens Munk ved hans hjemkomst. Hans egen beretning slutter med en ydmyg tak til Gud og med oplysning om, at han den 25. september ankom til Bergen, hvorfra han straks lod

Jagten „Lamprenen“ på hjemrejse fra Hudsonbugten i foråret 1620. Tegning af H. Schøtler-Pedersen.

sende medicin til sine to skibsfolk og en skipper til afløsning. Desuden skrev han den 27. september 1620 til „Den høje øvrighed“ og gav meddelelse om sin ankomst til Bergen.

Uheldigvis var lensmanden en personlig uven af Jens Munk, der havnede i fængslet på Bergenhus, og først juleaften nåede han hjem til København, hvor der ventede ham en ny række ydmygelser og et langt sygeleje.

En rigtig oprejsning og anerkendelse for sin indsats har Jens Munk først fået gennem Thorkild Hansens bog, der udkom i 1965. En oprejsning og anerkendelse af mere officiel art kunne passende bringes i 350-året for „Lamprenen“'s dramatiske rejse.

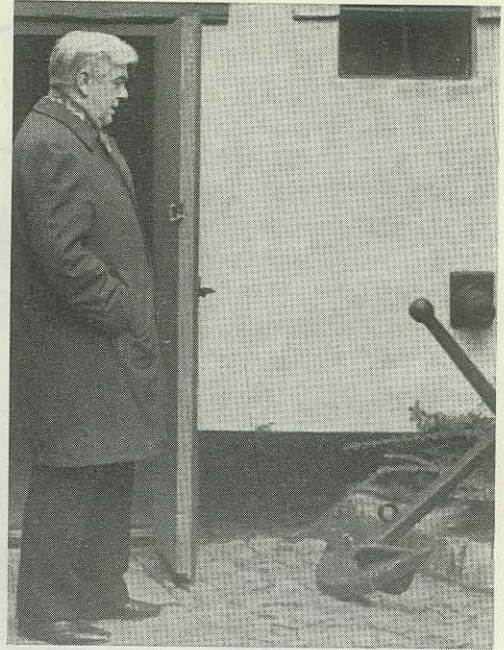
I en gammel traditionsrig søfartsnation som Danmark, kan man næsten hvert år påvise maritime mærkedage. Man forpassede chancen til at markere 350-året for ekspeditionens afsejling i 1619. Det forsømte kan genoprettes i år på 350-års dagen for ekspeditionens hjemkomst, eller om man vil i 1989, 400-året for Jens Munks fødselsdag.

Det danske postvæsen finder alt for sjældent anledning til at markere maritime mærkedage med udsendelsen af specielle frimærker. Vi har haft et Vitus Berring-frimærke. Hvornår får vi et Jens Munk-mærke?

Kaj Lund.

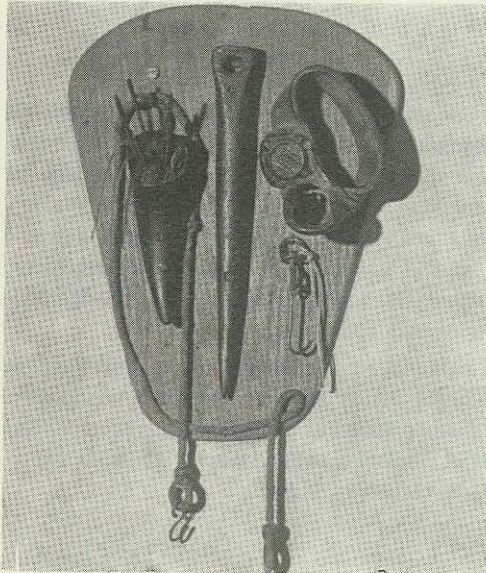
Weis' stue i Ribe. Interiøret er lige så malerisk som det udvendige. Huset er opført omkr. år 1600 og stalden, hvor Marinestuen findes, omkr. år. 1800.

Amtsrvisor P. Lohmann Jensen ved indgangen til stuen i den forhenværende staldbygning.

Marinestuen i Ribe

Marinestuens største klenodie er et sæt skibmandsværktøj skænket af fhv. skibsfører S. H. Sørensen, Varde.

I Ribe har man et tydeligt eksempel på, at en marinestue kan bidrage til trivsel for forningens lokale afdeling. Det permanente samlingssted blev etableret i 1955, men allerede fra 1954, da der kom skub i planerne om at etablere marinestuen, har der været livlig aktivitet i afdelingen.

Ved indvielsen den 20. august 1955 sagde formanden, amtsrvisor P. Lohmann Jensen, bl. a.: *„Det er ikke vor mening, at denne stue skal reserveres for os alene. Den skal være hele byens eje. Om sommeren skal turisterne komme her, om vinteren byens foreninger, der sætter det nationale højt og kan glæde sig over de symboler, som er samlet her . . .”*.

Et bevis på, at dette løfte blev holdt, ligger i borgmester C. J. Pedersen's gavecheck til afdelingens 50-års jubilæum 21. juni 1969 og den ledsagende tak for afdelingens indsats ved etableringen af marinestuen, der bliver betragtet som et stort aktiv for turisterne i Ribe.

Tanken om oprettelse af en marinestue i Ribe blev oprindeligt fremsat i 1951 af vej-

I centrum et omvendt rationsfad, der tjener som bord. Slingrelamper og andet udstyr er skænket af skibsreder Knud Lauritzen. Til højre konsul Ditlev Lauritzen's gamle arbejdsbord.

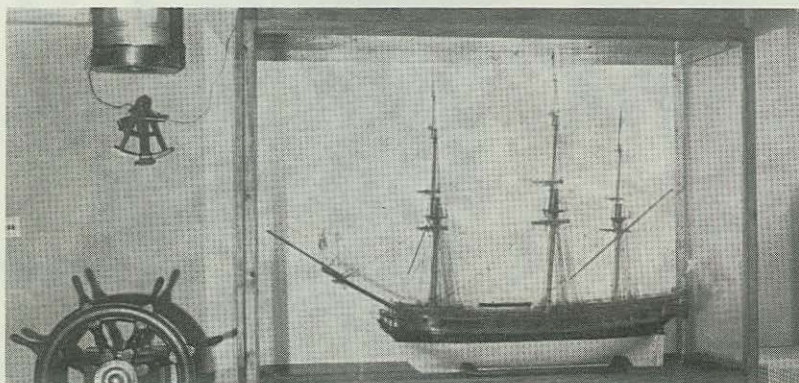
formand Chr. Petersen, som dog fratrådte formandposten et årstid efter planens virkeliggørelse. Amtsrevisor P. Lohmann Jensen, der blev formand for afdelingen i 1954, indledte forhandlinger med kommunen, som ydede sit bidrag ved at lade den gamle hestestald bag den maleriske Weis' stue ombygge til formålet. Desuden foretog han mange rejser, bl. a. til København, for at skaffe økonomisk tilskud og maritimt udstyr til lokalet fra rederier og privatpersoner. Særligt gode resultater opnåedes ved henvendelse til skibsreder Knud Lauritzen, hvis slægt stammer fra Ribe. Desuden må frem-

hæves en af de fornemste dekorationsgenstande, som man modtog i forbindelse med indvielsen, en stor og detaljeret udført model af fregatten „Disco”. Giveren var tømrer Knud Christensen, som selv havde fremstillet modellen på 750 arbejdstimer.

Arbejdet med indretning og montering af marinestuen blev udført ved en betydelig personlig indsats af et håndværkerudvalg under ledeelse af børstenbinder Willy Andreasen.

Det kan anbefales enhver, som kommer til Ribe, at aflægge et besøg i marinestuen bag Weis' stue.

Model af den fregatrigede grønlandsfarer „Disco“ bygget af skibstømrer Knud Christensen.

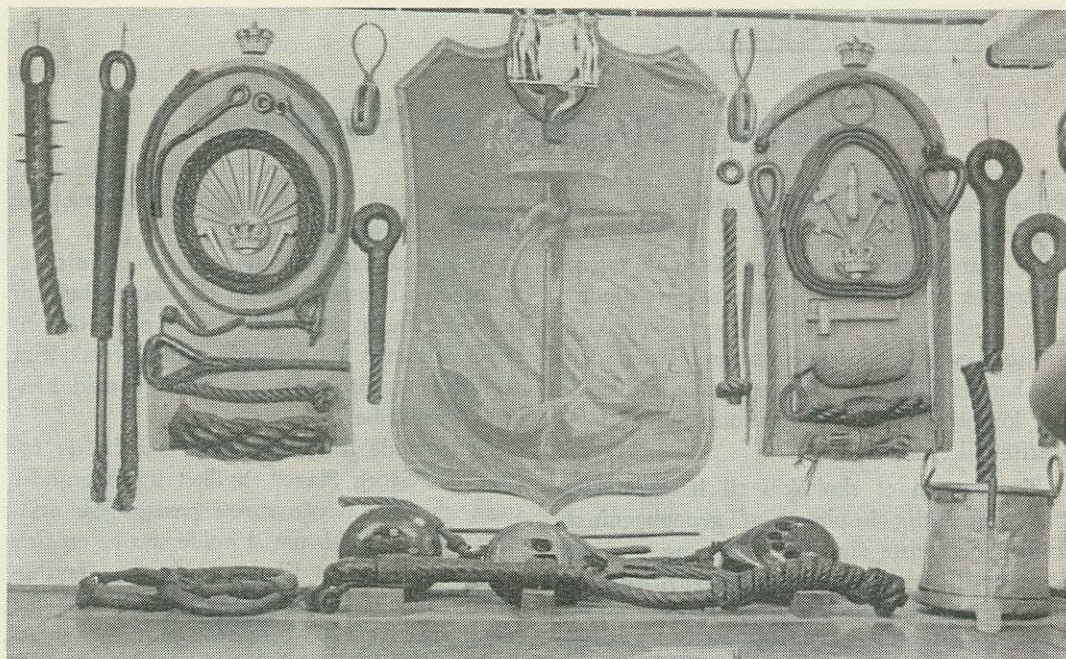
Hundrede danske søfartsmuseer

Det er måske en overdrivelse at benytte udtrykket søfartsmuseer i overskriften. Den er da også beregnet som blikfang. Det er imidlertid ingen overdrivelse, at man i Danmark har ca. 100 større og mindre maritime samlinger, og at et betydeligt antal af dem rummer værdier af betydelig søhistorisk interesse.

Bedst kendt er vort prægtige Handels- og Søfartsmuseum på Kronborg med dets filialer, hvoraf Vikingskibshallen i Roskilde er den nyeste. Næst i rækken kommer Orlogsmuseets eksklusive samling i Nicolaj Kirke i København. Når Orlogsmuseet – forhåbentlig snart – får fyldigere og værdigere rammer, vil det må-

Fra sejlmagerværkstedet i takkeladsmagasinbygningen på Holmen. Sejlmagerbænken er i sig selv et helt lille specialmuseum. Foto Kaj Lund.

De århundredgamle traditioner for skibmanding forsvinder lidt efter lidt fra orlogsværftets riggerværksted, men minderne om disse traditioner er endnu bevaret på lofter og i kroge. Enkelte minder er dog ikke stuvet af vejen som f. eks. tovværksarbejderne på denne dekorationsvæg.

ske blive muligt her at indlemme en del af de spændende samlinger, som befinder sig forskellige steder på Holmen. I de færreste tilfælde er de sidstnævnte samlinger tilgængelige for hvermand, og det er en synd. Nogle af dem indeholder skatte, som man kan fremvise med stolthed, og som sikkert kunne blive turistattraktioner.

Den direkte maritime etikette findes kun på 6-7 danske museer, medens betegnelsen med en vis ret kunne anvendes på mange flere, som f. eks. museerne i Marstal, Dragør og Bangsbo. Hertil kommer, at man på mange museer har mere eller mindre spredte maritime samlinger. Nogle af disse rummer emner af meget høj karat. De ville utvivlsomt tiltrække sig mere opmærksomhed, dersom de ikke druknede i mængden af andre museumsgenstande.

En del private søfartssamlinger er næsten ukendte, medens andre er offentligt tilgængelige, bl. a. de righoldige søfartssamlinger ved Svendborgsund (Søfartsmuseet i Troense). I andre tilfælde står institutioner eller foreninger bag sådanne samlinger. Til eksempel er der

tilsyneladende samlinger under opbygning hos Eventyrernes Klub, Kap Horn-foreningen, Handelsflådens Velfærdsråd og Foreningen Gamle Georg Stage Dreng.

For at nå op på de 100 søfartssamlinger må man naturligvis medregne de 60-70 marinestuer, som gennem det sidste halve århundrede er oprettet rundt omkring i Danmark af Marineforeningens afdelinger. Marinestuernes primære formål er at være samlingssted for medlemmer under hyggelige omgivelser i en maritim atmosfære.

Den maritime atmosfære skabes delvis ved, at man søger at hævde visse traditioner fra tiden til orlogs eller i handelsflåden. Desuden tilstræbes det at opbygge en ramme, der bærer præg af skib, idet samlingslokalerne så vidt muligt udstyres med skibsinventar, nautiske instrumenter, skibsmodeller, tovværksarbejder o. lign. Dette inventar, som kan tjene både nyttige og dekorative formål, er i reglen af ældre dato, og mange steder findes emner af historisk betydning.

Kaj Lund.

»Georg Stage« - et bindeled

Et nært samarbejde mellem handelsflåde og orlogsmarine har altid været et karakteristisk træk i dansk maritim aktivitet. Et af de talrige eksempler er stiftelsen „Georg Stages Minde“, som gennem 88 år har drevet skoleskibsvirksomhed for vordende sømænd i den danske handelsflåde, og som gennem alle disse år har kunnet benytte Flådestationen og Orlogsværftet til „basis“.

Tanken om et skoleskib til handelsflåden blev formentlig inspireret af genopbygningsånden, der rejste sig efter 1864, og som gav sig udtryk i en offentlig debat i 1870-erne om mere organiseret skoling af de menige søfolk. Sagen kom frem på bestyrelsesmøder i Foreningen til Søfartens Fremme, og foreningen fik foranlediget, at der blev fremsat et lovforslag. Dette gik i udvalg og blev syltet. Et af bestyrelsesmedlemmerne i Foreningen til Søfartens Fremme havde imidlertid ikke syltet sagen. Skibsreder Carl Frederik Stage, der selv havde gennemgået uddannelsen fra skibsdreng til kaptajn, førte tanken ud i praksis ved at oprette stiftelsen „Georg Stages Minde“ og overdrage denne et nyt skib, som fik navnet „Georg Stage“ efter hans afdøde søn.

„Georg Stage“ var et lille tremastet fuldskib, tegnet af Christian de Thurah og bygget 1882 hos Burmeister & Wain. Skibet var bygget af jern og havde en længde af 100 fod. Sejlet var ca. 8.000 kvadratfod, hvortil kom læsejlene med yderligere 400 kvadratfod. Som hjælpemaskine var installeret en compound-dampmaskine, der drev en tobladet propel. Denne propel kunnen hejses op i en skruebrønd, når den ikke var i brug.

Stiftelsen mødte stor velvilje hos betydelige mænd inden for dansk skibsfart og handel og kunne fra første færd basere en del af driftsudgifterne på bidrag fra private. Til hjælp ved bestridelse af de årlige udgifter blev der i 1883 af Frederik Stage og hans hustru ved testamente oprettet et stort legat. Få år senere

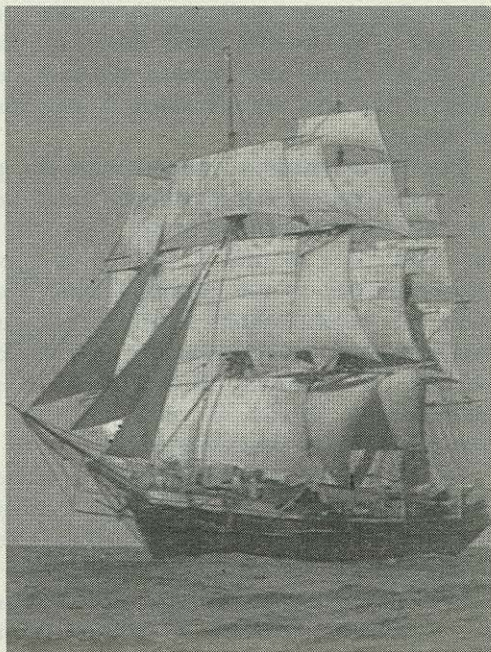
begyndte også staten at bevilge regelmæssige tilskud til skoleskibet.

Af lige så stor betydning var det imidlertid, at marinen bogstaveligt talt tog skoleskibet under sine vinger. Man gav det en plads til vinterleje, og man lod det nyde godt af forskellige faciliteter og århundreders erfaring med hensyn til sejlskibe.

Gennem de første 30 år var søofficerer førere af „Georg Stage“, hvilket må begrundes med, at disse havde større pædagogisk erfaring, når det gjaldt om at holde styr på en flok unge mænd og at tilegne dem visse færdigheder inden for kortest mulige tid. Marinen havde lige fra 1705 benyttet sig af skoleskibe.

Som hovedregel havde en søofficer en turus på to år som fører af „Georg Stage“, et system, der dog ikke blev fulgt i halvfemserne. Listen over førere fra marinen tæller 19 navne.

Den gamle „Georg Stage“ omdøbt til „Joseph Conrad“ på jordomsejling. Foto H. Christian Petersen.

Kaptajn C. A. Bruun	1882-84
Kaptajn Victor Hansen	1885
Premierløjtnant C. F. Drechsel	1888-89
Kommandør C. A. Bruun	1890-91
Premierløjtnant A. E. M. J. Trolle	1892
Kaptajn C. Bræstrup	1893
Kaptajn E. A. C. von Jessen	1894
Kaptajn C. L. With-Seidelin	1895
Kaptajn A. E. M. J. Trolle	1896
Premierløjtnant H. G. C. Amundsen	1897
Premierløjtnant H. Konow	1898
Kaptajn O. P. F. von Holck	1899-1900
Premierløjtnant P. E. Saabye	1901-02
Premierløjtnant G. C. Amdrup	1903-04
Premierløjtnant M. E. Malthe-Bruun	1905-06
Kaptajn F. Cold	1907
Premierløjtnant V. J. A. Harttung	1908-09
Premierljt. (kaptajn) H. Münter ...	1910-11
Premierløjtnant V. Clausen	1912-13

I 1914 fik skibet sin første chef fra handelsflåden, skibsfører C. Myhre, som 1918 blev afløst af skibsfører J. B. Junker. Denne havde kommandoen indtil 1945, da skibets førstestyrmænd gennem mange år, J. P. Svendsen, blev fører. Desværre omkom han samme år ved et ulykkestilfælde, og kaptajn Junker overtog atter føringen af skibet indtil 1946. Siden da har „Georg Stage“ været ført af kaptajn Jens P. Nørgaard, der ligeledes har fået sin sømandsuddannelse under sejl og damp i handelsflåden.

De sømandskundskaber og sømandsskikke, som gennem århundreder var blevet akkumuleret hos „Holmens Faste Stok“, blev gennem de første 50 år bibragt skoleskibeleverne direkte af skibets lærer og banjermester. Til denne post blev nemlig indtil 1932 udpeget en af de gamle, dygtige underofficerer, som havde gennemgået en meget hård skole, og som i reglen havde fået deres sejskibserfaring i „Ingolf“ eller „Ørnen“. Det var folk, som havde stor rutine i at lære fra sig og i at planlægge undervisningen.

Så længe „Georg Stage“ sejlede med dampmaskine, var også „mester“ en underofficer fra marinen. Denne var samtidig regnskabsfører og proviantmester.

Alligevel kan man ikke sige, at orlogsmarinen dominerede i „Georg Stage“. Skibets før-

I „Georg Stage“ holdes håndkraften stadig i højsædet.
Foto Kaj Lund.

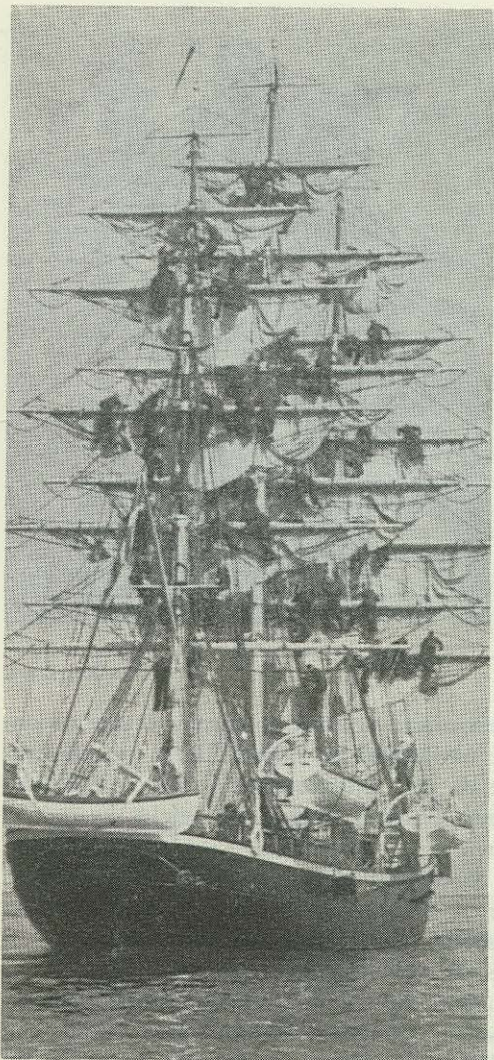
stestyrmænd og andenstymænd var alle uddannede navigatører fra handelsflåden, og alle havde de god sejskibserfaring, før de havde taderes eksamen. Det samme gjaldt kvartermestrene.

Skoleskibet „Georg Stage“ var således et af de berøringspunkter, hvor handelsflåden og marinen havde gode muligheder for at udveksle traditioner og erfaringer.

Som et af de mest betydningsfulde bindeled mellem „Stiftelsen Georg Stages Minde“ og Flåden kan nævnes, at der altid har siddet søofficerer i stiftelsens bestyrelse. Etatsråd C. F. Tietgen var stiftelsens første formand, og siden har bestyrelsen haft følgende formænd: Kontreadmiral C. A. Bruun, kommandør C. Bræstrup, kontreadmiral F. Cold, kommandørkaptajn, baron Niels Iuel-Brockdorff.

Nuværende formand er viceadmiral A. H. Vedel, som er tidligere „Georg Stage“-elev.

En katastrofe ramte skibet, da det ved midnat mellem 25. og 25. juni 1905 blev sejlet i sænk i Øresund af en skotsk damper. Skønt eleverne var veltrænede i bådmanøvre, var det udelukket, at der kunne sættes redningsbåde i vandet. 22 elever blev trukket ned med skibet eller blev dræbt af nedfaldende rundhol-

Til højre kaptajn Jens P. Nørgaard på forkanten af poopen i den nye „Georg Stage“ Foto Kaj Lund.

ge“. Det er bygget med dobbelt bund og har fem vandtætte skodder. Ved leveringen var det udstyret med en hjælpemotor på 110 HK, radiostation, baderum m. m.

Mange af marinens traditioner opretholdes dog stadig. Elevernes opholdsrum er to store banjer, hver med plads til 40 drenge, som sover i hængekøjer ophængt under dækket. Om Conrad“ ved det søhistoriske museum i Mystic i Connecticut.

I 1934 blev kølen strakt til en ny „Georg Stage“ på Frederikshavns værft og flydedok. Det nye skib, som altså nu er 35 år gammelt, er væsentlig større end den første „Georg Staden bliver køjer og køjeklæder stuvet sammen i „finkenetter“ ved skanseklædningen. Banjerne er også opholdsrum, skolestue og spiserum for drengene, og her har de hver en kistebænk, en skuffe og et skab til deres grejer.

Skoleskibet sejler kun med ét hold elever hver sommer. En del af de udvalgte drenge, der er i alderen fra 15 til 18 år, deltager i tilrigningen ved orlogsværftet. De første ugers sejlads foregår i danske farvande, hvorefter turen går op i Østersøen, og i reglen slutes af med en tur til Skotland.

En betydelig del af undervisningen i „Georg Stage“ består i rigningsøvelser og manøvrer med skibet såvel som skibsmandsarbejde, styring, lodning etc. Når skibet ligger til ankers, benyttes lejligheden til grundig gennemgang af bådmanøvre og roning. Der lægges megen vægt på undervisningen i vedligeholdelse af et skib, herunder rustbankning, konservering og malerarbejde. Den teoretiske undervisning er tilrettelagt som en parallel til det praktiske arbejde.

Selv om den nye „Georg Stage“ ikke mere er ny, er det dog stadig et godt og sundt skib, som vil fortsætte med at bære vidnesbyrd om en årrække til sit formål: „At give unge mennesker, der ønsker at fare til søs, den første undervisning i praktisk sømandsgerning“, og som vil fortsætte med at bære vidnesbyrd om et godt samarbejde mellem den danske handelsflåde og den danske marine. — Kaj Lund.

Sejlene bjærges i „Georg Stage“ (II). Foto Kaj Lund.

ter. Antallet af omkomne ville sikkert have været større, hvis ikke halvdelen af frivagten havde været på dækket i den milde nat for at se et fyrværkeri inde fra Tivoli.

Skoleskibet blev bjærget og repareret, og dampmaskinen blev udtaget for at spare vægt og plads for indbygning af vandtætte skodder. Under en oplægning i begyndelsen af den første verdenskrig installeredes en lille motor.

Efter godt 50 års tjeneste blev den første „Georg Stage“ i 1934 solgt til den engelske forfatter, kaptajn Alan Villiers. Gennem de næste 13 år førte det en omskiftelig tilværelse, og i dag ligger skibet under navnet „Joseph

Fra hovedbestyrelsen

In memoriam

Præsidenten for Norges Orlogsforbund, lodsdirektør, kommandør Bjarne Gilhuus-Moe, døde den 1. februar.

Vi har i Danmarks Marineforening kendt Gilhuus-Moe som orlogskammerat og foreningsmand, som et prægtigt menneske, en dejlig personlighed, som var retlinet, ærlig og idealistisk i sin tanke og i sin

stræben efter at virke for søens folk og de formål, som vore foreninger har fælles. Hans ildhu og åbne meningstilkendegivelse kunne vel af og til skabe ham lidt vanskelighed, men det lå ikke for hans natur at liste uden om problemerne som katten om fadet med den varme grød.

Vi så hans levende interesse for foreningsarbejdet ved de nordiske militære kammeratskabsstævner. Hans nationale og realistiske sindelag var åbent for samvirke mellem værnsgrenene, og som sømand lå navnlig samvirket mellem de nordiske landes orlogsgaster hans hjerte nærmest. Der stod han som en førerskikkelse, hvis indlæg i debatten var præget af saglig emnebehandling og dybt engagement.

Med Gilhuus-Moe har Danmarks Marineforening mistet en brav norsk ven og kammerat. Gennem mange år har der eksisteret personlige kontakter og udbytterige relationer os imellem. Erindres skal hans store indsats i de fælles bestræbelser for at stedfæste Tordenskjolds dødssted, hvilket i november 1958 førte til rejsningen af mindestøtten ved Glejdingen, Hildesheim i Vesttyskland.

Gilhuus-Moe var æresmedlem af Danmarks Marineforening. Vi bøjer hovedet i dyb ærbødighed ved hans bortgang og deltager med Norges Orlogsforbund i savnet og sorgen over at måtte undvære Gilhuus-Moe iblandt os.

Æret og agtet være hans minde.

Kai Hertz.

Tilgang i oktober kvartal 1969

Esbjerg 28, Frederiksberg 1, Frederiksværk 1, Glostrup-Tåstrup 1, Grenå 1, Helsingør 2, Hillerød 1, Hjørring 3, Holbæk 2, Horsens 1, Hundested 5, Kolding 8, Korsør 9, København 10, Køge 2, Møen 1, Nakskov 2, Nykøbing Sjælland 1, Næstved 3, Padborg 1, Svendborg 1, Hanstholm-Thisted 16, Thyborøn 2, Vordingborg 1.

Tilgang ialt: 103. Afgang ialt: 296 medlemmer.

1. januar 1970 var det samlede medlemstal 9.138 fordelt på 87 afdelinger. For et år siden var tallet 9.204 medlemmer fordelt på 89 afdelinger. I årets løb er afdelingerne i Nyborg og i Rudkøbing udgået.

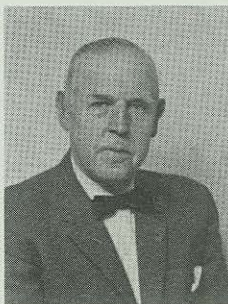
Sendemandsmødet 1970

Sendemandsmødet vil i år finde sted i Esbjerg i weekenden 30.-31. maj med dagsorden:

1. Valg af dirigent.
2. Formanden aflægger årsberetning.
3. Hovedkassereren fremlægger det reviderede årsregnskab til godkendelse.
4. Behandling af indkomne forslag:
 - a) Kontingentforhøjelse.
 - b) Mødested for sendemandsmødet 1971.
5. Valg af hovedbestyrelsesmedlemmer.
 - a) Bekendtgørelse af valgresultater i distrikterne II, IV, VII, VIII og XI.
 - b) Godkendelse af valg af landssekretær.
 - c) Valg af formand.
6. Valg af revisor og revisorsuppleant.
7. Eventuelt.

Maegaard endnu en gang

For ikke mange måneder siden blev Otto Maegaard hædret, og hans virke for marineforeningen blev omtalt, da han trådte tilbage fra posten som næstformand i hovedbestyrelsen. Nu fyldte han pinedød 70 år den 10. februar. Der kan næppe ved fornyet omtale sættes flere lys på juletræet, men vi tænder en tivolitransparent med kannonslag, raketter og sole og teksten: Tillykke!

Afdelingsjubilæer i 1970

- 12/3 Ærøskøbing, 25 år.
- 22/4 Marstal, 25 år.
- 12/5 Gentofte, 25 år.
- 20/5 Holbæk, 50 år.
- 21/6 Gilleleje, 25 år.
- 27/7 Glostrup, 25 år.

Fra afdelinger og distrikter

FANØ (Jubilæum)

Afdelingen fejrede den 29. november sit 25 års jubilæum ved en festlig sammenkomst på „Fregatten Nordby“ med deltagelse af 86 medlemmer og pårørende af begge køn. I forbindelse med dette arrangement uddeltes et antal 25 års emblemer. At arrangementet blev særdeles vellykket skyldes ikke mindst den gode deltagelse fra spindesiden. Der blev spundet mangan god ende, og festen varede til langt ud på natten.

FREDERICIA (Samarbejde med andre foreninger)

Ved generalforsamlingen i 1969 fratrådte afdelingens mangeårige dygtige formand Carl Aage Häuser kommandobroen for at lade yngre kræfter træde til. Den nye formand, Svend Juul Rasmussen, kan fortælle om et begivenhedsrigt år med god aktivitet og et godt samarbejde med andre afdelinger, som han sender en særlig hilsen og tak.

I begyndelsen af maj havde Fredericia besøg af et britisk orlogsskib, H.M.S. „Nurton“, og i slutningen af juni blev arrangeret en sommerudflugt i samarbejde med sønderjyske afdelinger.

I forbindelse med festlighederne 6. juli var afdelingen særlig aktiv, idet man havde besøg af de danske orlogsskibe „Neptun“ og „Havmanden“ under kommando af orlogskaptajn J. Beck. Under dette besøg gav søredningstjenesten opvisning og demonstrerede bl. a. bjærgning med helikopter.

I samarbejde med byens soldaterforening, hjemmevernet og forsvarsbrødrene afholdtes 8. juni et stort skydestævne kombineret med demonstration af forskellige våben og kammeratligt samvær. 20. september havde afdelingen sin årlige fisketur på Lillebælt, hvor man for en sikkerheds skyld havde medbragt de stegte ål.

Afdelingen har haft den glæde i 1969 at kunne registrere en fremgang på 10 procent i medlemstallet.

FREDERIKSBERG

S. U. Madsen, der er konstitueret sekretær, oplyser, at man sammen med de øvrige afdelinger i Distrikt I afholdt sammenkomst og pakkefest med deltagelse af damer og gæster i Københavns afdelings marinestue. 10. februar afholdes den årlige generalforsamling samme sted.

GILLELEJE

Et af afdelingens medlemmer, fiskeskipper Louis Svendsen, er i en alder af 64 år draget ud på sin sidste rejse. Marineforeningens fane fulgte ham til kirkegården.

GLOSTRUP, TÅSTRUP OG OMEGN

(For stærk tilgang)

Afdelingens bulletin „Så til søs“ bragte i november den vigtige meddelelse, at medlemstallet havde sprængt alle rammer, og at man derfor desværre så sig nødsaget til foreløbig at indføre begrænsning af tilgangen: Nye medlemmer modtages kun, såfremt de har aftjent deres værnepligt ved søværnet, og såfremt de er bosiddende i Glostrup, Herstederne, Vallensbæk eller Tåstrup kommuner.

Den lille marinestue „Kahytten“ er også blevet så populær, at man har været nødt til at skærpe reglerne om tilmeldelsesfrist ved de månedlige sammenkomster.

Ved novembermødet i „Kahytten“ havde man besøg af pastor Børge Ørsted fra Holmens Kirke. Han fortalte om sit sømandsliv, så tilhørerne morede sig overdådigt. Den 4. december afholdtes julemøde i „Kahytten“.

Så øs dog, mand!

Otto Suenson & Co.

Dr. Tværgade 7 Tlf. (01) 14 04 82

Grundlagt 1880

Vinforretning

Lager af cigarer

Lev. til Officersforeningen og
Søofficersforeningen

J. Chr. Andersen

OST

Vimmelskaftet 41 - 1161 København K.

Tlf. (01) *12 13 45

Højgaard & Schultz A/S

Civilingeniører og entreprenører

Hovedkontor:

Ewaldsgade 9 - København N.

Jesper Christensen & Co.

Vin en gros

Nørregade 28 - København K.

A/S Em. Z. Svitzers Bjergnings-Entreprise

Hede Niensens Fabriker A/S

Horsens - Tlf. (066) 2 47 11

GODTHÅB (Kajak i fint selskab)

Med nogen forsinkelse har vi modtaget det første nummer af afdelingens nye avis „Marinemikken“, hvoraf det bl. a. fremgår, at man 24. august afholdt den årlige fregatskydning.

Adskillige langt større begivenheder er allerede omtalt. Her skal blot yderligere nævnes den store aktivitet omkring årsskiftet med andespil og bal den 6. december, juletræ og middag på sømandshjemmet selve juleaften, børnejuletræ 27. december og nytårsfest. Den årlige generalforsamling fandt sted 18. januar.

Af sidste bulletin fra Albert Echwald fremgår, at den kajak, som afdelingen skænkede til et fransk orlogsskib, nu er opstillet i landets fornemste søfarts-samling, Musee de la Marine i Palais de Chaillot i Paris.

HALS

Forhenværende lodsformand Willemoes Nielsen fyldte 70 år 22. oktober og blev på denne dag udnævnt til æresmedlem af afdelingen. Willemoes var medstifter af afdelingen og med i bestyrelsen fra første færd. Fra 1948 til 1958 var han formand. Desuden var han initiativtager ved oprettelse af marinestuen, spejdertroppen, minebøssen og opstillingen af de gamle kanoner på Hals Skanse.

HANSTHOLM-THISTED (Alfabetet sejrede)

Det luner faktisk en lille smule, når det en gang imellem ikke er redaktøren, der får på puklen på grund af fejl i „Under Dannebrog“. Der kom brev fra Åge N. Nielsen, som ædelmodigt skriver:

Ja, jeg fik altså over nakken, da bestyrelsen her i Hanstholm-Thisted afdelingen læste det sidste nummer af bladet. Jeg må nok tage skylden for, at navnene på vor forening er blevet vendt om. Da det blev ført til protokol ved generalforsamlingen 22. juni 1969, blev navnet altså Hanstholm-Thisted afdeling“.

HASLEV (Ny formand)

Bødkermester H. Andersen fortæller, at han efter 22 år som afdelingens formand er trådt tilbage og har overladt kommandobroen til elektriker Bent Hansen.

Ad omveje har U. D. fået at vide, at overleveringen fandt sted ved sidste generalforsamling, og bødkermester Andersen modtog hyldest og en stor frugt-kurv som tak for sin indsats gennem 22 år. Andersen gjorde gengæld ved at overrække den nye formand en smuk, hjemmelavet mosaik med maritime symboler. Marinestuens samling blev desuden forøget med en sekstant som gave fra bødkermester Andersen.

Af generalforsamlingsnyt kan i øvrigt fremhæves, at man vedtog at nedsætte kontingentet til 15 kr. for medlemmer over 67 år, medens det til gengæld blev sat op til 22 kr. for de unge.

HJØRRING

Vintersæsonen indledtes 11. november med bankospil for medlemmer med pårørende på „Markedsrestauran-

ten“, og 25. november afholdtes en kammeratskabsaften, der stod i handelsflådens tegn. Næstformand, optiker Erik Hyttel, havde gæstfrit stillet lokaler til rådighed, og et af medlemmerne viste lysbilleder fra en rejse til Østen med et af ØK's skibe og fortalte om sine oplevelser. Derefter var afdelingen vært ved smørrebrød m. m.

Sekretær Per With fortæller videre om afdelingens stiftelsesfest den 4. december på restaurant Vendelbohus. En vellykket aften med resumering af afdelingens historie, god mad, sang, musik og dans.

HOLBÆK

Afdelingen bringer en lykønskning i anledning af runde fødselsdage: 6/1 fhv. blikkenslager og æresmedlem Fr. Petersen, 85 år. 4/2 vaskeriejer Svend Åge Ross, 70 år. 8/3 mekaniker Jens R. Fredsgaard, Svinninge, 60 år. 30/3 overportør R. C. Rasmussen, 80 år. 8/4 skibsbygmester Erling Nielsen, 50 år.

HORSENS

4. marts afholdt afdelingen sin årlige generalforsamling i håndværkerforeningen. Først fik man dog afviklet den traditionelle torskespisning.

Afdelingen lykønsker to medlemmer: 31/5 revisor K. J. Jungdal, 75 år, og 12/6 vaskeriejer Høeg Olesen, 70 år.

KOLDING (Planer om rederivirksomhed)

I samarbejde med den lokale sømandsforening afholdt marinesforeningens afdeling 6. november en sammenkomst i marinestuen og de tilstødende lokaler på Staldgården. Programmet var andespil og amerikansk lotteri m. m.

22. november fik Kolding besøg af bevogtningsfartøjet „Daphne“, og i den anledning arrangeredes ulkeaften i marinestuen med deltagelse af forhenværende og aktive orlogsgaster. Kaptajn Kurt Brændekilde viste film, og der blev arrangeret konkurrence i at fortælle den største skipperløgn.

29. november havde marinehjemmeværnet indbudt afdelingens medlemmer til demonstrationstur i hjemmevernsskutteren. Under sejladsen i Lillebælt åbnedes den medbragte madkurv, og der blev lejlighed til at pirke en torsk eller to.

Der er krudt i denne afdeling, som ved årsskiftet talte 151 medlemmer, det største i foreningens historie. Årsagen er den naturlige, at et frisk initiativ hos ledelsen bliver bakket op med interesse hos medlemmerne.

En nyskabelse er afdelingens periodiske bulletin: „Søforklaringer“, hvori man bl. a. kan læse, at marinestuen har erhvervet et hjørneskab til opbevaring af små effekter og desuden et nyt dekorativt skib, en model af en kinesisk junke, hjembragt fra Østen af kaptajn Kurt Brændekilde, som har skænket den til afdelingen.

Man læser også om, hvorledes afdelingen til nogle af sine arrangementer indbyder ikke-medlemmer, som har gjort tjeneste ved søværnet, og kommende værnepligtige, der står umiddelbart foran indkaldelse til sø-

værnet. Dette system, som nok skal skabe interesse for afdelingen, blev praktiseret 20. januar ved en sammenkomst i marinestuen, hvor orlogskaptajn O. Sørensen viste forskellige film om søværnets opgaver.

Den ordinære generalforsamling fandt sted 5. februar, og den store vinterfest med damer afholdtes 7. marts i marinestuen og de omliggende lokaler.

Til generalforsamlingen havde afdelingen som hædersgæst inviteret værnepligtig Henning Simonsen, Kolding, der i 1969 fik sølvmedaille ved de internationale flådemesterskaber i snipe-sejlads i Brasilien.

Generalforsamlingen var desuden bemærkelsesværdig ved, at bestyrelsen fik bemyndigelse til at arbejde videre med planer om dannelse af et „skibslaug“, som skal anskaffe og drive en marinekutter til lyst- og øvelsessejlads.

KONGENS LYNGBY (Ny formand)

Sæsonen begyndte 15. november med sammenkomst i marinestuen, hvor der var arrangeret andespil og dans. 18. december afholdtes julestue og kammeratskabsaften, og 10. januar deltog kammeraterne med damer i en hyggelig sammenkomst med torskespisning på „Lottenborg“.

16. februar afholdtes ordinær generalforsamling i marinestuen på „Lottenborg“. To bestyrelsesmedlemmer, bl. a. formand Valdemar Olsen, var på valg og ønskede ikke genvalg. Til ny formand valgtes vognmand Jørgen Mortensen.

11. marts havde man i marinestuen et festligt arrangement med film og foredrag.

Afdelingen gratulerer: 3/4 anlægsgartner Albert Westerber, Virum, 70 år. 6/5 opsynsmand Poul Svendsen, 75 år. 18/5 forvalter Jørgen Hansen, 50 år. 10/6 gartner Georg Hansen, 50 år. 30/6 installatør Willy H. Larsen, 50 år.

KØBENHAVN

2. oktober havde man den første egentlige mødeaften i marinestuen i restaurant „Roma“, hvor kommandørkaptajn Steensen viste billeder og fortalte om de mange gamle veteranskibe, der ligger rundt omkring i verden.

4. december afholdtes julehyggeaften i marinestuen, hvor man samtidig kunne byde nye medlemmer velkomne, og hvor man sluttede med en svingom.

To dage senere samledes man igen i marinestuen, hvor der i samarbejde med foreningen „Ørnen“ var arrangeret et andespil, der gav et ganske pænt overskud til afdelingens kasse.

I marinestuen, restaurant „Roma“, havde man den 15. januar kammeratligt samvær og fremvisning af en film lånt af rederiet A. P. Møller: „Maersk Ships Around the World“. Det er en helt ny film, hvor man følger nogle af de nyste stykgodsbåde til det Fjerne Østen og U.S.A.

31. januar var afdelingen inviteret til karneval i Herstedøster forsamlingshus. Vært var Glostrup-Tåstrup afdeling.

Den ordinære generalforsamling fandt sted 12. februar.

Bornholm

Skibsproviertering

John Hintzes enke - Rønne

Alfred Th. Haagensen

Juveler, guldsmed & gravør
Store Torv 8 - Tlf. 270

Esbjerg

Claus Sørensen

Esbjerg

H. J. Christensen & Søn

Vådbinderi og tovtørreri
Esbjerg

„Hotel Spangsbjerg“

Mødested for Marineforeningens
medlemmer

Esbjerg Tlf. (051) 2 17 55

Frederikshavn

Electra I/S

Elektroinstallatørfirma
Tlf. 42 02 39

Danmarksgade 38 Frederikshavn

Johan Damsgaard

Kolonial & skibshandel

Tlf. 42 26 22 Frederikshavn

P. Conradsen

Teknisk maskinforretning
Skibsartikler - Olie
Tlf. *42 09 00

Einar Sørensen & Co.

Stevedore
Tlf. *42 14 00

Havnegade 11 Frederikshavn

Fyn

Aktieselskabet Svendborg Skibsværft

Carl Antonsen

Guld- og sølvsmed

NAKSKOV

Traditionen tro havde afdelingen den 15. november sit årlige torskegilde med efterfølgende bal og arrangement af forskellige konkurrencer.

NYKØBING FALSTER

Afdelingen gratulerer: 29/1 fabrikant Osvald Carlsen, 60 år. 6/3 urmager Tom Nielsen, 60 år. 14/4 natvægter E. K. Sørensen, 65 år. 13/5 maskinmester H. R. Andersen, 50 år. 20/5 betonarbejder H. C. Christensen, 75 år. 13/6 Kaj Laursen, 50 år.

NÆSTVED

Den ordinære generalforsamling fandt sted 19/2, og der er indbudt til vinterfest 21/3. Afdelingen bringer i god tid en lykønskning til fire medlemmer: 18/5 fisker Valdemar Martens, Karrebæksminde, 60 år. 30/5 fiskehandler Hans Formann, 60 år. 2/6 typograf Henry Schneller, 50 år. 26/6 overbetjent F. Larsen, 80 år.

ODENSE

Sammen med skyttelavet arrangerede marineforeningens lokale afdeling den 14. januar en bustur til Kerterminde, hvor man på Clausens Conditori mødtes med Kerterminde-afdelingen til fælles torskespisning.

PADBORG, GRÅSTEN OG OMEGN (125 mand til søs)

Den store begivenhed 1969 var sommerudflugten 6. september, hvor man havde chartret Fjordrederiets nyeste og største skib for en sejlads gennem Flensborg Fjord og Alssund op til Lillebælt og retur. Egon Larsen fortæller, at sejlturen fik et ualmindeligt fint forløb med strålende vejr og godt humør. De 125 deltagere var hjemme igen ved midnat.

7. oktober havde man ulkeaften i marinestuen, Padborghus, og 4. november pokalskydning i marinestuen, den gl. kro i Gråsten.

Også sammenkomsten 2. december, hvor der var stuvende fuld til andespil, var et arrangement, som bidrog til at give marineforeningen et godt navn. Desuden har der været ulkeaftener i marinestuen på Padborghus 13. januar og i Gråsten 3. februar.

RANDERS (Samarbejde med maskinmestrene)

Vintersæsonen indledtes 24. oktober, da man samledes med damerne i marinestuen i håndværkerforeningen til en festlig middag og efterfølgende dans.

Lige så vellykket var damernes pakkefest 30. november i marinestuen og de tilstødende lokaler. Der var skænket mange fine gaver til lotterierne. Det vellykkede arrangement gav en god indtægt til julekassen.

Juletræsfesten afholdtes sammen med Maskinmestrenes Forening den 26. december i Håndværkerforeningen med ca. 140 deltagere. Her var sørget for

godter og nisseleg til børnene og for film og dans til de store. Ved bortlodningen skete det sjældne, at formanden vandt det hele, hvorfor han ædelmodigt bortloddede gevinsterne på ny. En vellykket julefest.

ROSKILDE OG OMEGN

Afdelingens kegleklub samles hver fredag aften kl. 20 i Roskildehallen. 27. november samledes medlemmer med familie og pårørende til andespil på hotel „Prinsen“.

Samme sted afholdtes 17. februar den årlige generalforsamling, og 6. marts samledes medlemmerne med hustruer og kærester til forårsfest i Roskildehallen. Her blev spillet kegler om marineforeningens vandrepokal, og der var sørget for et specielt præmiekeglespil for damerne.

SILKEBORG

Afdelingen bringer sin lykønskning i anledning af to runde fødselsdage: 4/2 grosserer Jens Zacho Jørgensen, 65 år. 10/2 inspektør Otto Mægaard (æresmedlem i afdelingen), 70 år.

19. februar afholdtes generalforsamling i marinestuen, og 21. februar havde man den traditionelle fællesskydning på håndværkerforeningens baner. Denne dag blev afsluttet med aftensammenkomst med damerne på La Strada, hvor man havde en beskeden fællesspisning, præmieuddeling og dans på dækket.

SVENDBORG

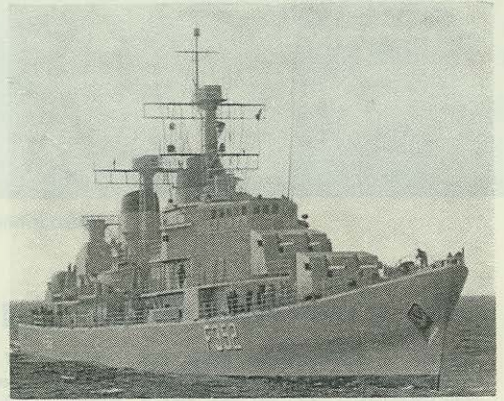
Reynold Hansen gør opmærksom på et antal mærkedage i første halvdel af 1970, og bringer i den anledning afdelingens hjerteligste lykønskning: 3/1 salgsspektør P. Sax Nielsen, Thurø, 50 år. 2/2 fiskeskipper Hans Johansen, 75 år. 17/2 restauratør Jørgen Helsgaard, Vindeby, 60 år. 24/2 skibsfører Karl Johannes Hansen, Lundeborg, 75 år. 2/3 ingeniør A. Falbe Hansen, København, 60 år. 17/3 røge-riejer G. Worm Mortensen, 65 år. 19/3 mekaniker G. W. Christensen, 75 år. 2/4 hovmester Cai Verner Jørgensen, 60 år. 15/5 rigger Ernst Madsen, 70 år.

Landsrettsagfører Åge Christen, Randers, der har været medlem siden 1921, afgik ved døden 11. februar og blev bisat i stilhed.

If you want to receive
free of charge
a catalogue with 24 pages
and many pictures out of
books on ships
and weapons

write to
J. F. LEHMANN'S VERLAG
D 8 München 21 Postfach

Fregatten „Peder Skram“.

VIBORG

Efterårsfesten med damer blev fejret 30. oktober med et halvt hundrede deltagere, der spiste biksemad og så et par dejlige film, som blev fremvist af orlogskaptajn J. Bilde Jensen fra S.O.K. i Århus. Han holdt et levende og underholdende foredrag om søværnets opgaver i fredstid og gjorde det til en vellykket aften.

24. november samledes man til torskegilde og til underholdning ved Peter Windum, der viste farve-lysbilleder og fortalte om en amerikarejse.

28. december havde man en juletræsfest med god tilslutning med forskellig underholdning, lotteri og fremvisning af morsomme børnefilm.

ÅRHUS OG OMEGN (Flådebesøg)

Afdelingens sekretær, Frank Sørensen, oplyser, at man i 1969 har haft fremgang i medlemstallet. Afdelingen var repræsenteret ved kransenedlægningen 5. maj ved søfartsmonumentet i Århus og deltog aktivt i forskellige arrangementer i forbindelse med byens adoption af fregatten „Peder Skram“ 16.–19. maj. Bl. a. fik man særlig indbydelse til rundvisning om bord i fregatten, og senere var chefen for „Peder Skram“ på besøg i marinestuen, hvor han overrakte skibets navneskjold til afdelingen.

Ved jubilærfesten 18. september havde afdelingens æresformand, Hans Kgl. Højhed Arveprins Knud, desværre måttet sende afbud. Alligevel blev det en strålende fest, ved hvilken lejlighed der blev uddelt otte 25-årstegn, to 40-årstegn og tre 50-årstegn.

Afdelingen gratulerer: 15/1 bagersvend Svend A. Søndergaard, 50 år. 20/1 lodsformand O. G. Andersen (æresmedlem), 80 år. 21/1 assistent Poul Køl-bæk Andersen, 50 år. 2/3 lokomotivfører G. Rårup, 85 år. 5/4 maskinmester C. Frode Hansen, 70 år. 7/4 handelsmand Svend Åge Petersen, 50 år. 12/5 handagist Svend Eigil Fischer, 80 år.

Julefesten, der fandt sted på restaurant „Søspor-ten“, blev en dejlig familiesammenkomst. Den ordi-nære generalforsamling fandt sted 9. februar.

Illustrationerne gengiver bøgerne i samme rækkefølge som i teksten.

Ny maritim litteratur

Handels- og Søfartsmuseets årbog 1969

Under redaktion af Knud Klem og Henning Henningsen foreligger bind XXVIII af Danmarks største historiske værk. Hovedartiklerne omhandler den danske maritime flagføring gennem tiderne (af H. Henningsen), en analyse af skibstegningerne i Sæby kirke (af A. E. Christensen) og en skildring af Flensborgs skibsbygning (af Knud Klem). 171 s., ill., kr. 30,00.

Storm over Skagerak

En autentisk beretning om begivenhederne 7. september, da den norske færge „Skagerak“ forliste i en storm i Nordsøen. Ove von Bornemann (tidl. søofficer) skildrer den store redningsaktion på grundlag af officielle rapporter og beretninger fra øjenvidner. 200 s., stort format, rigt illustreret, kr. 28,50. A. Wøldike Schmidts Forlag.

Hur man bygger fartysmodeller

Hans Ellerström og Bengt Ohrelius er mestre for den grundige vejledning for amatør-modelbyggere efter blokmetoden og lagkagemetoden. Föreningen Sveriges Flotta har taget initiativet til bogen, som kan anbefales stærkt. 204 s., sv.kr. 20,- net., P. A. Norstedt & Söner, Stockholm.

Knopar och sjömansarbeten

Den svenske ingeniør Sune Berkeman har her bragt system i de grundlæggende knob og splejsninger. Den pædagogiske tekst er ledsaget af mange fine tegninger. 120 s., sv.kr. 20,- net., Förlags AB Västre Sverige, Göteborg.

Great Sailing Ships

Otmar Schäuflenn har fundet 150 endnu eksisterende sejlskibe. Her bringes alle data for hvert skib og talrige fine fotos. En værdifuld opslagsbog, som nu foreligger på engelsk. 179 s., ca. 100 sh. net., Adlard Coles, London.

150 Jahre Blankeneser Schifffahrt

Et storværk om en lille søfartsby, der tidligere var dansk. Bogen er udarbejdet af Jürgen Meyer, der i mange år har været knyttet til Altona Museum. Over halvdelen af skibene i bogens 200 illustrationer fører dansk flag. 304 s., stort format, ca. DM 30,00, Egon Heinemann, Hamburg-Garstedt.

Schlachtschiff Bismarck

Jochen Brennecke beretter om det tyske slagskib, hvis optræden under den anden verdenskrig var kortvarig, men fuld af dramatik. 288 s., ill., DM 34,00 net., Koehlers Verlagsgesellschaft, Herford.

Strandungen

En række dramatiske sejlskibsforlis er beskrevet af Jochen Brennecke, som bl. a. omtaler femmæsterten „Preussen“s stranding ved Dover. 111 s., ill., DM 9,80. Koehlers Verlagsgesellschaft, Herford.

The Sultan's Admiral

Ernie Bradford fortæller om det sømilitære geni Kheir-ed-Din Barbarossa, som i første halvdel af 1600-tallet bestædede det tyrkiske søherredømme i Middelhavet og endte som Sultan over Algier. 224 s., ill., 42 sh. net., Hodder & Stoughton, London.

Fighting Ships

Et prægtigt værk om udviklingen fra krigskanoen til den atomdrevne aircraft carrier. Richard Hough har suppleret den populære tekst med et indeks over skibsnævne. Illustrationsmateriale er fremragende. Stort format, 304 s., 84 sh. net., Michael Joseph, London.

Sailing Drifters

En historisk beretning om sildefiskeriet omkring England og Skotland med et vældigt billedmateriale om skibene og metoderne. Redaktion Edgar J. March. 382 s., 105 sh. net., David & Charles, Newton Abbot, Devon.

The Bayeux Tapestry

Normannernes invasion i England og slaget ved Hastings i 1066 skildret i dramatiske billeder på det berømte 230 fod lange vægtæppe. Her gengivet i sin helhed i farver. Tekst af Norman Denny og Josephine Filmer-Sankey. Format 25x22 cm, 72 s., pris ikke angivet, Collins, Glasgow og London.

The Big Ship

Historien om kæmpeskibet „Great Eastern“, der blev planlagt for 118 år siden og bygget mange år før sin tid. Teksten af Patrick Beaver ledsages af et enestående billedmateriale. Stort format, 136 s., 75 sh. net., Hugh Evelyn, London.

Die Geschichte der deutschen Schiffsartillerie

Fregattenkapitain Paul Schmalenbach fortæller populært om udviklingen af det tyske søartilleri fra år 1362 til nu. Hovedvægten er lagt på de sidste hundrede år. 202 s., ill., DM 28,00. Koehlers Verlagsgesellschaft, Herford.

Windjammer

Storsejlerens epoke beskrevet af Jochen Brennecke, der selv begyndte i disse skibe. Her er 24 kapitler underholdende tekst, medens skibliste og tabelstof er holdt for sig. 420 s., ill., DM 34,00. Koehlers Verlagsgesellschaft, Herford.

Greek Oared Ships 900-322 B.C.

Den græske oldtids billedkunst er sammenholdt med den samtidige litteratur og poesi i dette videnskabelige værk af J. S. Morrison og R. T. Williams. Billedmateriale er af høj karat. 356 s., stort format, ca. £ 19,50 net., Cambridge University Press, London.

Wonders of the Oceans

Teksten er baseret på manuskript af den hollandske zoolog F. Graff, medens det prægtige billedmateriale stammer fra Walt Disney's produktion. 176 s., stort format, 30,- sh. net., Thomas Nelson & Sons, London.

Schachtschiffe und Schlachtkreuzer 1905-1970

20 års arbejde for Siegfried Breyer har resulteret i et storværk om alverdens slagskibe og slagkrydsere gennem 65 år med detaljerede data og beskrivelse af levnedsløb. Særlige afsnit omtaler slagskibenes forgængere og udviklingshistorie, tysk-engelsk ordliste og indeks. 922 egninger i målestok 1:1250. En bog for shipslovers og modelbyggere. 508 s., stort format, DM 112,-, J. F. Lehmann, München.

Flottentaschenbuch 1969-70

Den kaldes stadig „Weyers fjernkendingsbog“ efter sin grundlægger, men i jubilæumsudgaven (nr. 50 siden 1900) debuterer Gerhard Albrecht som redaktør. Alverdens orlogsskibe er omtalt med pålidelige data, 300 fotos og ca. 1200 skitser. En rhyed: Kunstryk-papir og farve-flagtafler. 447 s., DM 62,00, J. F. Lehmann Verlag, München.

UNDER DANNEBROG

ORGAN FOR
SØVÆRN OG SØFART

GANG
70 NR.

2

MARINEFORENINGEN

Æresformand Hans Majestæt Kong Frederik d. IX

Foreningens formål er at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten ved at samle danske mænd til fælles arbejde for denne sag samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem mænd, der har gjort tjeneste eller er tjenstgørende i søværnet.

Hovedbestyrelse:

Formand: Kommandørkaptajn K. Hertz, København.

Næstformand: Underdirektør Svend Worm-Petersen, København.

Landseksretær: Assistent Kurt Flatau, København.

Hovedkasserer: Orlogskaptajn S. Thorlund Nielsen, København.

Boghandler O. Reumert, København, Distr. I.

Maskinmester Hans Pedersen, Frederiksværk, Distr. II.

Blikkenslagermester I. Strangholt, Roskilde, Distr. III.

Kontorbestyrer E. Nielsen, Næstved, Distr. IV.

Kaptajn C. Thomsen, Rønne, Distr. V.

Forretningsfører E. Semberg, Nakskov, Distr. VI.

Ingeniør E. D. Fylling, Odense, Distr. VII.

Fabrikant M. Burchardt, Kolding, Distr. VIII.

Direktør Knud Schrøder, Esbjerg, Distr. IX.

Omsorgskonsulent P. Schytte Hansen, Randers, Distr. X.

Fiskeskipper Jens Knak, Lemvig, Distr. XI.

Taksator Arne Sørensen, Ålborg, Distr. XII.

Bagermester A. Echvald, Godthåb, Distr. XIII.

Hovedkontor:

Marineforeningen, Havnegade 55,
1058 København K.

Ekspeditionstid daglig kl. 10-13. Lørdag lukket.

Telefon 01 62 (PÅlæ) 2886.

Postkonto nr. 1608.

Under Dannebrog:

Medlemsblad for Marineforeningen.

Redaktion: Marineforeningen, Havnegade 55,

1058 København K. (se under hovedkontoret).

Ansvarshavende redaktør: Kaj Lund.

Annonceekspedition og trykning: Vogelius' Bogtrykkeri, Danmarksgade 3, 9900 Frederikshavn.
Telf. (08) 42 22 77. - Postkonto 41175.

Forsiden:

USS „Yorktown“ ved Langelinie i 1969.

Foto Kaj Lund.

Foreningsøkonomi og aktionsradius

Ligesom et skibs aktionsradius er betinget af, at maskinen kan udnytte brændstofbeholdningen effektivt (økonomisk fart), således er en forenings økonomiske aktivitet også betinget af, at ledelsen har evne til bedst muligt at administrere de tilstedeværende likvide midler. Er denne evne til stede, så er det beholdningen af brændstof, som sætter grænsen for foreningens aktionsradius. Hvis udgifterne på grund af den almindelige prisudvikling kommer til at overstige indtægterne (kontingentet), vil maskineriet gå i stå.

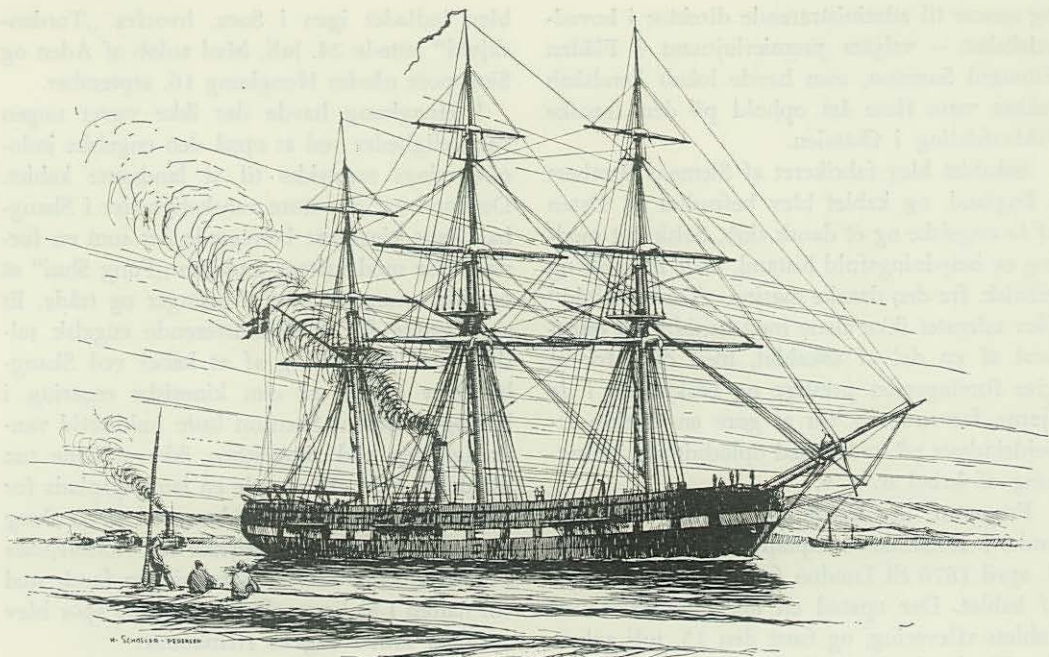
Desværre er Marineforeningen nu ved at nå dette punkt, og det vil være nødvendigt at appellere til medlemmerne for at få „bunkret“.

Vær forvisset om, at „skipperen og hans medarbejdere“ bestræber sig på at forvalte foreningens likvide midler på økonomisk forsvarlig måde. Det er imidlertid urealistisk at tro, at prisudviklingen, som siden 1963 har udgjort ca. 6 % om året, ikke også skulle påvirke foreningens økonomi.

Skal Marineforeningen fortsat leve op til sit formål og sin anseelse med de aktiviteter indadtil og udadtil, som dette indebærer? - Skal medlemmerne fortsat modtage et „Under Dannebrog“ af kvalitet? - Det er op til medlemmerne at svare på disse spørgsmål på det kommende sendemandsmøde i Esbjerg under punktet: „Forslag til kontingentforhøjelse“.

Det må i denne forbindelse være en trøst, at Monopoltilsynet fornylig har fundet ud af, at årsagen til stigningen i pristallet i 1969 fortrinsvis skyldes forhøjelse af lønninger, pensioner etc. Mon ikke størsteparten af Marineforeningens medlemmer også har nydt godt af denne stigning?

Hovedkassereren.

Fregatten „Tordenskjold“ i Suezkanalen 1870. Tegning af H. Schøtler-Pedersen efter foto.

SØVÆRN OG SØFART FOR 100 ÅR SIDEN

Første danske skib gennem Suezkanalen

Den officielle åbning af Suezkanalen fejredes 17. november 1869, og som omtalt i et tidligere nummer af dette blad, var Danmark repræsenteret ved åbningsfestlighederne af fregatten „Sjælland“.

Otte måneder skulle gå, før det første danske skib passerede gennem kanalen. Også her var der tale om et orlogsskib, men denne gang i civil tjeneste.

Fregatten „Tordenskjold“, søsat i 1852 ved Orlogsværftet, var formentlig det sidste større rene sejlskib, som blev bygget til Marinen. I 1862 gennemgik den en ombygning og fik samtidig installeret en svenskbygget hjælpe-dampmaskine på 200 hk.

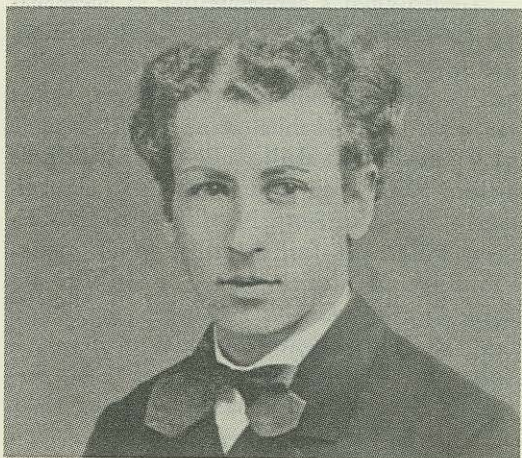
„Tordenskjold“s gennemsejling af Suezkanalen markerede første etape af en ekspedition, som kom til at få stor betydning for udviklingen af søfart og søhandel på Østasien. Skibet var lastet med søkablet af en samlet længde på 96 sømil, som skulle indgå i en kabellinie mellem Sibirien og Japan-Kina. Bag ekspeditionen stod Det Store Nordiske Telegraf-Selskab, stiftet året før. Selskabet havde opnået koncession på tilvejebringelse og drift af undersøiske telegrafkabler i Østasien, og til løsning af denne opgave dannedes et datterselskab: Det Store Nordiske Kina og Japan Extension Telegraf-Selskab, stiftet 9. januar 1870. Til at repræsentere datterselskabet i Østasien –

og senere til administrerende direktør i hovedselskabet – valgtes premierløjtnant i Flåden Edouard Suenson, som havde lokalt kendskab takket være flere års ophold på den franske flådeafdeling i Østasien.

Søkkablet blev fabrikeret af Siemens Brothers i England, og kablet blev befordret til Østen af to engelske og et dansk skib. Selskabet modtog en betydningsfuld bistand, både moralsk og teknisk, fra den danske marine. „Tordenskjold“ blev udrustet ikke alene med henblik på transport af en del af søkkablet, men også for at give foretagendet prestige og beskyttelse i de fjerne farvande og for at gøre en direkte arbejdsindsats på stedet med oplodninger, udlægning af kabel o. s. v.

Fregatten, der havde 112 mands besætning under kommando af kaptajn F. Lund, afsejlede 4. april 1870 til London for at indlade sin del af kablet. Der opstod en del forsinkelse ved kablets aflevering, og først den 15. juli ankrede „Tordenskjold“ ved Port Said for at gøre klar til gennemsejling af kanalen. Ved ankomsten havde skibet en dybgang på 20 fod og 7 tommer, hvilket var for meget. Ved udlosning af ankre, kæder, fartøjer og kul blev skibet lettet, og med et dybtgående på 20 fod og 2 tommer passerede fregatten kanalen som det hidtil dybest gående skib, der var sluppet igennem. Kun en enkelt gang rørte skibet grunden i en af drejningerne. Det udlossede gods var blevet ført på pramme gennem kanalen og

Premierløjtnant i Flåden Edouard Suenson.

blev indladet igen i Suez, hvorfra „Tordenskjold“ lettede 24. juli. Med anløb af Aden og Singapore nåedes Hongkong 16. september.

I Hongkong havde der ikke været nogen vanskeligheder ved at opnå den engelske koloniregerings samtykke til at landsætte kablet. Derimod var der store vanskeligheder i Shanghai, hvor kineserne betragtede det som en fornærmelse mod luftens guddom „Fung Shui“ at opstille arrangementer af stænger og tråde. Et andragende fra et konkurrerende engelsk selskab om landsætning af et kabel ved Shanghai blev afslået af den kinesiske regering i Peking. Løjtnant Suenson løste imidlertid vanskeligheden ved simpelthen ikke at bede om tilladelse. Han erhvervede en landingsplads for kablet på europæisk ejendom ved Woo Sung og ved at købe et grundstykke ved flodbredden i byens udkant. Selve landsætningen fandt sted om natten i al hemmelighed, og alle spor blev udsløttet inden dagens fremkomst.

Etableringen af kabelforbindelserne gik ikke så glat som planlagt, men det var ikke søfolkenes skyld. Man havde regnet med at fuldføre operationen i løbet af 14 dage, men da udlægningen var fuldført 23. oktober, viste det sig, at der var fejl i nogle af kablerne. Resultatet var bl. a., at fregatten „Tordenskjold“ måtte lægge sig langs siden af et af de engelske kabelskibe og bistå med eftersyn og kontrol af beskadigelserne.

I to og en halv måned lå „Tordenskjold“ i Deep Water Bay ved Hongkong, medens kabler af en længde på 754 sømil blev kvejlet frem og tilbage mellem skibene. En gang imellem skar man et kabel over for at foretage elektriske målinger, der kunne angive fejlens beliggenhed, udskære fejlene og splejse kablet sammen igen.

Ind imellem blev der tid til at kalfatre dæk, foretage forskellige reparationer, skrabe udenbords, male indenbords, skrabe pullerter og naglebænke, vaske køjer, lapsalve jomfruer, pudse maskinen o. s. v.

Senere indtraf andre fortrædeligheder, bl. a. en sprængning af kablet ca. 200 sømil fra Hongkong, og først den 18. april 1871 kunne den nye linie åbnes for korrespondance.

Kaj Lund.

Brandslukning i Formosastrædet

Fra „The Undersecretary of US Navy“ i Washington udsendtes for kort tid siden en pressemeddelelse, som mærkeligt nok ikke synes at være nået frem til den danske søfartspresse. Her omtales en episode, hvor tre amerikanske og et dansk skib ydede assistance til et brændende malaysisk skib i Formosastrædet.

Det er ikke en stor dramatisk begivenhed med tab af menneskeliv eller med demonstration af enestående heltegerninger, men – som det påpeges i pressemeddelelsen – her er et karakteristisk eksempel på, at mænd af alle nationaliteter kan tilsidesætte nationale, politiske og religiøse modsætninger for at tjene en fælles sag: Sikkerheden for menneskeliv på søen.

Sagen har også et andet aspekt: Den nære tilknytning og det gode samarbejde mellem søværn og søfart. Derfor bør den omtales i vore spalter, og derfor skrev vi til Washington for at få flere oplysninger.

Af disse fremgår, at transportskibet „MARS“ tilhørende den syvende amerikanske flåde sent om eftermiddagen den 2. februar opfangede nødsignaler fra fragtskibet „TONG JIT“ af Singapore og sendte en helikopter, som lokaliserede det brændende skibs position. Kl. 7.30 om aftenen ankom man til det nødstedte skib,

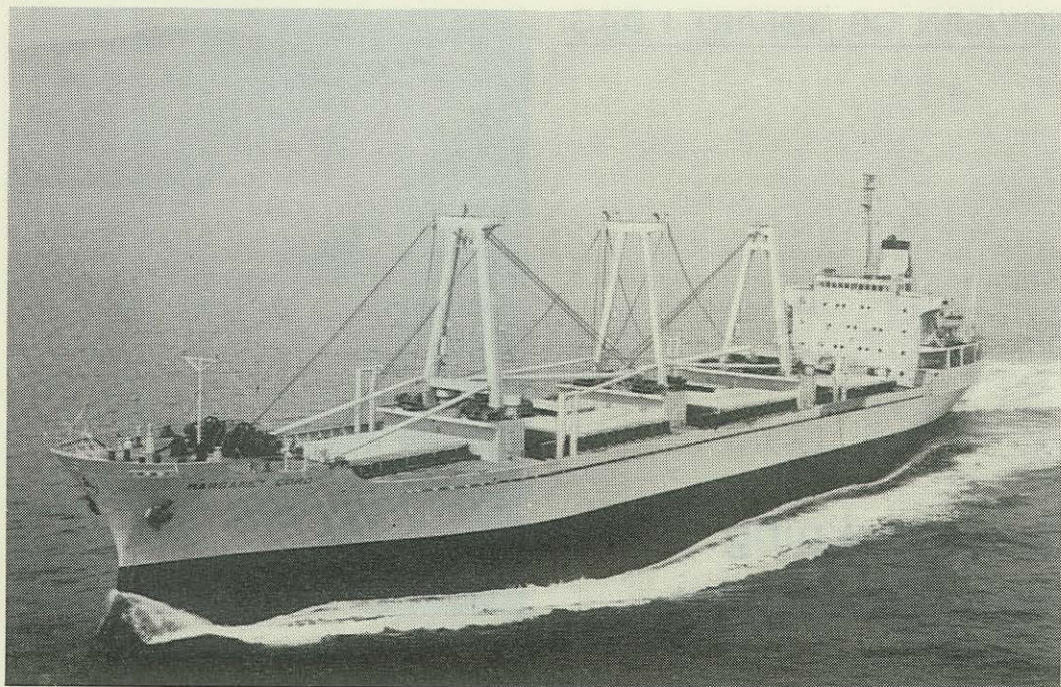
Foto: „Reportagebild,“ Stockholm.

der lå med styrbords slagside og med ild i underste lastrum. Noget tidligere var det danske fragtskib „MARGARET CORD“ kommet til assistance, og senere ankom yderligere et amerikansk orlogsskib og et amerikansk handelskib.

Af den kortfattede amerikanske rapport fremgår, at man fra „MARS“ sendte et hold bjærgningsekspertes ombord med alt det fornødne materiel til brandbekæmpelse. Der blev arbejdet på skift natten igennem, og kl. 10 den følgende morgen ankom den hollandske bjærgningsdamper „OSTZEE“, som tog havaristen på slæb til nærmeste havn.

De amerikanske rapporter nævner ikke med et ord den rolle, som blev spillet af de øvrige tilstedeværende skibe. Heldigvis har rederiet „Concord Linie“ givet os lov til at kikke lidt i dagbogsudtoget og rapporten fra M/S „MARGARET CORD“, så vi er i stand til at røbe nogle detaljer fra begivenheden og fortælle lidt om den indsats, som blev gjort af danske søfolk.

M/S „MARGARET CORD“ under kommando af kaptajn A. Lomstein var den 3. februar 1970 på rejse fra Formosastrædet til japanske havne og befandt sig i Formosastrædet,

M/S „Margaret Cord“, Concord-Line- København.

da man kl. 15.45 opfangede SOS-signal fra M/S „TONG JIT“, som havde brand i ladningen.

Man ændrede straks kurs og styrede mod det nødstedte skib og ankom til havaristen kl. 17.30. Ved radiokorrespondance med „TONG JIT“ fik man oplyst, at der brændte et livligt bål i juteladningen i lastrum nr. 4 og at man søgte at bekæmpe ilden ved at poste vand med brandslanger gennem luftventilerne. Nu ønskede man bistand med røgdykkerudstyr og skærebændere, så man kunne skære hul i dækket og gå til angreb direkte på ildens arnested.

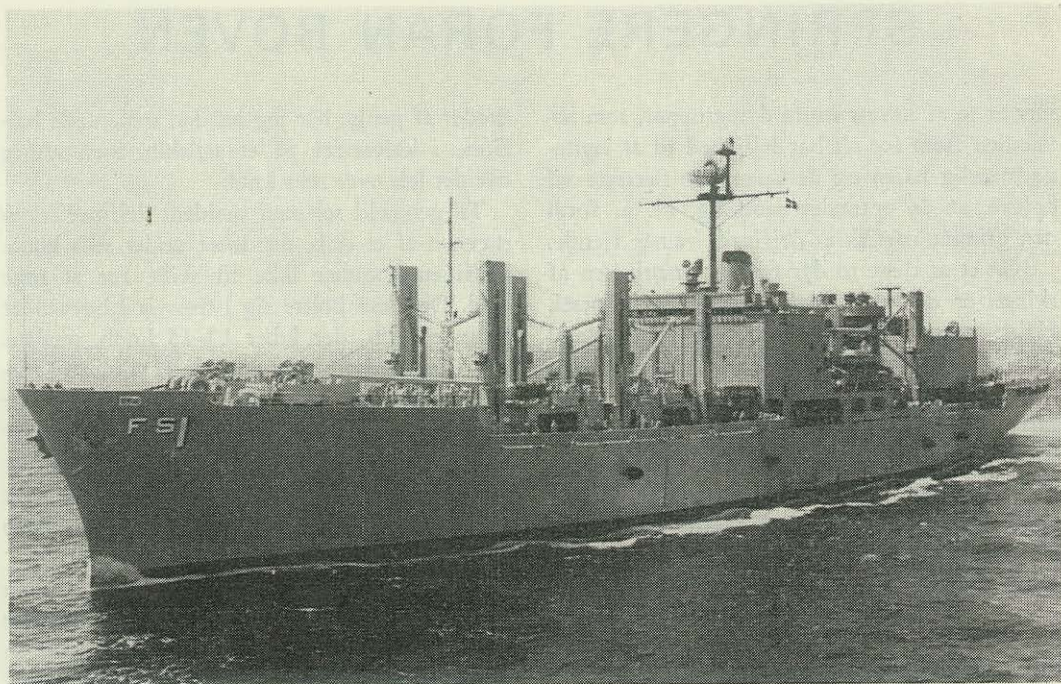
Fra „MARGARET CORD“ blev der sat en båd i vandet med førstestyrmand Svend Hardy Christiansen, førstemaskefører Leo Bach Larsen og 4 matroser: A. Esbensen, E. Jørgensen, Mielow Hansen og W. Jensen udrustet med alt, hvad det danske skib kunne undvære af udstyr til brandbekæmpelse.

Da de danske søfolk kom ombord i Singapore-skibet, konstaterede de, at det „var i en besynderlig tilstand“. De fik bl. a. at vide, at anlægget til slukning med kulsyre var i uor-

den. Alle ventiler var utætte, og den kinesiske maskinchef anede ikke, hvordan man skulle betjene det. Skibets fører og overstyrmand var englændere. Resten af de 46 besætningsmedlemmer var kinesere. Det blev oplyst, at ilden var udbrudt for 4 timer siden. Man havde forsøgt at slukke med vand, og nu ville man gerne have skåret hul i dækket for at kunne sprøjte direkte på bålet.

Medens den danske maskinmester foretog en grundig undersøgelse af kulsyreslukningsanlægget, foregik en livlig korrespondance over walkie-talkie med „MARGARET CORD“, hvor man foretog de nødvendige udregninger med hensyn til muligheden for slukning med kulsyre og risikoen for at nedsætte skibets stabilitet og kæntré det, hvis man blev ved med at poste vand i lastrummet.

Kl. 18.45 kunne maskinmester Christiansen meddele, at han havde fået kulsyreanlægget til at virke. Det lykkedes at få overbevist skibets kaptajn om, at kulsyre var et bedre ildslukningsmiddel end vand i denne situation. Derefter gik det løs med at skalke lugerne og til-

USS „Mars“, der står i listen som „combat stores ship“. U.S. Naval Fotografic Center, Washington.

dække luftventiler og andre åbninger, medens maskinmesteren, beskyttet af en gasmaske, boltrede sig i CO₂-rummet, der var fyldt med røg og kulsyre. Ventilene virkede stadig ikke, og flaskerne måtte åbnes en ad gangen ved hjælp af en skiftenøgle.

Resultatet viste sig snart, idet dækket i styrbords side over nr. 4 mellemdæk, som havde været glohedt, hurtigt afkøledes.

Kl. 20.10 ankom det amerikanske orlogsskib „MARS“, som sendte et 30 mands bjergningshold ombord i „TONG JIT“ ledet af en ekspert, og udrustet med slanger, skærebrændere og meget andet materiel. De ville straks til at åbne lugerne igen og skære hul i dækket, men det fik de danske søfolk snakket dem fra, og i stedet gik de i gang med at køle dæk, luge og skibssider med vand.

Fra USS „MARS“ blev desuden sendt en læge ombord i „MARGARET CORD“ for at behandle en maskinassistent, som var kommet til skade.

Det amerikanske bjergningshold overtog nu den fortsatte brandbekæmpelse og vagttjene-

ste, og kl. 10 om aftenen kunne „MARGARET CORD“ fortsætte sin rejse med kurs mod Yokohama.

Den indsats, der blev gjort fra dansk side, er måske ikke noget at prale af. Enhver sømand, hvad enten han sejler i marinen eller i handelsflåden, betragter det som sin pligt at hjælpe andre søfolk i nød. I skibet „TONG JIT“ og dets rederi i Singapore har man øjensynlig også betragtet det som en selvfølge, som man ikke behøvede at snakke eller skrive mere om.

Rederiet „Concord Linie“ har dog været af den mening, at indsatsen ikke skulle forbigås i tavshed eller ligegyldighed. Som et synligt tegn på rederiets påskønnelse har hver af de seks sømænd, som deltog i brandbekæmpelsen i „TONG JIT“, modtaget et armbåndsur.

Denne episode kan formentlig også tages til indtægt for et godt samarbejde mellem Handelsflåden og Marinen i de kursus i brandbekæmpelse, som er organiseret af Søværnets Havariskole.

Kaj Lund.

SPRINGERE FORAN BOVEN

Der er to af havets større dyregrupper, som sømanden frem for alt har lejlighed til at iagttage, nemlig hajen og delfinen. De færreste vil opleve, at de optræder samtidig, bl. a. fordi den grimme rovfisk er delfinens værste fjende.

Når et af disse to dyr færdes i nærheden af skibet, er der stor forskel på deres opførsel. Hajen, som vi tidligere har gjort til genstand for en nærmere omtale, holder fortrinsvis til i nærheden af skibe, der ligger til ankers. Ofte lurer den under bunden og venter på, at messerpet skal tage sig en svømmetur. Man ser også hajen luske i kølvandet på langsomtgående skibe og opsamle spiseligt affald, der kastes over bord. Det er imidlertid sjældent, at hajen gider følge efter et maskindrevet skib. Hun-

dreder af gange har jeg set den trekantede hajfinne i kølvandet på et sejlskib, men aldrig når det løb over seks knob.

Til gengæld ser man sjældent delfiner foran stævnen af et skib, der løber under seks knob. Delfinen kommer ikke til skibe for at søge mad. Den kan boltre sig i timevis i bovandet foran et skib, der løber 12-15 knob, medens den i reglen kun leger i nogle få minutter foran et skib, der sejler 6-8 sømil i timen, før den bliver træt af det sløve tempo og sætter farten op til 18-20 knob og sammen med sine legekammerater søger mod et andet skib, fra hvis vibrationer dens følsomme høremekanisme kan opfange livligere lokketoner.

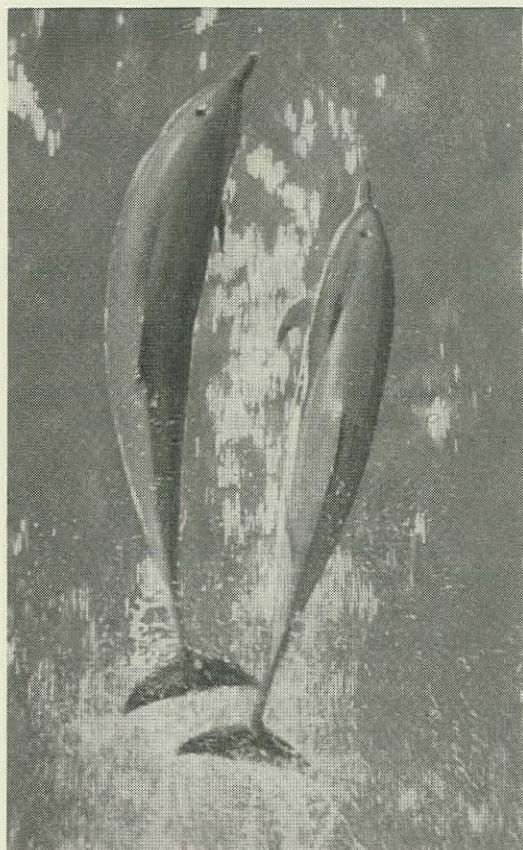
I de fleste varme og tempererede have kan man træffe på medlemmer af den store familie af kvikke springfyrer, og det er hver gang en oplevelse, når man fra skibets bak har lejlighed til at iagttage delfinernes muntre leg foran stævnen.

Inden vi går videre, skal det fastslås, at delfinen ikke er en fisk, men et pattedyr og en af de talrige arter af mindre tandhvaler. Blandt disse kender sømanden bedst „springeren“, der igen kan deles op i to grupper: „den almindelige delfin“ og „døglingen“, samt marsvinet.

Den almindelige delfin, som hyppigst optræder i Middelhavet og det midterste Atlanterhav, kan blive knapt tre meter lang. På ryggen er den næsten sort med et grønligt eller blåligt skær, og der er en skarp skillelinie til den hvide bug. Øjnene ligger i det hvide parti omgivet af en mørk ring, og midt på kroppen går det mørke parti lidt længere ned, som om den bærer en sadel. Mellem panden og det lange næb har den en dyb, mørk v-formet grube. Franske fiskere kalder delfinen for gåsenæb eller havgås på grund af dette lange næb, der er fyldt med koniske tænder, beregnet til at gribe byttet med.

Mindst lige så hyppigt som den almindelige delfin forekommer døglingen, som de gamle romere kaldte „opstoppennæse“, men som iøvrigt er bedst kendt under navnet „bottlenose“. De fleste forveksler den med den almindelige

Foto J. H. Koch.

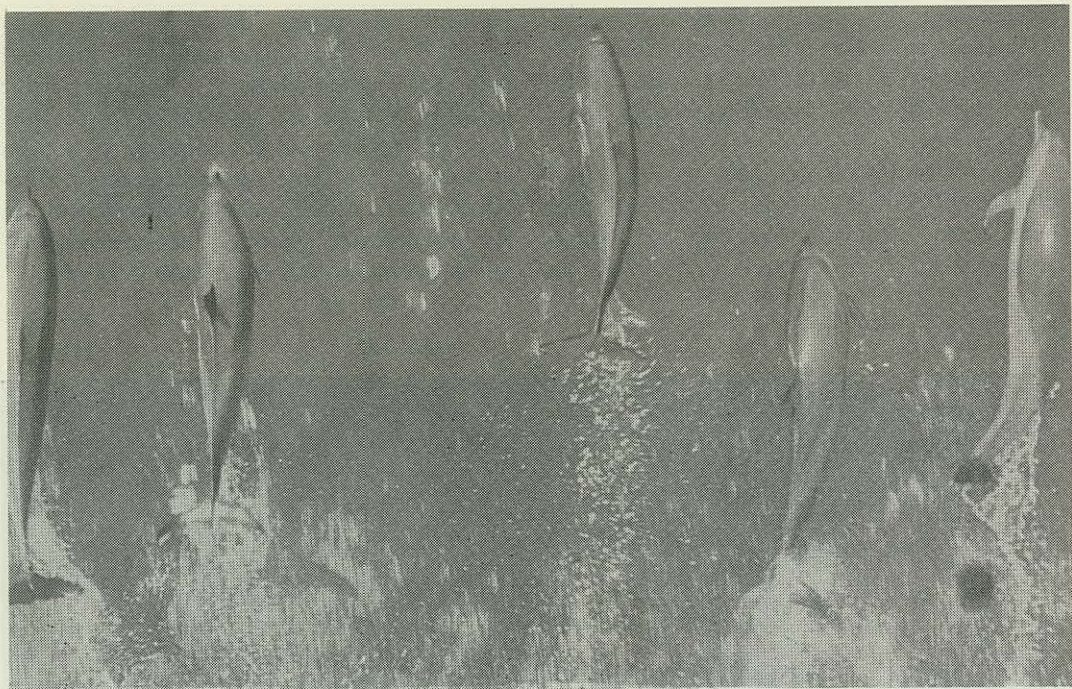

Foto J. H. Koch.

delfin, men den er ikke helt sort på ryggen, nærmest grå med purpurskær. Overgangen til den lyse bug er ikke skarpt aftegnet, og der er ingen sadeltegning. Øjnene ligger i det mørke parti. Døglingen, der kan blive ca. 4 meter lang, har altid et let smil om munden, når den er lukket.

Marsvinet, som er en delfinart, der oftest ses i danske farvande, er en af de mindste tandhvaler. Det har intet næb og er blevet navngivet efter sit afstumpede hoved. Det officielle franske navn „marsouin“ er lige som det danske af tysk oprindelse, men det engelske „porpoise“ er pudsigt nok afledt af det franske porc-poisson, der betyder grise fisk.

Delfinen er et af havets hurtigste dyr. Som andre hvaler kan den lide et roligt marchtempo, især når der er småfolk med i flokken, men ofte har den præsteret at holde trit med et 20 knobs skib i timevis, og den har været observeret fra stævnen af en 30-32 knobs destroyer i en kortere periode. Kun sejhvalen menes at være hurtigere end delfinen. Ifølge en kontrolmåling foretaget ved hjælp af asdic, kan sejhvalen en kort tid holde en spurt på 35 knob.

Det er ikke udelukkende på grund af sin strømlinjede form, at delfinen kan agterudsejle havets mere retmæssige beboere. Man har foretaget forsøg i prøvetanke med nøjagtige modeller af delfiner og fundet ud af, at en levende delfin umuligt kan producere den kraft, som kræves for at drive modellen frem. Man mener imidlertid at have konstateret, at delfinen har en særlig evne til at drage fordel af sit elastiske spæklag, som ikke alene hjælper til at modellere de perfekte linier, men som desuden kan tilpasses i næsten lodrette rynker. Dette antages at fremme den proces, som kaldes „laminar flow“ eller stærkt nedsat hvirveldannelse i det forbiglydende vand. Formentlig drejer det sig om det samme fænomen, der udnyttes i golfkuglen med de mange små fordybninger.

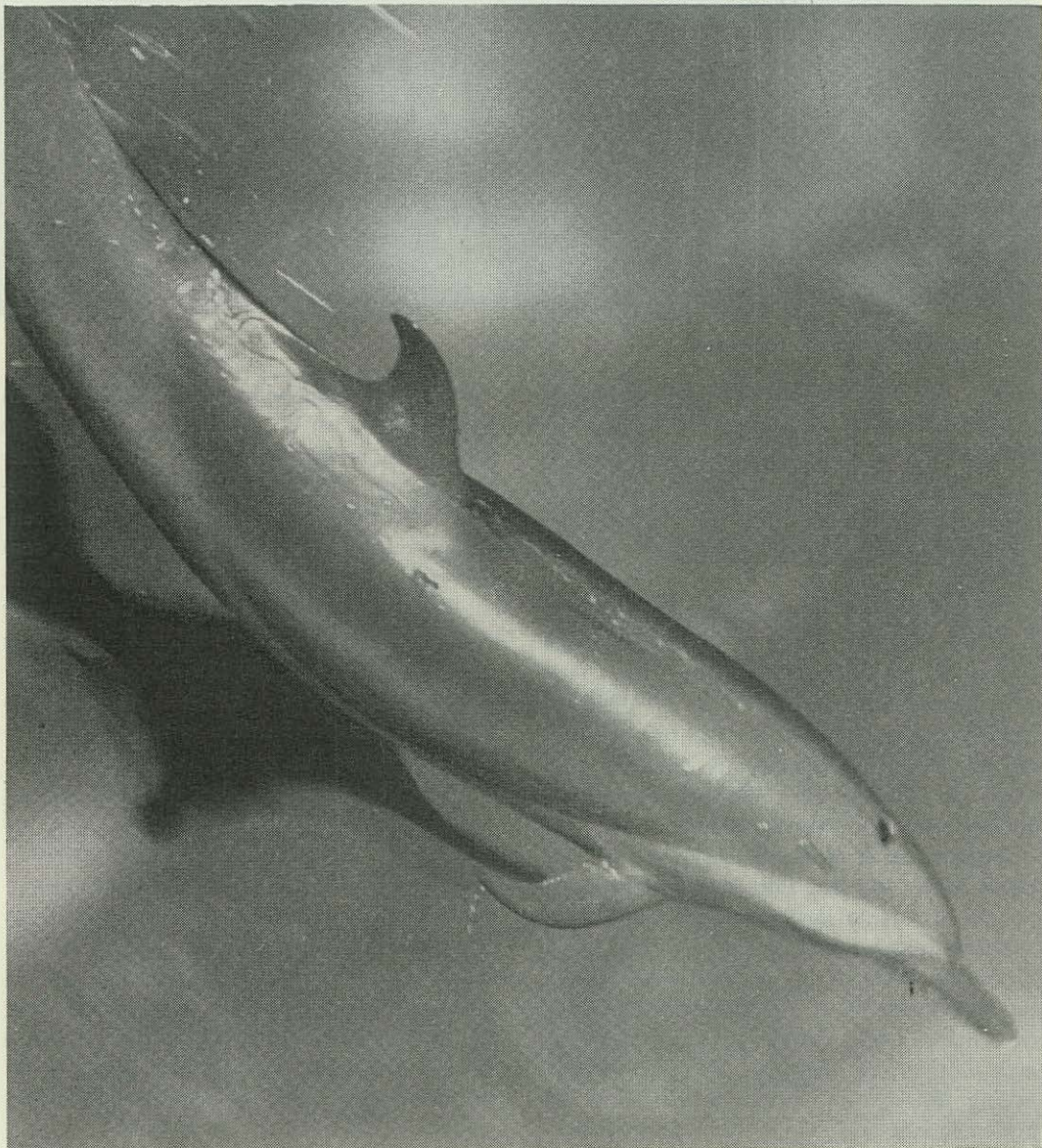
Medens fisk normalt svømmer ved at bevæge halen fra side til side, foregår hvalens svømning ved, at den fører halen op og ned omtrent som en frømand, der svømmer med samlede ben. Halefinnen sidder hos hvalerne vandret, medens den hos fiskene er lodret. Til gengæld er selve halestammen hos delfinen høj og flad, så den også kan benyttes til styring i

sideretningen. Brystfinnerne bruges til at holde balance med. Skønt det er millioner af år siden, at hvalen gik til havs, har den stadig knogler til to gange fem fingre skjult under spækket.

Det vil forstås, at delfinen er særlig godt udrustet til hurtigt at skifte kurs i op- eller nedadgående retning, hvilket også er livsnødvendigt for et havdyr, som – enten det er på

jagt eller selv jages – må op til vandoverfladen ca. hvert sjette minut og snappe luft. Det tager ikke mange brøkdele af et sekund for delfinen at ånde ud og fylde lungerne med frisk luft gennem sit store næsebor på toppen af hovedet. De fleste søfolk har hørt den karakteristiske prustende eller gryntende lyd fra delfinen, når den under sin leg tager en lufttur og lynhurtigt skifter luftbeholdningen.

Foto Kell Harm Nielsen.

Derimod er det ikke ret mange almindelige mennesker forundt at høre delfinens rigtige stemme. Bortset fra klapren med kæberne, som syntes at være et udtryk for vrede eller advarsel, kan delfinen modulere sin stemme til at lyde som fløjten, piben, kvidren eller knirken. De fleste lyde ligger imidlertid i et så højfrekvent område, at kun de færreste mennesker kan opfatte den. Delfinens stemme har været kendt siden oldtiden, men stemmens kraft og rige nuancering fik man først begreb om gennem ubåds-lytteapparater under den anden verdenskrig.

Efterkrigstidens videnskabelige eksperimenter, bl. a. i Marineland i Florida, har bragt forbløffende afsløringer vedrørende delfinens brug af stemmen og andre sanser. Til eksempel opdagede man i 1953, at døglingen under svømning udsender lyde af en frekvens fra 7 til 15 kcs. meget uregelmæssigt og med stærkt skiftende tonefald, nærmest som en samtale. De højere toner, der lå over den menneskelige høretærskel, produceredes derimod som en serie meget korte stød af vekslende varighed. Frekvens og modulation svarer omtrent til, hvad man bruger i ekkolod og asdic eller sonar.

Dette er et bidrag til forklaringen på delfinens enestående orienteringsevne. Skønt dens syn ikke er særligt fremragende, og dens lugtesans er lig nul, er den en dygtig nattejæger, og den lader sig vanskeligt fange i net. Delfinens høreevne overgås formentlig kun af flagermusens. Medens det menneskelige øre kan opfange lyde op til 16–20.000 svingninger pr. sekund, kan delfinen høre lyde med en frekvens på op til 153.000 svingninger. Dens høreorganer er vidt forskellige fra landpattedyrenes og temmelig komplicerede. Bl. a. er de ikke baseret på det ydre øre men på at opfange lydølgerne med hele kroppen.

Man har foretaget en række eksperimenter, der støtter teorien om, at delfinen udsender højfrekvente lyde og orienterer sig efter ekkot både med hensyn til retnings- og afstandsbedømmelse. Det har vist sig, at en delfin selv i stærkt plumret vand og under høj fart kan undgå forhindringer, der er usynlige for det menneskelige øje. Man har også beviser for,

at delfinen benytter sit asdic-system i jagten på fisk. Man har givet delfiner gummi-sugeklapper over øjnene og observeret, hvor sikkert de stadig orienterer sig. Når en fisk bliver kastet ud i vandet, begynder delfinerne straks at udsende ultralyde og svømmer direkte mod byttet. Nogle videnskabsmænd hælder til den anskuelse, at delfinen muligvis kan danne sig et nøjagtigt lydbillede af omgivelserne. Her kommer man altså ind på radar-teorien.

Delfinen rangerer højt i dyreverdenen med hensyn til intelligens, kombinationsevne og følelsesliv. Fra delfinungen kommer ud af sin moders liv (med halen først, for at den ikke skal drukne) er den en fuldbåren og en kvik svømmer, men moderen må lære den at gå op og snappe luft på den rigtige måde, og meget andet i dens adfærd er tillært, bl. a. den almindelig kendte leg foran skibets stævn.

Denne leg består i reglen i, at delfiner i et antal fra 2 til 10 holder tempo med skibet nogle meter foran stævnen, som de stadig holder øje med bagude ved hjælp af deres asdic-system. Undertiden sakker de helt tilbage i bovskummet. Til andre tider skærer de ind foran stævnen, idet de tilsyneladende kappes om, hvem der tør passere tættest forbi det hårde stål. Når de går op for at snappe luft, sker det ofte i samlet flok, som på et signal fra en fører.

I de sidste 8–10 år er interesserede iagttagere blevet klar over, at adskillige springere har haft evnen til at udvide deres akrobatiske repertoire. Flere iagttagere har bemærket, hvorledes delfiner bøjer haleroden, så selve halefinnen danner en flade mod bovølgen. Halen holdes stille i denne position, og bovølgen skubber delfinerne frem. Stadig uden at bevæge halen lader de sig skubbe frem liggende på siden eller under spiralbevægelser dirigeret af sidefinnerne.

Delfinernes ridetur på bovølgen har været beskrevet i adskillige nyere videnskabelige afhandlinger. Det er så heldigt, at også zoologer har iagttaget fænomenet. Bl. a. har man flere gange i Den engelske Kanal set marsvin ride med halefinnen udbredt i broddet af bovølgen på orlogsskibe, der løb over 20 knobs fart.

Kaj Lund.

Den maritimt udstyrede bar i tilknytning til Marinestuen i Esbjerg.

Marinestuen i Esbjerg

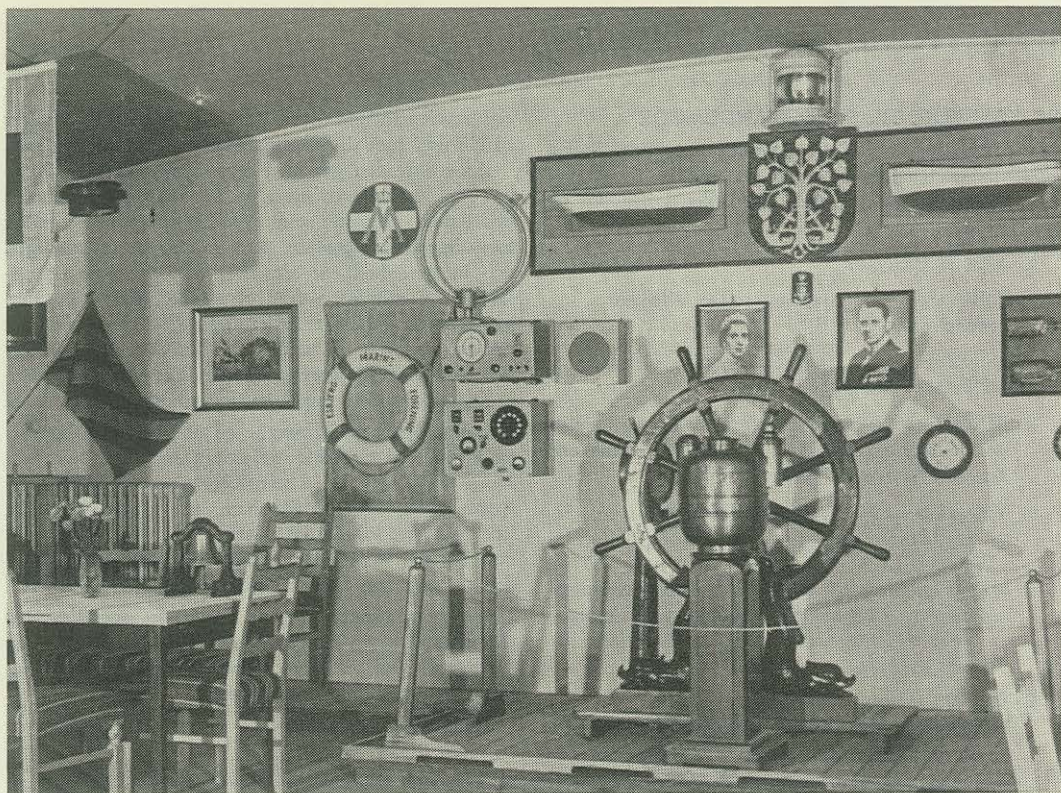
Marineforeningens Esbjerg-afdeling blev stiftet 15. oktober 1922, og i løbet af den følgende halve snes år havde man fået samlet så mange maritime trofæer og antikviteter, at tiden skønnedes moden til at præsentere dem i en marinestue, der samtidig kunne tjene som et hyggeligt samlingslokale for medlemmerne. Den første marinestue oprettedes midt i 30'erne i Byparkens Pavillon. Senere havde marinestuen til huse i „Peters Kro“, indtil man fandt et mere blivende sted i Centralhotellet.

Marinestuens største pryd var allerede dengang en prægtig model af en firemastet bark, udført af en gammel sømand fra Fanø. Modellen blev erhvervet for midler indsamlet blandt kammeraterne og indkøbt fra den daværende ejer, herreekviperingshandler S. P. Ankersen. Denne skibsmodel er navngivet „Codan“ af Køge, men for en ordens skyld gøres opmærk-

som på, at navnet er fiktivt. Danmark har gennem tiden kun haft 4 firemastede barkskibe, nemlig: „Viking“, bygget 1906, „Sokoto“, indkøbt 1916, „Eilbek“, indkøbt 1920, og „Gulmarn“, indkøbt 1923. De sidste tre var endda kun i dansk eje et års tid.

Den nuværende marinestue i Esbjerg har til huse i restaurant „Palmehaven“, Torvegade 10. Alle udgifter i forbindelse med indretningen er blevet bekostet af restaurantens ejer Willy Berg-Larsen, som er medlem af afdelingens bestyrelse.

Marinestuen benyttes af medlemmerne én eller to gange om måneden til møder, fester, generalforsamlinger o. l. Desuden anvendes lokalerne af Esbjerg Havne-Service i samarbejde med Marineforeningens Esbjerg-afdeling og Esbjerg kommune, når der arrangeres venskabsaftener ved besøg af fremmede orlogskibe.

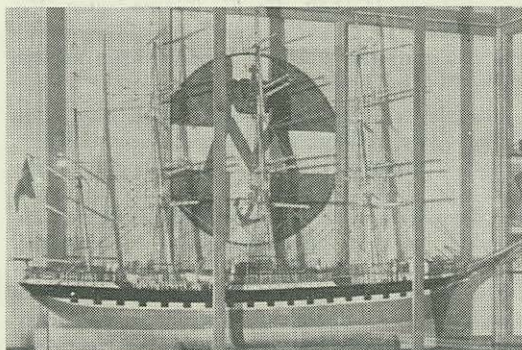
Et hjørne af marinestuen i Esbjerg. Fotos Kaj Lund.

Ved disse lejligheder er kommunen vært ved forfriskninger for skibenes besætninger.

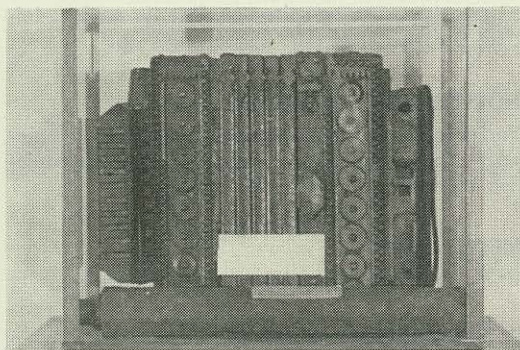
Marinestuen har et areal på ca. 150 kvadratmeter, hvortil kommer baren med sine ca. 30 kvadratmeter og sin hyggelige dekoration, der giver indtryk af et romantisk fiskermilieu fra ældre tider. Baren er et sandt raritetskabinet med mange værdifulde gamle redskaber. Selve marinestuen, der har plads til over 100

personer ved spisning og andre arrangementer, rummer en smuk samling nautiske instrumenter og andre maritime trofæer.

Afdelingens største klenodier er formentlig et meget gammelt engelsk skibsur samt en harmonika og en teleskopkikkert, der siges at stamme fra orlogsskibet „Ivar Huitfeldt“, og som blev bjærget efter slaget i Køge Bugt i 1711.

Skibsmodellen er over 2 meter lang.

Harmonika fra begyndelsen af 1700-tallet.

Fra hovedbestyrelsen

INDKALDELSE TIL SENDEMANDSMØDE

Marineforeningens ordinære sendemandsmøde finder sted søndag den 31. maj 1970 kl. 0830 på hotel „Esbjerg“, Torvet, Esbjerg, med dagsorden i henhold til foreningens love:

1. Valg af dirigent.
2. Formanden for hovedbestyrelsen aflægger årsberetning.
3. Hovedkassereren aflægger beretning om det reviderede årsregnskab.
4. Behandling af indkomne forslag: a) forhøjelse af årskontingentet med kr. 4,00, b) forslag om Frederikshavn som mødested i 1971.
5. Valg af hovedbestyrelsesmedlemmer:
 - a) Meddelelse om valg i distrikt II, IV, VII, VIII og IX.
 - b) Godkendelse af supplerung af landssekretær (assistent Kurt Flatau, Københavns afdeling).
 - c) Valg af landsformand. Hovedbestyrelsen foreslår genvalg.
6. Valg af revisorer og revisorsuppleant.
Hovedbestyrelsen foreslår henholdsvis grosserer N. E. Beck-Friis og kaptajn S. E. Fabricius.

Som substitut for revisor Aarre, der fratræder uden for tur, foreslås insp. O. Maegaard.
7. Eventuelt (herunder behandling af forslag fra Frederikshavn vedrørende fremtidig afholdelse af sendemandsmøde om lørdagen).

H.

MERE OM SENDEMANDSMØDET

Reservation af hotel i Esbjerg ved sendemandsmødet kan ske til Esbjerg Erhvervs- og Turistkontor, Torvet 21, 6700 Esbjerg. Telefon (05) 12 95 99. På samme adresse tegner man sig til spisningen etc.

Beklageligvis måtte man på grund af manglende tilslutning opgive fællesrejsen for sendemændene med særtog, dansevogn og spisevogn. Det var synd, at initivet fra Distrikt II ikke kunne følges op.

HOVEDBESTYRELSESMØDE

Forårsmødet fandt sted 7. marts i Søofficers-Foreningens lokaler. Det altovervejende emne på dagsordenen var foreningens økonomi.

MEDLEMSTALLET

Pr. 1. april havde foreningen 9.144 medlemmer.

IN MEMORIAM

Taksator Arne Sørensen indtrådte i hovedbestyrelsen

ved sendemandsmødet i 1957 og fungerede derefter til sin død som distriktsrepræsentant for distrikt XII.

Arne Sørensen gik med iver og interesse op i virket for Marineforeningen og for dens sag. Igennem den lange årrække som distriktsrepræsentant påtog han sig mange opgaver, som han søgte at løse med dyb hengivenhed for alt, hvad der vedrørte orlogsflåden og minderne fra orlogstiden. Det var, som om arbejdet for Marineforeningen for ham ikke blot var en interesse, en hobby. Det føltes mere, som var det en personlig æressag at håndhæve traditionerne, at indgyde andre respekten for traditioner og at få foreningslivet i afdelingerne til at glide upåklageligt og effektivt i den Marineforeningens ånd, som han selv stræbte at holde i ære. Lige så meget det kunne spores, hvor det glædede ham, når alting klappede, lige så meget kunne det spores, hvor han tog sig det nær, når der var noget, der ikke gik som han ønskede det, og som han følte var ret og rigtigt.

Marineforeningen har ved Arne Sørensens død mistet en trofast, en velmenende og ihærdigt arbejdende kammerat, som vil blive savnet ikke blot i sin afdeling, men også i hovedbestyrelsen.

Æret være hans minde.

Kai Hertz.

Huebånd til minde og dekoration

I samarbejde med foreningen „Fregatten Jyllands Venner“ har Marineforeningen truffet et arrangement, der sætter foreningens medlemmer i stand til at købe de smukke, sorte huebånd med guldbogstaver. Sandsynligvis vil mange medlemmer være interesseret i at erhverve et huebånd til minde om det skib eller den station, hvor man har gjort tjeneste i orlogstiden. Desuden er der mulighed for, at en afdeling vil benytte lejligheden til at erhverve en hel serie til dekorationsbrug i marinestuen.

Prisen for et huebånd er fastsat til kr. 5,00 incl. forsendelsesomkostninger. Bestilling på bånd sendes til *girokonto 16 93 69, Hr. V. Topsøe-Jensen, Vestermarieallé 37, 2770 Kastrup*. Ved bestillingen meddeles det ønskede antal bånd med tydeligt angiven tekst. På lager haves huebånd med følgende tekster:

Bangsbofort, Beskytteren, Bille, Buhl, Dragørfort, Esbern Snare, Flakfort, Flyvevæsenet, Freja, Galathea, Hammer, Heimdal, Hekla, Holger Danske, Holm, Huitfeldt, Ingolf, Krabbe, Krieger, Kystbefæstningen, Kystdefensionen, Langelandsfort, Ljindormen, Logiskibet, Lynetten, Middelgrundsfart, Marinefartøj, Marinestryger, Niels Ebbesen, Orlogsflåden, Patrouillebåd, Patrouillefartøj, Rolf Krake, Søbjørn, Søhesten, Søhunden, Sølvøen, Søofficersskolen, Søridderen, Søulven, Søværnets Kaserne, Thetis, Valdemar Sej, Vindhunden, Vitus Bering, Willemoes og Ægir.

Fra fiskerimuseet i Esbjerg. (Esbjerg erhvervs- og turistkontor).

Velkommen til Esbjerg

Lørdag den 30. maj

Marineforeningens Esbjerg-afdeling regner med, at mange kammerater fra hele landet vil være mødt op allerede lørdag eftermiddag, og der er derfor sørget for, at marinestuen i restaurant „Palmehaven“, Torvegade 10, vil være åben fra kl. 14.00.

På hotel „Esbjerg“, Torvet, samles man til middag kl. 18.30. For en pris af kl. 32,00 incl. moms og betjening serveres kold, kogt helleflynder, kalveryg tilberedt som vildt og karamelrand med is. Efter middagen afholdes samme sted kammeratskabsaften med underholdning og dans til kl. 02.00. Billetprisen er kr. 15,00.

Søndag den 31. maj

Sendemandsmødet finder sted på hotel „Esbjerg“ kl. 08.30.

Der er sørget for, at damerne ikke behøver at kede sig. Kl. 09.00 starter en bustur, der først går havnen rundt og derefter til Hjerting, hvor der serveres formiddagskaffe. Derefter aflægges besøg på Fiskerimuseet. Prisen er kr. 10,00 pro persona.

Kl. 12.15 samles man til frokost på hotel „Esbjerg“. Her serveres to slags sild, karrysalat, oksehaleragout og osteanretning for kr. 20,00 incl. moms og betjening.

Tilmelding til spisninger m. m. sker til Turistkontoret, Torvet 21. Telefon (05) 12 95 99.

Fra afdelinger og distrikter

BOGENSE

21. februar afholdtes ordinær generalforsamling med genvalg af Eiler Pedersen og A. Vestergård til bestyrelsen.

BORNHOLM (385 medlemmer)

Ved generalforsamlingen i februar konstaterede man, at 1969 havde været et godt år for afdelingen med mange vellykkede arrangementer. Blandt disse kan nævnes sommerfesten med 50 deltagere, en keglefest med 60 deltagere, et besøg på Bornholm museum og

en juletræsfest med 250 deltagere. Nytårsfesten 24. januar havde 80 deltagere, og de dansede til kl. 2.

Man har tidligere fejret Kongens fødselsdag sammen med andre foreninger. I år samledes man 14. marts til afdelingens eget festlige arrangement med fælles spisning og dans i „Industrien“.

DISTRIKT II (De vil danse undervejs)

Ved distriktsmødet 1. marts, som afholdtes i marinestuen i Frederikssund, var 9 afdelinger repræsenteret. Et af mødets resultater var et forslag til hovedbesty-

Otto Suenson & Co.

Dr. Tværgade 7 Tlf. (01) 14 04 82

Grundlagt 1880

Vinforretning

Lager af cigarer

Lev. til Officersforeningen og
Søofficersforeningen

J. Chr. Andersen

OST

Vimmelskaflet 41 - 1161 København K.

Tlf. (01) *12 13 45

Højgaard & Schultz A/S

Civilingeniører og entreprenører

Hovedkontor:

Ewaldsgade 9 - København N.

Jesper Christensen & Co.

Vin en grös

Nørregade 28 - København K.

A/S Em. Z. Svitzers Bjergnings-Entreprise

HEDE NIELSEN A/S

Horsens - Tlf. (066) 2 47 11

relsen om at arrangere udflugtstog med dansevogn og restaurant fra København til Esbjerg og retur ved sendemandsmødet. Desværre meldte der sig ikke nok deltagere til dette sær-arrangement.

FAKSE (3 generationer i samme afdeling)

Nylig indmeldtes i afdelingen Peter Staby Frost, årgang 1967. I forvejen har man som medlemmer hans fader, Niels E. Frost, årgang 45, og hans bedstefader, Hans Frost, medstifter af afdelingen i 1940, årgang 1909.

FREDERIKSVÆRK

Den årlige generalforsamling afholdtes 26. februar med genvalg til bestyrelsen over hele linien.

FREDERIKSBERG

På afdelingens ordinære generalforsamling 10. februar valgtes ny bestyrelse med rådmand H. A. Petersen som formand og S. U. Madsen som sekretær. Ved en festlig sammenkomst 9. april overrakte jubilæumsebler til de 40-års medlemmer og til syv 25-års medlemmer.

GENTOFTE (Ny flagskipper)

Ved generalforsamlingen 11. februar trådte Gunner Sejersen tilbage som formand for afdelingen. Til afløser valgtes Øresundsselskabets flagskipper, kaptajn S. E. Fabricius. Onsdag den 4. marts afholdtes medlemsmøde i marinestuen med foredrag og diskussion ved kaptajn P. E. Sucksdorff.

Vi kan ikke nå i dette nummer at referere afdelingens 25 års jubilæum, som fandt sted 14. maj. Her skal blot nævnes, at det allerede i februar blev planlagt at fejre jubilæet med en tur på Øresund om bord på rutebåden „Ørnen“.

GILLELEJE

I slutningen af marts afholdtes det årlige torskegilde på hotel Fyrkroen. Bagefter gik dansen lystigt til langt ud på de små timer.

GODTHÅB (Kassen i orden)

Albert Echwald oplyser, at Marineforeningens lokale afdeling kom i rampelyset, da fjernsynet optog kransedlægningen ved ankeret til minde om „Hans Hedtoft“s forlis. Afdelingens byggefond er nu nået op over 56.000 kr., og kommandør Lichtenbergs Fond er på over 115.000 kr.

HALS

Generalforsamlingen fandt sted 21. februar, og på det følgende bestyrelsesmøde konstituerede man sig med Frank J. Thomsen som formand.

HANSTHOLM-THISTED

I tilknytning til generalforsamlingen i slutningen af marts var arrangeret torskegilde og dans - en praktisk og fornøjelig kombination.

HJØRRING (Afslag fra kommunen)

På generalforsamlingen den 10. marts meddelte disponent Bent Sanderhoff, at han ikke ønskede at fortsætte som formand. Bestyrelsen har nu konstitueret sig med radiotelegrafist Per With som formand og disponent Bent Sanderhoff som sekretær. Bestyrelsen havde tidligere ansøgt Hjørring Kommune om tilladelse til at indrette en marinestue i den nye Hjørringhal, men desværre fik man afslag, og afdelingen er derfor stadig „hjemløs“. Man vil nu forsøge at drage fordel af Hjørringhallen på en anden måde, når den bliver færdig. Afdelingen er af distriktet blevet opfordret til at arrangere en årlig fællesskydning for afdelingerne i det nordjyske distrikt. Der vil nemlig blive indrettet skydebaner i den nye Hjørringhal, som er centralt beliggende for distriktet.

Den 15. april afholdtes kammeratskabsaften på Liver Mølle Kro, hvortil man havde indbudt de senest hjemsendte værnepligtige fra søværnet. Til 15. juni er planlagt en udflugt til Hals.

HOLBÆK

Afdelingen havde ved årsskiftet 70 medlemmer, blandt hvilke pensionist J. Christian Olsen fik overrakt 40 års emblemet ved generalforsamlingen 23. februar.

Afdelingen gratulerer to medlemmer: 20/7 forhenværende lagerforvalter N. Ingeman Petersen 75 år. 13/8 købmand Vagn Hansen 50 år.

HORSENS

Ved generalforsamlingen 4. marts genvalgte bestyrelsen, og der uddeltes hæderstegn til tre 40-års jubilare og til en 25-års jubilare.

Afdelingen lykønsker: 15/7 frisørmester G. Dahlsolt, 75 år. 9/8 tobakshandler Svend Aage Kjærbye, 65 år. 29/8 ingeniør Helge Vang Jørgensen, 50 år.

KGS. LYNGBY (Ny formand)

Valdemar Olsen ønskede ikke genvalg, og ved generalforsamlingen 16. feb. valgtes forhv. styrmænd Jørgen Mortensen til ny formand.

9. april havde man en sammenkomst på „Lottenborg“ med fællesspisning og fremvisning af film. Til 20. juni er planlagt en sejltur med damerne.

Afdelingen lykønsker: 27/7 Hans Kongelige Højhed Arveprins Knud, 70 år. 27/7 grosserer Søren Tarnov, 75 år.

KØBENHAVN (Kontingenthøjelse)

12. feb. afholdtes ordinær generalforsamling med livlige diskussioner om lokale problemer. Desuden var til behandling indkommet et enkelt forslag, der blev vedtaget: En forhøjelse af afdelingens årlige kontingent på kr. 3,00 plus den forhøjelse, som måtte blive vedtaget på sendemandsmødet i Esbjerg.

4. marts havde man sammenkomst i marinestuen med foredrag af Kommandørkapt. Wille-Jørgensen om søværnet under den nye forsvarsordning. 18. april om aftenen samledes medlemmer ved Værftsbrogavten

If you want to receive

free of charge

a catalogue with 24 pages
and many pictures out of
books on ships
and weapons

write to

J. F. LEHMANN'S VERLAG

D 8 München 21 Postfach

og gik samlet på besøg i det interessante museum i „Bohlendach-Huset“, som bl. a. rummer en samling af redskaber og lign. fra orlogsgastens hverdag i gamle dage.

Afdelingen gratulerer: 25/5 mekaniker Otto Larsen, 75 år. 27/5 guldsmed W. A. Kragh, 70 år. 30/5 fabrikant C. Geilgård, 85 år. 31/5 kaptajnløjtnant Holger Achton, 65 år. 23/6 bogholder A. H. Jensen, 60 år. 30/6 toldvagtmester N. P. Christensen, 70 år. 9/7 toldkontrollør G. Elmue, 60 år. 19/7 bestyrer Enock Hansen, 60 år. 9/8 overportør Harry Hellvig, 50 år.

NYKØBING F.

Afdelingen lykønsker to fødselarer: 8/7 sømand Gerson Jensen, 60 år. 8/7 arbejdsmand Herman Hansen, 65 år.

NÆSTVED (Ny formand)

I marinestuen afholdtes 19. februar den ordinære generalforsamling, hvor den fungerende formand, bogholder Paul Christiansen, aflagde resumé af årets begivenheder, hvor navnlig fregatskydninger havde været et vellykket arrangement. Ved det efterfølgende bestyrelsesmøde blev varmemester Børge Larsen valgt til ny formand for et år. Afdelingen, som har ca. 200 medlemmer, er allerede begyndt så småt på forberedelserne til 50-års jubilæet i 1971.

21. marts afholdtes forårsfest i marinestuen med ca. 60 deltagere. Et velproportioneret program bestående af festmåltid, specielle sange til lejligheden, underholdning af professionelle og amatører og en rask svingom.

Afdelingen gratulerer: 30/7 maskinarbejder Erik Jensen, 60 år. 4/8 ingeniør Paul Bakke, 50 år. 26/8 restauratør Leo Nielsen, 60 år.

PRÆSTØ („Gøngerne“ bliver, hvor de er)

Generalforsamlingen i slutningen af februar havde gule ærter som første punkt på dagsordenen. Et andet punkt var marinestuens fremtid, og det blev vedtaget, at den skulle forblive på „Svend Gønges Kro“.

Fisker Arne Petersen har trukket sig tilbage som formand, og til ny formand er valgt montør Kurt Antonsen.

Bornholm

Skibsproviantering

John Hintzes enke - Rønne

Alfred Th. Haagensen

Juveler, guldsmed & gravør
Store Torv 8 - Tlf. 270

Esbjerg

Claus Sørensen

Esbjerg

H. J. Christensen & Søn

Vådbinderi og tovtørreri
Esbjerg

„Hotel Spangsberg“

Mødested for Marineforeningens
medlemmer

Esbjerg

Tlf. (051) 2 17 55

Frederikshavn

Electra I/S

Elektroinstallatørfirma
Tlf. 42 02 39

Danmarksgade 38

Frederikshavn

Johan Damsgaard

Kolonial & skibshandel

Tlf. 42 26 22

Frederikshavn

P. Conradsen

Teknisk maskinforretning
Skibsartikler - Olie
Tlf. *42 09 00

Einar Sørensen & Co.

Stevadore
Tlf. *42 14 00

Havnegade 11

Frederikshavn

Fyn

Aktieselskabet Svendborg Skibsværft

Carl Antonsen

Guld- og sølvsmed

RANDERS (De skød katten af tønden)

Medlemstallet er nået op på 220, og afdelingen har en solid kassebeholdning, oplyste formanden, P. Schytte Hansen, på generalforsamlingen i marinestuen den 7. februar.

7. marts havde man arrangeret katteskydning og stiftelsesfest i Håndværkerforeningen. Om eftermiddagen samledes man på skydebanen for at skyde katten af tønden. Desuden var der arrangeret keglespil m. m. Der sluttedes af med fællesspisning, spøg og skæmt samt dans på dækket.

SILKEBORG (Kontingentforhøjelse vedtaget)

Ved den årlige generalforsamling i marinestuen midt i februar vedtog man at forberede en mindefest for Danmarks befrielse 4.-5. maj i samarbejde med kommunalbestyrelsen, forsvarsbrødrene og soldaterforeningerne. Medlemstallet er steget lidt i det forløbne år. Da regnskabet viste en lille formuenedgang, vedtog man at forhøje årskontingentet.

Afdelingen lykønsker glarmester Evald Gjerulff, som 31/8 fylder 65 år.

SKANDERBORG (Ny formand)

Den årlige generalforsamling blev holdt i slutningen af februar i „Munkekroen“, og det oplyses, at afdelingens formand er nu maskinmester H. Fr. Bergh Hansen.

SLAGELSE (Kontingentforhøjelse)

Da afdelingens økonomi har været vaklende, vedtog man på generalforsamlingen 10. marts i marinestuen at forhøje afdelingskontingentet til kr. 20,00 om året. Desuden blev man enige om at afholde et bankospil for at støtte økonomien. Som en yderligere indsprøjtning stillede værten, A. Carlsen, salen gratis til rådighed for arrangementet, og et andet medlem, Kaj George Knudsen, skænkede afdelingen 500 kr.

Afdelingen lykønsker: 8/4 farvehandler Ernst Jørgensen, 60 år. 2/6 kaptajnlojtnant A. Chr. Jørgensen, 50 år. 8/7 mekaniker Hans E. Mortensen, 70 år. 15/8 Kaj Handberg, 50 år.

SVENDBORG

Ved generalforsamlingen 1. februar i marinestuen meddelte formanden, Rejnolds Hansen, at han ønskede at afgive formandsposten. Han har dog lovet at fortsætte, indtil man har fundet en afløser.

Afdelingen lykønsker: 4/7 skibshandler Laurits Jørgensen, 75 år. 8/8 kaffehandler Søren Haastrup, 70 år. 22/8 skibsfører Johan Jørgen Jensen, 50 år.

VARDE (Ny marinestue)

Afdelingen har holdt sin årlige generalforsamling i den nyindrettede marinestue på Centralhotellet. Den officielle indvielse af marinestuen finder først sted noget senere og vil da blive omtalt her i bladet.

På generalforsamlingen gjorde formanden rede for flytningen af marinestuen fra Gæstgivergården til

Centralhotellet. Ved samme lejlighed blev optaget nogle nye medlemmer. Derefter tog man forskud på indvielsens glæder: Nu mødte damerne op for at deltage i et lille gæstebud under munter stemning.

ABENRA

Afdelingens formand, Hugo Lind, oplyser, at den ordinære generalforsamling fandt sted 14. februar.

ÅLBORG (To smertelige tab)

I februar mistede afdelingen et mangeårigt bestyrelsesmedlem, kølemontør Sigurd Hyltoft, som gennem de sidste år var næstformand. Sigurd Hyltoft, som blev 64 år, var et særdeles aktivt medlem af bestyrelsen og som næstformand en inspirerende kraft og igangsætter. Han delte sin fritid ligeligt mellem familien og foreningen, som han altid omtalte som sit hjertebarn. Hyltoft var et hyggeligt menneske og en god kammerat, der altid var parat til at råde og vejlede sine mange venner. Han var drivkraften i talrige arrangementer. Bestyrelsen har vedtaget, at der hvert år til fregatskydningen, som han tidligere altid stod for, skal udsættes et vandrebøger bærende hans navn.

Afdelingen har også haft den sorg, at den tidligere formand, hovedbestyrelsesmedlem, taksator Arne Sørensen, gik bort i april. Arne Sørensen, som blev 62 år, nærede en brændende interesse for Marineforeningens sag. Det kom til udtryk gennem hans arbejde i hovedbestyrelsen og satte ligeledes sit spor i Ålborg-afdelingen. Sammen med daværende næstformand Sigurd Hyltoft havde han æren for den stilfulde og meget fine 50-års jubilæumsfest, som afde-

lingen holdt i 1967. Arne Sørensen havde let til smil og forstod at skabe hygge, og hans store erfaring i foreningsarbejde kom medlemmerne og især den øvrige bestyrelse til gode.

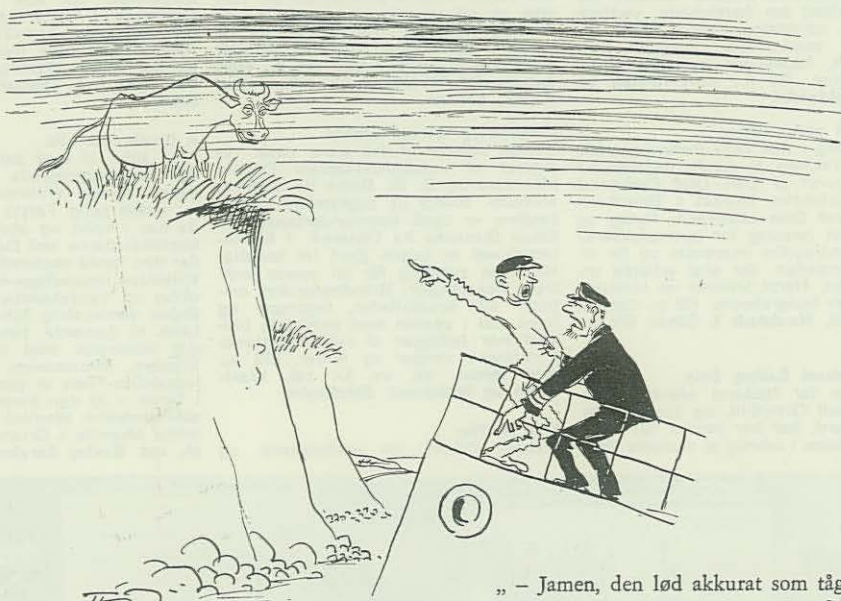
På foreningens generalforsamling afløstes Sigurd Hyltoft i bestyrelsen af købmand Chr. Thomsen, og som afløser for Arne Sørensen har bestyrelsen anmodet frugtgrosserer Ralf Jensen om at indtræde. Desuden har bestyrelsen på grund af voksende aktivitet suppleret sig med et ottende medlem, maskinmester Borg Andersen.

Selv om det har været et hårdt slag for afdelingen at miste to så indsigtfulde og dygtige kammerater, har man besluttet, at de planlagte arrangementer skal gennemføres.

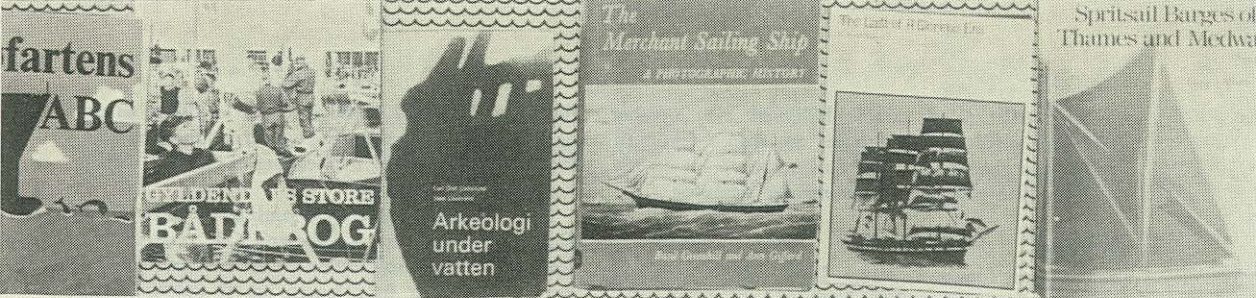
I april overværede medlemmerne med damer filmen „AaB til Østen“, en dejlig farvefilm optaget under det kendte fodboldholds rejse af et af afdelingens medlemmer, Børge Andersen. Afdelingens formand Eivind Samuelson, som i sin egenskab af sportsredaktør for Ålborg Stiftstidende deltog som reporter for sit blad, havde indtalt den ledsagende tekst.

ÅRHUS

Trods 10 punkter på dagsordenen er der ingen sensationer at rapportere fra afdelingens generalforsamling 9. februar på restaurant „Søsporten“. Afdelingens lykønskere: 14/7 landssekretær Åge Jensen, 50 år. 27/7 Hans kongelige Højhed Arveprins Knud, 70 år. 27/7 lokomotivfører Arne Lykke Petersen, 50 år. 28/7 faglærer Jens Eriksen, 60 år. 2/8 købmand Henning G. Jensen, 60 år. 2/8 bagermester Johannes Petersen, 75 år. 5/8 maskinmester Henry Sørensen, 60 år.

„ – Jamen, den lød akkurat som tågehornet fra Stevns Fyr!“

Illustrationerne gengiver bøgerne i samme rækkefølge som i teksten.

Ny maritim litteratur

Sofartens ABC

En ny håndbog i praktisk sømandskab og almindeligt skibskendskab for begyndere er blevet udarbejdet af 3 mænd fra Statens Sømandsskoler: forstander Aage Hill-Madsen, Esbjerg, inspektør A. N. Detlefsen, Frederikshavn og styrmænd A. S. Frederiksen, Sønderborg. Efter at Knud Hansens håndbog i praktisk sømandskab har været udsolgt i flere år, er et stort savn blevet afhjulpet. I denne bog får den vordende sømand et generelt kendskab til danske skibsfart, til danske skibstyper og deres indretning og til det praktiske arbejde om bord. Det gode gammeldags skibmandsarbejde er ajourført, og der er lagt vægt på sikkerhedstjenesten. Desuden har bogen et fortrinligt afsnit med erhvervsorientering og en masse illustrationer. Kildehenvisninger mangler. 311 s., kr. 50,00. Direktoratet for Søfartssuddannelsen.

Gyldendals Store Bådebog

I dansk oversættelse ved Eyvin Schiøtz foreligger det store svenske værk om sejskopt og alt, hvad der har relation hertil. Intet er sparet med hensyn til førende eksperter som medarbejdere og til at forsyne det med illustrationer, som tilgodeser både det pædagogiske og det billedmæssige. Der indledes med et billedleksikon, en ordbog og en engelsk-dansk ordliste. Derefter følger et afsnit om fartøjstyper, vedligeholdelse, udrustning, køb af fartøj, sønavigering, meteorologi, langture, sømandskab, kapsejls og sejskoptens organisation. 430 s., stort format, kr. 260,-. Gyldendal.

Arkeologi under vatten

En håndbog i den rette fremgangsmåde ved udforskning af gamle undersøiske vrage, skrevet af Carl Olof Cederlund fra Söhistoriska Museet i Stockholm og fotograf Sten Löfstrand. Nyttigt og interessant læsning for sportsdykkeren med arkæologiske interesser og for videnskabsmænd, der skal arbejde under vandet. Hertil kommer et kursus i undersøisk fotografering. 153 s., rigt ill., d.kr. 24,00. Nordstedt & Söner, Stockholm.

The Merchant Sailing Ship

Direktøren for National Maritime Museum, Basil Greenhill, og hans hustru, Ann Giffard, har her samlet 127 interessante fotos i udvalg af museets store

samling. De ældste billeder er fra før 1850, og udvalget giver et helhedsbillede af sejskibe og sømand gennem 130 år. 112 s., 50 sh net, David & Charles, Newton Abbot, Devon.

The Last of a Glorious Era

Ronald Pearse var en af de første, som udsendte en samling af fotos og oplysninger om klipperne og deres værdige efterfølgere. Hans bog, der udkom først i 20'erne, har været udsolgt i mange år, men nu foreligger den i nyt oplag til glæde for sejskibsentusiaster. 96 s., ca. 45 sh net., The Conway Maritime Press, London.

Spritsail Barges of Thames and Medway

Forfatteren Edgar J. March er skibsbygningsingeniør, historiker og kunstner. Det lyser ud af bogen om de sejl-førende lægtere på Themsens og Medway. Her skildres udviklingen af skibstypen gennem 150 år, bemanningen, befragtning og de spændende kapsejls-lader. Rigt illustreret med fotos, tegninger og detaljerede skitser til glæde for modelbyggere. 234 s., ca. 105 sh net., David & Charles, New Abbot, Devon.

History of the Royal Navy

Under redaktion af Peter Kemp skildrer syv historiske eksperter den britiske flådes historie gennem 600 år. Teksten er let læselig og forståelig, og samtidig får man usædvanligt mange konkrete oplysninger. Dette er populær søhistorie af første karat. 304 s., stort format, rigt ill., ca. 70 sh. net., Arthur Barker, London.

Ologsfartyg Genom Seklen

Svensk udgave af det store værk, redigeret af kommandørkaptajn Donald Macintyre og B. W. Bathé fra Science Museum. Blandt de sagkyndige medarbejdere er også kommandørkapajn R. Steen Steensen fra Danmark. I sin balancekunst er bogen gjort let læselig, idet man samtidig får en masse konkrete oplysninger. Billedmaterialet omfatter 350 farvebilleder, tegninger og fotos, sat i system med samtidige illustrationer ledsaget af rekonstruktioner i moderne streger og farver. 273 s., stort format, ca. sv. kr. 140, Wahlström og Widstrand, Stockholm.

Man of War

Richard Ollard, en professionel og

grundig historiker og samtidig en kvik fortæller med sans for både det dramatiske og det humoristiske, beretter her om Sir Robert Holmes, der begyndte som kavalleriofficer og sluttede som en af Storbritanniens største aktiver i søkrigen mod hollænderne. I Kong Charles II's dage var det Pepsys, som opbyggede flåden, og det var Robert Holmes, der brugte den. 240 s., ill., 50 sh. net., Hodder and Stoughton, London.

First Sea Lord

En autoriseret biografi af Lord John Arbutnot Fisher skrevet af Richard Hough, der afslører ham som en dramatisk figur, hvis tjeneste i Royal Navy begyndte 1854 som kadet i "Victory" og sluttede med posten som "First Sea Lord" under den første verdenskrig. Det var Fisher, som introducerede slagsskibet i 1906. 392 s., ill., ca. 75 sh. net., George Allen & Unwin, London.

Die Russische Flotte im Ersten Weltkrieg

Rene Greger har helliget sig et hidtil ignoreret kapitel af søkrigshistorien: de russiske søstridskræfter, som opererede under første verdenskrig i Østersøen, i Polarhavet og i Sortehavet fra krigens ubrudt til revolutionen i 1917. For den, som kan lide detaljer, er her lister over alle skibene med data og beretninger om alle søtæfninger og skærmydsler. Bogens største værdi ligger dog i det enestående billedmateriale: ca. 200 fotos, hvoraf mange aldrig før har været offentliggjort. 176 s., 54 DM. net., J. F. Lehmanns Verlag, München.

A Brush with Life

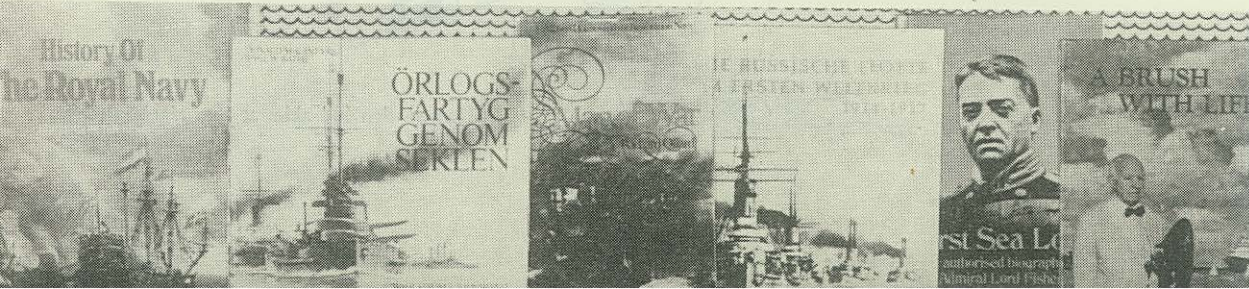
I en alder af over halvfems år optræder den fremragende britiske marinemaler Norman Wilkinson som forfatter for anden gang. Første gang var i 1915, da han i tekst og akvareller skildrede begivenhederne ved Dardanellerne. Under den første verdenskrig organiserede Wilkinson camouflage-malingen af krigsskibe og handelsskibe, og under den anden verdenskrig blev han atter indkaldt til lignende tjeneste. Bnoen er rigt illustreret med hans motiver af klipper, havnescener, søsport og orlogsskibe. Flere er gengivelser - også i farver - af den berømte serie på 54 søkrigsstykker skænket til National Maritime Museum i Greenwich. 151 s., 65 sh. net. Seeley Service, London.

History Of
The Royal Navy

ÖRLOGS-
FARTYG
GENOM
SEKLEN

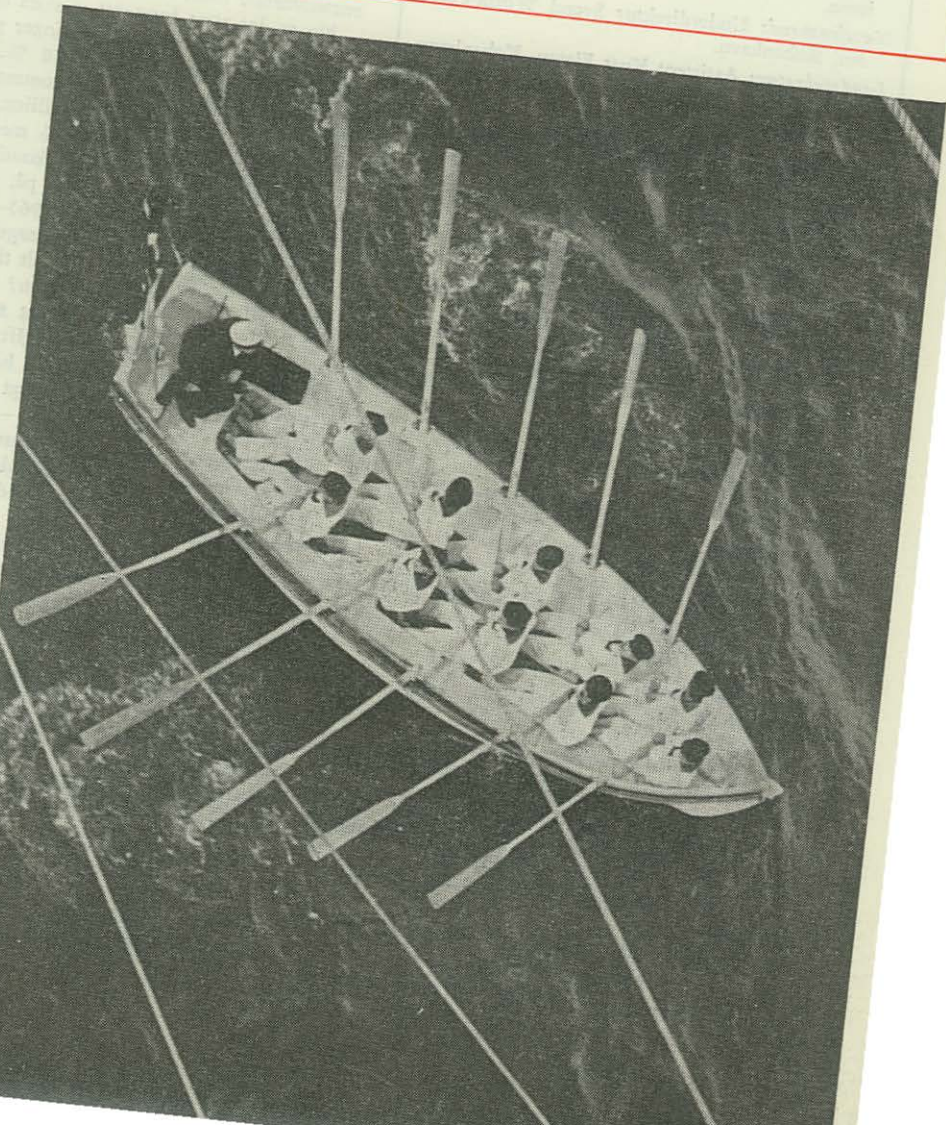
Die Russische Flotte
im Ersten Weltkrieg

A BRUSH
WITH LIFE

UNDER DANNEBROG

ORGAN FOR
SØVÆRN OG SØFART

GANG
1970 NR.

3

MARINEFORENINGEN

Æresformand Hans Majestæt Kong Frederik d. IX

Foreningens formål er at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten ved at samle danske mænd til fælles arbejde for denne sag samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem mænd, der har gjort tjeneste eller er tjenstgørende i søværnet.

Hovedbestyrelse:

Formand: Kommandørkaptajn K. Hertz, København.

Næstformand: Underdirektør Svend Worm-Petersen, København.

Landssekretær: Assistent Kurt Flatau, København.

Hovedkasserer: Orlogskaptajn S. Thorlund Nielsen, København.

Boghandler O. Reumert, København, Distr. I.

Maskinmester Hans Pedersen, Frederiksværk, Distr. II.

Blikkenslagermester I. Strangholt, Roskilde, Distr. III.

Kontorbestyrer E. Nielsen, Næstved, Distr. IV.

Kaptajn C. Thomsen, Rønne, Distr. V.

Forretningsfører E. Semberg, Nakskov, Distr. VI.

Ingeniør E. D. Fylling, Odense, Distr. VII.

Fabrikant M. Burchardt, Kolding, Distr. VIII.

Direktør Knud Schrøder, Esbjerg, Distr. IX.

Omsorgskonsulent P. Schytte Hansen, Randers, Distr. X.

Fiskeskipper Jens Knak, Lemvig, Distr. XI.

Førvalter Georg Petersen, Frederikshavn, Distr. XII.

Bagermester A. Echvald, Godthåb, Distr. XIII.

Hovedkontor:

Marineforeningen, Havnegade 55, 1058 København K.

Ekspeditionstid daglig kl. 10-13. Lørdag lukket.

Telefon 01 62 (PALÆ) 2886.

Postkonto nr. 1608.

Under Dannebrog:

Medlemsblad for Marineforeningen, udgivet af Frederikshavns Avis.

Redaktion: Marineforeningen, Havnegade 55, 1058 København K. (se under hovedkontoret).

Ansvarshavende redaktør: Kaj Lund.

Annonceekspektion og trykning: Vogelius' Bogtrykkeri, Danmarksgade 3, 9900 Frederikshavn. Telf. (08) 42 22 77. - Postkonto 41175.

Forsiden:

Bådøvelse fra statens skoleskib „Danmark“. Foto Egestrup Hansen.

Kontingentet

Som bekendt foreskriver vore love, at sendemandsmødet med 5 års mellemrum fastsætter størrelsen af den del af medlemskontingentet, der for en næste 5-års periode er beregnet på at indgå til hovedbestyrelsen til dækning af udgifter ved fælles administration, drift, udgivelse af „Under Dannebrog“ m. v.

I år faldt klokken i slag for næste 5-års periode (1971-76), og sendemandsmødet vedtog en forhøjelse fra de hidtidige 8 kr. til 12 kr. pr. medlem pr. år. Forhøjelsen vil jo smitte af på medlemskontingentet til afdelingen, og den kan ved første øjekast synes lidt voldsom. Lad os derfor se lidt på baggrunden og realiteterne.

Kontingentforhøjelsen er beregnet på at skulle dække udgiftsstigningerne i løbet af de kommende 5 år. Da vi sidst - i 1965 - beregnede kontingentet for perioden 1966-71, blev der opstillet et skøn over prisudviklingen, og det har vist sig, at foreningens økonomiske status i dag i det store og hele er overestimerende med, hvad der i 1965 blev skønnet.

Nu er der atter foretaget et skøn og en beregning: De senere år har vist prisstigninger på alle områder, således at gennemsnittet er 6-8 %. Vi kan næppe forvente mindre stigning i de kommende år i husleje, moms, kontordrift, bladfremstilling, porto o.s.v. - Prøv at gange de årlige 6-8 % med 5.

Kan den enkelte overkomme kontingentforhøjelsen? Lad os være ærlige og huske på, at også de fleste indtægter stiger. I perioden 1965-69 er arbejdslønnens realværdi som helhed forøget med 22-24 %. Prisniveauet stiger, og vi er nødt til at følge med.

Er det dyrt at være medlem? Det er rigtigt, at de 4 kr. kun er en del af det samlede kontingent, og at det er en årlig ekstraudgift. Men ser vi ærligt på det, hvor stor indflydelse har så de 4 kr. på balancen mellem det almindeligt stigende niveau på udgiftsiden og indtægtsiden? - Og et helt andet punkt: Omend det er en ærgrelse, at kontingentet stiger, kan den ærgrelse så ikke opvejes ved kammeratskabet, sammenholdet, glæderne og fornøjelserne ved at mødes i vor forening?

Sluttelig (om den tendens skulle være der): Overvej et par gange, for man eventuelt lader den øjeblikkelige ærgrelse tage overhånd og medføre en udmeldelse. Forhøjelsen får først virkning i 1971, og pillen er nok fordøjet til den tid. Gå hellere den vej at sige: Så gælder det pinedød om at skaffe nogle flere medlemmer. Jo flere vi er om at dele administrationsudgifterne, des mindre bliver det for hver. Jo flere medlemmer vi kan skaffe i den kommende 5-års periode, des større er muligheden for at begrænse en ny kontingentforhøjelse i 1976.

Med kammeratlig hilsen,

K. Hertz.

P.S.: For de interesserede bemærkes, at regnskabet og sendemandsmødets debat om kontingentet beror ved afdelingsformændene.

Pressegængen i aktivitet på Tower Hill i slutningen af 1700-tallet. Det ledes af en løjtnant, som synes at være noget skeptisk ved det offer, en af hans folk har slået frem. Radering af Barlow efter Collings (National Maritime Museum).

SØVÆRN OG SØFART

PRESSEGÆNGEN

BEMANDINGEN AF DEN KONGELIGE BRITISKE FLÅDE VAR GENNEM 500 ÅR HOVEDSAGELIG BASERET PÅ TVANGSUDSKRIVNING.

I 200-året for James Cooks opdagelse af Australien er det aktuelt at genopfriske, hvorledes denne jævne sømand fra handelsflåden havnede i tjeneste hos Royal Navy og endte som en af Storbritanniens berømteste navigatører og opdagere.

I 1755, da krigen brød ud mellem England og Frankrig, var James Cook styrmand på en collier, „Free Love”, der transporterede kul til London. Under et ophold for losning på Them-

sen kom flådens pressegæng om bord for at tvangsudskrive folk. James Cook smuttede i land og skjulte sig, men ved nærmere eftertanke stod det ham klart; at han før eller senere ville blive fundet, og han besluttede derfor at melde sig frivilligt. Han begav sig til Wapping og lod sig indregistrere hos en officer fra orlogsskibet „Eagle”.

Hvis James Cook ikke havde meldt sig frivilligt, ville det uden tvivl have ændret historiens gang. Der var dengang hård straf for at smutte fra pressegængen.

Tvangsudskrivning af søfolk til Royal Navy begyndte så tidligt som i 1355, men presse-

gængene blev først rigtigt aktive i slutningen af 1700-tallet og begyndelsen af 1800-tallet. Årsagen hertil var udbruddet af den franske revolutionskrig i 1792. Af den elendighed, som fulgte med denne krig, var intet mere hadet og åbenlyst fordømt af folket end pressegængen. Krigen var langvarig, og de blodige sammenstød skabte stadig nye huller i rækkerne. Det var umuligt at udfylde dem med hvervede eller frivillige folk, og regeringen blev i vid udstrækning henvist til tvangsudskrivning. Systemets upopularitet skyldtes ikke så meget, at folk var uvillige til at kæmpe for konge og land, men mere fordi systemet blev anset for en uværdig behandlingsmåde af mennesker.

Udskrivning af landkrabber til flåden skete i reglen efter underhåndsaf tale med godsejerne eller de lokale myndigheder, som i hvert sogn lod udarbejde en hemmelig navneliste. Når pressegængen ankom og fik udleveret navnelisten, var sognets mænd uvidende om, hvem der var upeget, og mange „gik under jorden”. Ingen følte sig sikre, for pressegængen var ikke særligt nøjeregnende med, hvem der stod på listen. Hvis det kneb med at finde de udpegede, tog man lige så gerne nogle andre, som skønnedes at være egnede. Når disse menneskejægere havde fået fat i en brugbar stakkel, blev kongens stok lagt på hans skulder, og der var ingen vej tilbage.

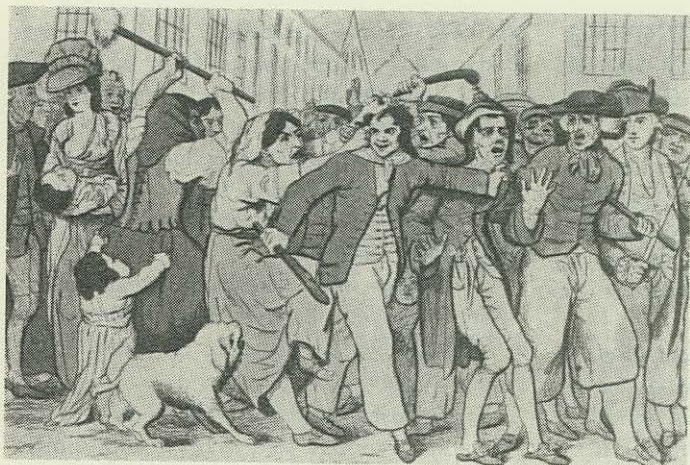
Mange mennesker havde permanente skjulesteder indrettet under gulvet, i tørvestakke eller lignende steder, medens andre simpelthen stak

til skovs, når pressegængen mødte op. I høstens tid, når der var brug for alle mænd til at bjerge afgrøden, havde man så vidt muligt heste stående parat i nærheden bag et hegn eller i en lund, så man kunne slippe bort på kort varsel. Mødre og døtre blev stationeret på højdedrag for at råbe gevalt, hvis kongens folk skulle dukke op.

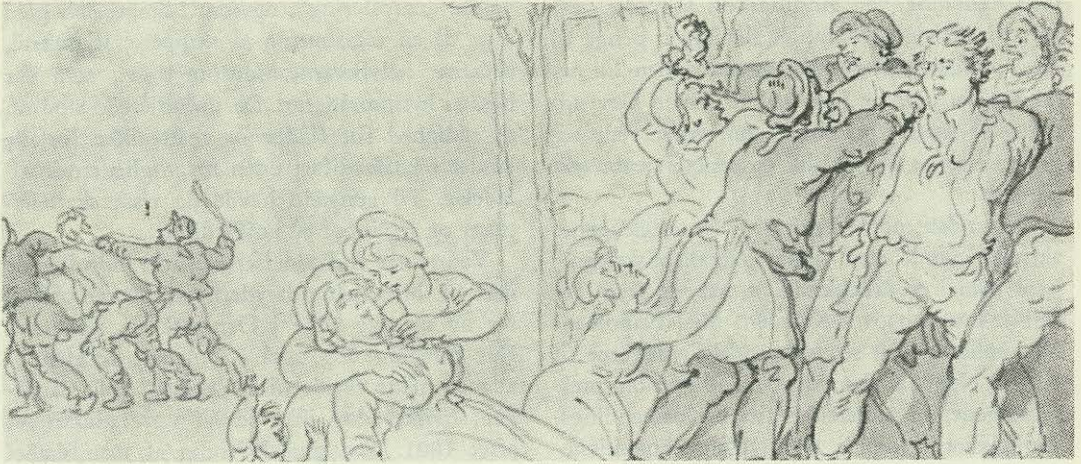
Var der ingen mulighed for at slippe bort, benyttedes alle mulige tricks for at blive kasseret som uegnet til tjeneste i et skib. Også dengang kendte man til desperate mænd, som selv afhuggede en tå eller en tommelfinger. Mere smart var dog bonden, som havde rullet sig nøgen i brændenælde og taget tøjet på igen, kort før han blev fanget. Han blev kasseret med en „ukendt og mystisk hudsygdom” som årsag.

Pressegængen viste til gengæld ikke mindre snedighed i jagten på deres ofre. Til eksempel benyttede man i begyndelsen af 1800-tallet ofte at lokke folk til at modtage „forskud” på hyren. Pressegængen i Kirkwall havde sin egen særlige teknik. Det holdt til i et værtshus i Bridge Street, hvor man „fiskede” med kongens mønt som madding. En shilling blev hevet ud af vinduet, og når en ung mand standsede for at samle mønten op, stormede pressegængen ud og lagde stokken på hans skulder, idet de meddelte ham, at han i vidners nærvær havde taget imod forskud og nu var i kongens tjeneste.

Myndighederne i land var naturligvis mest interesserede i at slippe af med lediggængere

„Individets frihed“ er den ironiske titel på denne tegning af Gillray. (Efter „Ships and Seamen“ af Christopher Lloyd).

Pressegængets aggressive metoder er også skildret af tegneren Samuel Rowlandson (National Maritime Museum).

og andre besværlige personer, medens presse-gængene i modsætning hertil var ude efter folk, som kunne bestille noget. Det kneb i reg-len med en fuld forståelse på dette område. Folk skulle der skaffes, og pressegængene tillod sig mange misforståelser. I 1666 skrev Pepys i sin berømte dagbog, at der var blevet presset 300 mand til flåden: „... Man må med skam tænke på, at mange af disse er dannede men-nesker...”

„Quota-men” var den almindelige betegnelse for de folk, der blev udskrevet fra sogne og købstæder alt efter den skønnede ydeevne. Det kan i denne forbindelse have interesse at notere, at en by som London i Kong Edwards dage kun skulle levere 25 mand, medens den lille driftige søfartsby Fowey i Cornwall blev belastet med en kvota på 47 mand.

Kvota-mændene var ofte kriminelle karakterer eller andre subjekter, som samfundene i land og by alligevel gerne ville være fri for. Til gengæld ønskede Royal Navy naturligvis først og fremmest at få professionelle søfolk til bemanning af orlogsskibene. Derfor var det i første række disse, som var mål for pressegængenes efterstræbelser.

Man nøjedes ikke med at snuppe søfolkene under midlertidigt ophold i land. Det blev i vid udstrækning praktiseret at borde handels-skibene og slæbe en del af søfolkene med sig.

Skibe, som var outward bound til udenland-ske havne, blev som regel fritaget for tvangs-udskrivninger, men i de skibe, som var på vej til britiske havne, kunne ingen føle sig sikker, så snart der var land i sigte. I perioder kunne det endog gå ud over handelsskibe i kystfart. Når der forestod større udrustninger af orlogsskibe på Themsen, gik det hårdt ud over kulskebene, som kom nordfra. Disse fandt da på at landsætte størsteparten af besætnings-medlemmerne på kysten af Essex og klare sig bedst muligt op til London. På vejen tilbage tog de så folkene om bord igen.

På den anden side var der naturligvis kof-fardiskippere, som drog fordel af pressegængets udtynding af mandskabet lige før skibets ankomst til havn. Det gav undertiden mulig-hed for at snyde sømanden for hans tilgode-havende hyre. Det var almindelig skik, at man først modtog hovedparten af sin hyre efter rejsens afslutning. Man har eksempler på, at søfolk på denne måde flere gange er blevet slæbt fra et hjemkommende skib til et udgående og faktisk har været til søs i en halv snes år uden at modtage nogen betaling.

I orlogsskibene var hyren ca. halvt så stor som i handelsskibene, men det værste var, at man i orlogsskibene ofte blev snydt for beta-lingen. I mange tilfælde skete afbetalingen i form af tilgodebeviser, som skulle ombyttes

med kontanter ved Admiralitets kontorer. Alt for ofte havde Admiralitet slet ingen penge til et så underordnet formål, og sømanden fik besked på at komme igen senere. Dette blev udnyttet af smarte opkøbere, som erhvervede tilgodebeviserne for en slik og senere tjente tykt på dem.

Den sidste opblomstring af pressegængenes aktivitet fandt sted under Napoleonskrigene, hvor man i en årrække bl. a. nærede frygt for fransk invasion over Kanalen. Med Napoleons fald ophørte stort set tvangsudskrivningerne til flåden. Noget af det sidste, man hører om pressegængene, er udtalelser fra en bemandingskommission nedsat i 1859. Ifølge kommissionens mening burde man indføre registrering af handelsflådens søfolk og i øvrigt opmuntre til frivillig tjeneste i Royal Navy. Derimod burde man aldrig mere vende tilbage til tvangsudskrivning.

I Danmark klarede man oprindeligt rekrutteringen af flådens mandskab ved at pålægge købstæder eller visse landområder pligt til at stille bemandede skibe til rådighed, en ordning der kan spores mere end 1000 år tilbage – ikke alene i Danmark men også i England og mange andre lande. Senere ændredes systemet i Danmark til, at landområderne skulle stille mandskab til rådighed for kongens skibe, omtrent som i det foran omtalte engelske kvota-system. Gradvis opstod i Danmark det system, som man

kaldte „enrollering”, og som i årenes løb gled over til en registrering af skippere, styrmænd, befarne, halvbefarne, søvante o.s.v., som var bosat i kystområderne. De indrullerede stod nu til rådighed for flåden og måtte ikke forlade landet i koffardifart uden myndighedernes tilladelse. Til gengæld havde de visse skattelettelser og monopol på koffardifart.

Ved større indkaldelser slog de indrullerede ikke til. Man måtte da yderligere hverve officerer og menige både i Danmark og udlandet. Det forekom dog også – om end sjældent – at man måtte skride til at „presse” folk til flåden, hvilket dog ikke ses at være praktiseret efter 1801. Tvangsudskrivning af mandskabet til danske orlogsskibe blev undtagelsesvis praktiseret af enheder, som lå i Middelhavet og var i bekneb for folk. Man standsede da danske handelsskibe og nappede nogle af de indrullerede sømænd.

Når man i Danmark ikke havde behov for den nedværdigende tvangsudskrivning, skyldes det i første række, at man allerede fra midten af 1500-tallet havde tilstræbt at opbygge en stamme af faste, veluddannede folk. Disse såkaldte årstjenere blev rekrutteret dels ved hverving blandt de indrullerede dels ved at kontraktbinde deres sønner. Således opbyggedes „Holmens faste stok”.

Kaj Lund.

NYT OM SØVÆRNET

Mange i søværnet vil sikkert huske 1970 som året, hvor der skete store ændringer for såvel søværnets personel, som dets organisation. Den 1. januar 1970 trådte to for søværnet meget vigtige love i kraft, nemlig „Lov om organisation” og „Lov om forsvarets personel”.

Lov om forsvarets organisation.

Lovens fire første paragraffer angiver i store træk den nye organisation af forsvarets øverste ledelse:

§ 1. Forsvarsministeren er højeste ansvarlige myndighed for landets militære forsvar.

§ 2. Forsvarschefen har under ansvar for forsvarsministeren kommandoen over hæren, søværnet og flyvevåbnet samt organer til støtte for disse.

Stk. 2 Forsvarsstaben bistår forsvarschefen ved løsningen af de ham påhvilende opgaver. Chefen for forsvarsstaben er stedfortræder for forsvarschefen.

Stk. 3. Forsvarschefen kan efter bemyndigelse fra forsvarsministeren overdrage den operative ledelse til chefen for forsvarets operative styrker.

§ 3. Chefen for hæren, chefen for søværnet og chefen for flyvevåbnet har uanset be-

stemmelsen i § 2, stk. 1, over for forsvarsministeren ansvaret for forvaltningen af personellet inden for deres respektive værn. De har over for forsvarschefen ansvaret for uddannelsen af personel og enheder, og de er forsvarschefens rådgivere i anliggender, der vedrører de enkelte værn.

Stk. 2. Værnschefernes beføjelser fastsættes i øvrigt af forsvarsministeren.

- § 4. Forsvarschefen, chefen for forsvarsstaben og cheferne for hæren, søværnet og flyvevåbnet med deres stabe indgår i forsvarskommandoen.

For søværnets vedkommende betyder den nye lov således, at chefen for søværnet har afgivet sin kommando over søværnet til forsvarschefen, men stadig har ansvaret for uddannelse og forvaltning af personel samt uddannelse af enheder.

Det er endnu for tidligt at udtale sig om virkningerne af den nye lov, men det kan nævnes, at orlogsgasten næppe vil mærke, at søværnet er gået ind i den nye organisation. Lovændringen har primært bevirket ændringer i stabe og kommandoled.

Lov om forsvarets personel.

Den nye lov gav følgende hovedopdeling for det militære personel i søværnet:

Officerer af A-linjen,
officerer af B-linjen,
officerer af reserven,
pilotofficerer,
sergentgruppen og
menigt personel, omfattende
konstabelgruppen og menige.

Officererne af A-linjen, der omfatter de tidligere officerer af linjen (søofficerer, maskinofficerer og intendanturofficerer), uddannes på Søværnets Officersskole. De gennemgår efter bestået studentereksamen og en grundlæggende befalingsmandsuddannelse en ca. 3½ årig uddannelse på Søværnets Officersskole, hvorefter de udnævnes til premierløjtnanter, med mulighed for at avancere til admiral.

Officererne af B-linjen, der omfatter de tidligere officerer af specialgruppen, uddannes på

Søværnets Officersskole. De gennemgår efter bestået realeksamen og en befalingsmandsuddannelse en ca. 2 årig uddannelse på Søværnets Officersskole, hvorefter de udnævnes til premierløjtnanter, med mulighed for at avancere til orlogskaptajn.

Officererne af reserven uddannes primært på Søværnets Reserveofficersskole. Selvom den nye personellov i det lange løb skulle reducere antallet, vil søværnet uden tvivl fortsat i mange år have et stort behov for reserveofficerer med især skibsfører- og maskinmesteruddannelse.

Pilotofficeren er en nyskabelse inden for forsvaret. Loven nævner om ham kun, at uddannelsen finder sted på kursus, der kvalificerer eleverne til at virke som flyvere i forsvaret.

Sergentgruppen og konstabelgruppen har ikke været udsat for store ændringer. Det skal dog nævnes, at man har givet seniorsergenten tjenestemandslignende vilkår med aldersgrænse på 45 år og i sjældnere tilfælde 60 år. Konstabelgruppen har fået delt overkonstabelgraden i en I' og II'grad.

Formålet med den nye lov er hovedsageligt at bringe bedre overensstemmelse mellem personellens uddannelse og anvendelse bl. a. ved at indføre en forbedret befalingsmandsuddannelse og ved at ændre arbejdsområdefordelingen mellem officererne af A- og B-linjen og mellem B-linjen og sergentgruppen.

På længere sigt vil den ændrede arbejdsområdefordeling bevirke, at et antal stillinger, der har været besat af de tidligere officerer af linjen, bliver overført til de tidligere officerer af specialgruppen, der igen afgiver stillinger til sergentgruppen.

Nye distinktioner og grader.

For at give Marineforeningens medlemmer et bedre holdepunkt for alt det nye, gengives på de følgende sider en tavle med de sidste nye grader og distinktioner.

Det er som før sagt endnu for tidligt at udtale sig om, hvordan de nye love vil virke i praksis. Det er imidlertid givet, at alle loyalt vil arbejde for, at lovene bliver udnyttet fuldt ud til gavn for såvel tjenesten som personellet i søværnet.

N. Helk

GRADSTEGN M.V. FOR PERSONEL AF SØVÆRNET OG MARINEHJEMMEVÆRNET

OFFICERER

Gradstegn på underarme hhv. skulderstrop

○ betegner ankerknop

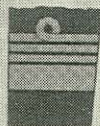
SERGENTGRUPPEN OG MENIGT PERSONEL

Ærmegradstegn (Skjorteuniform og regnfrakke dog skuldergradstegn)

□ betegner tjenestegrenselem

○ betegner roset

ADMIRAL

VICEADMIRAL

KONTREADMIRAL
generallæge

KOMMANDØR
stabslæge af 1. grad,
korpsschef HJV

KOMMANDØRKAPTJAN
stabslæge af 2. grad,
korpsschef
distriktsleder af 1. grad } HJV

ORLOGSKAPTJAN
overlæge,
overlandlæge,
distriktsleder af 2. grad,
sektionschef,
forvaltningsleder af 1. grad } HJV

KAPTJANLØJTNANT
flotillechef, undersektionschef,
kompagnifører, forvaltnings-
leder } HJV

PREMIERLØJTNANT
halvflotillefører, halvkompagni-
fører, forvaltningsleder } HJV

LØJTNANT

SEKONDLØJTNANT
reservelege og reservelandlæge,
divisionsfører, delingsfører, } HJV
forvaltningsleder

Lægs/landlæge bærer ponceret
tjenestegrenslærve mellem snorene.

SERGENTGRUPPEN

SENIORSERGENT
af 1. grad

SENIORSERGENT
af 2. grad

OVERSERGENT

SERGENT
til frivillig tjeneste ud over den for
graden gældende første pligtige
tjenestetid, halvdivisionsfører, } HJV
halvdelingsfører

SERGENT
underlæge, underlandlæge

KORPORAL
til frivillig tjeneste ud over den for
graden gældende første pligtige
tjenestetid, gruppefører HJV

KORPORAL

MENIGT PERSONEL

OVER-
KONSTABEL
af 1. grad

SERGENT-
ELEV
efter skole

OVER-
KONSTABEL
af 2. grad

KORPORALS-
ELEV
efter skole

KONSTABEL

BEFALINGS-
MANDSELEV

KONSTABEL-
ELEV

VPL. BEFAREN

VPL. TEOLOG

KASKETEMBLEMER

ORLOGSKOKARDER

KASKETSKYGGE

FOR OFFICERER AF ADMIRALSKLASSEN

FOR KOMMANDØR, KOMMANDØRKAPTAJN OG ØRLOGSKAPTAJN SAMT ØRLOGSPROVST

TJENESTEGRENSEMBLEMER

For sergentgruppen og menigt personel

ARTILLERI

MATROS OG MINE

SIGNAL

TORPEDO

MASKIN

TELE

KAMP- INFORMATION

INTENDANTUR

ARTILLERI-TEKNIKER

SKIBBYGGER

PROVIANT

SANITET

FLYVEREMBLEM (Helikopterpiloter)

FALDSKÆRMSEMBLEM

MUSIKDIRIGENT

MUSIKER

ØRLOGSPROVST

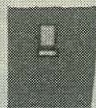
ØRLOGSPRÆST

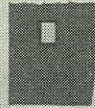
OVERMEKANIKER AF 1. GRAD

AF 2. GRAD

MEKANIKER AF LINIEN

MEKANIKER PÅ KONTRAKT MED OVER 5 ÅRS TJENESTE EL. EFTER FYLDTE 35 ÅR

EMBLEM FOR KADETTER OG OFFICERSELEVER

SOS

SRS

TJENESTEGRENSEMBLEMER FOR MEKANIKERPERSONEL

ARTILLERI-MEKANIKER

MINE-MEKANIKER

TORPEDO-MEKANIKER

MASKIN-MEKANIKER

VAGT- OG BASE-MEKANIKER

HUEMÆRKER FOR MARINEHJEMMEVÆRNET

ANKERKNAP

KVINDELIGT PERSONEL (tresidet hat og baret)

BEF. MÆND MANDLIGT PERSONEL (felthue)

MENIGE

ÆRMEMÆRKE

Marinehjemmeværnet

Marinestuen i Aalborg

Aalborg-afdelingen har landets ældste på samme sted lokaliserede marinestue, indviet 10. marts 1934. Stuen var en gave fra Jysk Hypotekforening, og den blev tegnet af arkitekt Marston i København. Lokalet, der er indrettet i det gamle, hyggelige hotel Kong Frederik i Kongensgade, har et areal på $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ m.

Et betydeligt efterforskningsarbejde har nu båret frugt i form af oplysninger om effekterne i stuen. Denne fremstår nu skinnende smuk efter endt oppudsning udført af Nielsen-Røsilid og Borg Andersen. De gamle orlogsgaster tør godt stå frem og sige, at deres stue er den smukkeste i landet.

Væggene er fra gulv til loft beklædt med mahognipaneler, skænket af fabrikant Mørk. Panelerne giver stuen karakter af en hyggelig officersmesse. Lofterne er forsynet med indbyggede kuppellys, der grupperer sig om et sladrekompass, så skipperen også, når han er under dæk, kan se om rorgængerer holder kursen.

På den ene langvæg findes montrer med skibsmodeller, bl. a. en bark skænket af maskinfabrikant Kjær, fregatten „Jylland” frem-

stillet og skænket af skibsfører J. Sørensen, og kongeskibet „Dannebrog” skænket af maskinmester Sørensen.

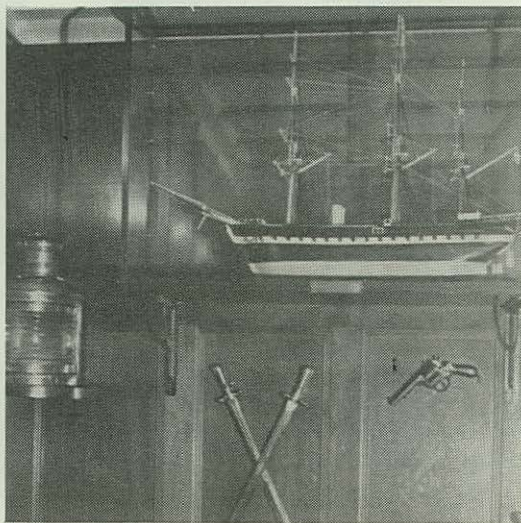
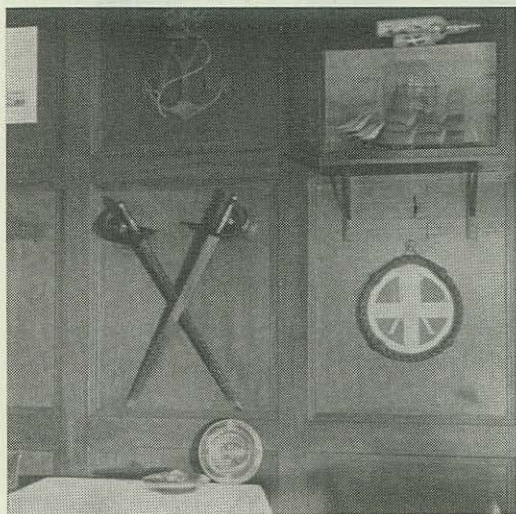
Skydedøren ind til hotellets festsal er flankeret af to marskalstave udført af store narhvaltænder, skænket af lods Sørensen. Et andet pragtstykke er flagstangen med fodstøtte i smedjern, modtaget fra maskinfabrikant Kjær, der var næstformand ved indvielsen. Ved festlige lejligheder bærer stangen et silkeflag, som blev overdraget afdelingen af kaptajn Boutrup og hotelejer Rich. Nielsen. De to kobberlanterner stammer fra firmaet Carl Christensen og Co., en toplanterne fra Svitzers Bjergningsentreprise og et sæt sidelanterner fra Søspejderne.

Det gamle skibsur, der slår glas, er en gave fra direktør Jacob Nielsen. I modsatte ende af stuen blinker et miniatuurfyrtårn af kobber, skænket af lods Sørensen. Dagslyset filtreres ind i stuen gennem et glasmosaik skænket af glarmester Viggo Jensen og udført på Randers Glassliberi.

Desværre er det ikke lykkedes at finde ud af, hvorfra afdelingen har modtaget det store de-

Model af en fuldrigger under sejl på den ene langvæg, hvor man også nederst til venstre skimter et par af marinestuens meget fornemme askeskåle.

Model af fregatten „Jylland” på den modsatte langvæg i marinestuen.

Eyvind Samuelsen på formandens plads ved endevæggen i Ålborgs noble, gamle marinestue.

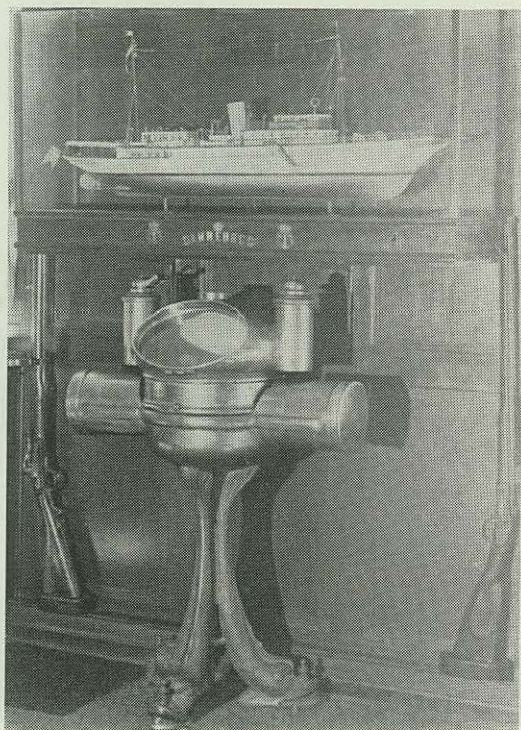
Model af kongeskibet „Dannebrog“ og det elegante nathus med fødder af stiliserede delfiner. Hvem kender oprindelsen?

korative kompashus, som står under modellen af „Dannebrog“. – Hvem kan hjælpe os med oplysninger?

Alle de øvrige værdifulde klenodier har kunnet stedfæstes: Skansevagtgeværene og huggerterne er fra Holmens arsenal, den smuktformede metalråber med foreningens emblem modtog vi fra dommer Hornemann, og et fuldrigget modelskib fra et af afdelingens medlemmer. Særlig affektionsværdi har en søkikkert modtaget fra Jacob Gredsted, København. Den stammer fra en af de postjagter, der besørgede rutetrafikken mellem Korsør og Nyborg. Dirigentsklokken stammer fra det minesprængte S/S „København“.

Det vil føre for vidt her at nævne samtlige effekter. Derfor vil jeg slutte med at give udtryk for stor taknemmelighed over for alle, der var med til at skabe stuen og give den en atmosfære, som besjæler afdelingens medlemmer, når de samles i det hyggelige lokale.

E. Samuelsen.

En søvej til fremtiden

Statens skoleskib „Danmark” påbegynder ca. 27. oktober 1970 et nyt togt, der forventes at vare til den 27. april 1971.

Fortrinsvis adgang til optagelse som dækslever har unge mænd, der er mellem 15 og 20 år, og som har gennemgået et kursus på en godkendt sømandsskole. I det omfang, pladsforholdene tillader det, kan desuden optages unge mænd, der agter at uddanne sig til skibskokke.

For dækslever tillægges fartstiden med skoleskibet en merværdi på 50 % af den egentlige fartstid. Det betyder, at elever, som har gennemgået et 3 måneders kursus og derefter har været 6 måneder med skoleskibet, er berettiget til at udmønstre som ungmand i handelsflåden.

For kokkelever vil et 6 måneders togt med

skoleskib tælle som 9 måneder i den praktiktid, som kræves for at blive skibskok i handelsflåden.

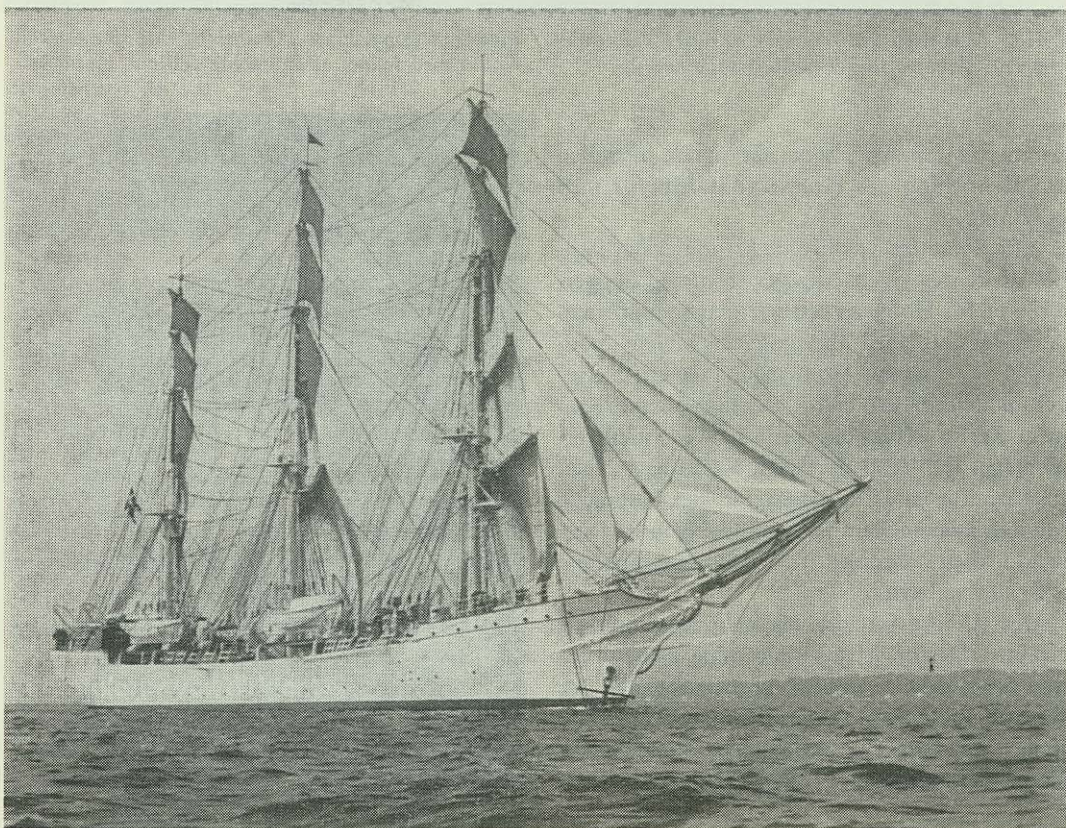
Prisen for deltagelse i et togt med skoleskibet „Danmark” er kun 300 kr. i elevafgift og ca. 400 kr. i beklædningsafgift. For ubemidlede elever er der adgang til at søge om hel eller delvis friplads samt om hjælp til beklædningsafgiften.

Ansøgningsblanketter og blanketter til ansøgning om friplads fås ved personlig eller skriftlig henvendelse til:

Direktoratet for Søfartsuddannelsen, Statens skoleskib „Danmark”, Amaliegade 4, 1256 København K. Telefon (01) 11 98 81.

Det haster: Ansøgning om deltagelse i togtet ca. 27 oktober 1970 skal helst være indsendt til ovenstående adresse inden 15. august 1970.

Skoleskibet „Danmark”. Foto Kaj Lund.

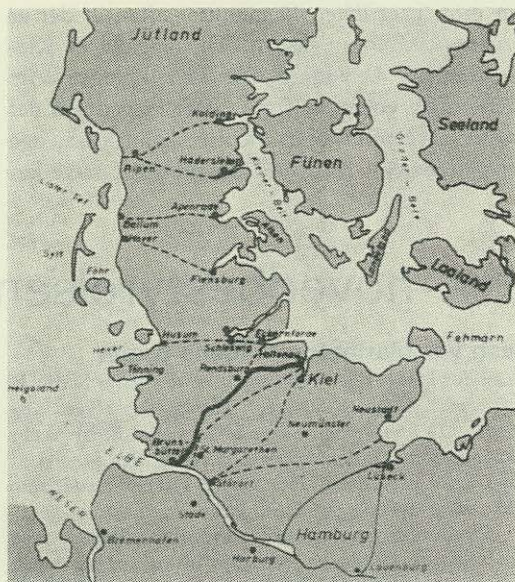
Kielerkanalen fylder 75 år

Da oberst George W. Gøthel, ingeniøren som gennemførte Panamakanalens bygning, i 1912 besøgte kejser Wilhelm II for at se på udvidelse af Kaiser Wilhelm Kanalen, fortalte kejseren ham ligeud, at sluserne i Panamakanalen var alt for små. De var oprindeligt planlagt til 95 fods bredde, men U. S. Navy havde fået presset dem op til 108 fod.

Selv havde tyskerne i 1906 truffet beslutning om at gøre kanalen mellem Nordsøen og Østersøen bredere og dybere og at udvide sluserne til 148 fods bredde. 1906 var også det år, hvor „Dreadnought” hejste kommando, og hvor bygningen af store slagskibe tog fart.

Kanalens forgængere, bl. a. Eiderkanalen, var blevet gravet først og fremmest af hensyn til handelsskibene, men de var i øvrigt små og uden særlig betydning. Bygningen af Nord-Østersøkanalen, der blev indviet 20. juni 1895, var en flådestrategisk disposition. Til gengæld skulle denne kanal med årene blive af umådelig stor betydning for den kommercielle skibsfart.

Nord-Østersøkanalen som efter første verdenskrig omdøbtes til Kielerkanalen blev ved indvielsen officielt navngivet „Kaiser Wilhelm Kanal” efter den daværende Kejser Wilhelm II's bedstefader. Initiativet til bygningen må siges at have ligget hos storkansleren Bismarck, som havde indset betydningen af en passage for den tyske højsøflåde fra Østersøen til Nordsøen. Blandt de mange projekter til gennemskæringen af Slesvig-Holsten valgte man at følge den gamle kanal fra Holtenau til Rendsborg. I stedet for at fortsætte langs med Eiderens løb vestpå til Tønning blev den nye kanal imidlertid fra Rendsborg ført i syd-sydvestlig retning

De punkterede linier viser projekter, som blev taget under overvejelse før bygningen af den nuværende Kielerkanal (Wasser- und Schifffahrtsdirektion, Kiel).

til Brunsbüttel ved Elbens munding. Man indser let den strategiske betydning af placeringen for Kanalens endepunkter.

Kanalbyggeriet blev vedtaget af rigsdagen i 1886, og umiddelbart efter gik 2000 mand i arbejde med gravningen. Da Kejser Wilhelm II i 1895 foretog indvielsen, havde man fjernet 62 millioner kubikmeter jord. Den 53 sømil lange kanal havde en bredde på 67 m og en dybde på 9 m.

Yderligere over en million kubikmeter jord fjernedes i årene 1906–1914 ved den store udvidelse af kanalen, som herefter havde en bredde på 104 m og en dybde af 11,3 m på midten.

I 1896 – året efter kanalens åbning – blev den blokeret gennem flere måneder, da den danske damper „Johan Siem” stødte mod en sten og sank midt i kanalen. På baggrund heraf er det værd at bemærke, at kanaltrafikken under den anden verdenskrig kun var blokeret i 3 dage (i maj 1944) til trods for, at de allierede foretog utallige luftangreb over området, heraf alene 120 over Kiel og Cuxhaven.

I dag kan man vist godt vedtage, at Kielerkanalens militærstrategiske betydning er forringet. En raket med nuklear ladning kan sætte

en prop i trafikken få minutter efter, at der er truffet beslutning herom. Til gengæld er Kielerkanalens betydning for den kommercielle skibstrafik vokset år for år. Der er gennem det sidste decennium ofret vældige beløb på at øge effektiviteten – ikke ved udvidelse af selve ka-

nalen, men ved modernisering af sluser, signal-tjeneste, vigepladser, havneanlæg m. m. og ved at indføre elektronisk dirigering af trafikken.

Kielerkanalen er i sit femoghalvfjerdsinds-tyvende år en af verdens livligst trafikerede og meste effektive vandveje.

Fra hovedbestyrelsen

Han var Marineforeningens præst

Lige før bladet gik i trykken fik vi det triste budskab, at provst Mogens Strunge, Tårnby, er afgået ved døden, 78 år gammel. Søens folk mindes bedst pastor Strunge som Marineforeningens præst, der forstod at tale deres eget sprog. Her var en kirkens mand, som ikke bare hyttede sig i sin kirke.

Foruden at være en lærd mand, der arbejdede med nederlandsk kultur og Amagers historie, gjorde han en vægtig indsats for at mildne kårene for nødlidende udlandinge.

Æret være hans minde!

Et æresmedlem er gået bort

Umiddelbart før bladets udgivelse foreligger meddelelse om, at Marineforeningens æresmedlem, den svenske admiral Merc Giron er afgået ved døden. Merc Giron fyldte for nylig 85 år, og det er vel kun få ældre i Marineforeningen og hovedbestyrelsen, der bevarer mindet om personlig kontakt med denne noble gentleman, der for år tilbage stod som leder og foregangsmand for vor broderforening Flottans Mån, men de vil helt og fuldt kunne deltage i vore svenske kammeraters sorg over admiral Merc Girons bortgang.

Æret være hans minde.

Medlemstallet stiger støt

Marineforeningen havde pr. 1. juli 9.169 medlemmer.

Jule-askeskålene 1970

I anledning af 350-året for oprettelse af Kongelig Majestæts Modelkammer har man som motiv på juleaskeskålene i 1970 benyttet agterspejlet af orlogsskibet „Elefanten“.

Bestilling på skålene skal afgives til afdelingsformændene og sendes til hovedkontoret inden 1. november. Priserne kendes endnu ikke, men man må regne med en lille prisstigning i forhold til sidste år.

Vi gratulerer vor dirigent

En speciel fødselsdagshilsen er blevet overleveret personligt af formanden – og følges op her med taknemmelighed og hyldest – til vor trofaste og dygtige sendemands-dirigent, orlogskaptajn J. K. Olsen, Frederiksværk, som den 30. juni fyldte 70 år.

JUBILARSTÆVNET

(30. august 1970)

Marineforeningen står atter som indbyder til jubilarestævne i den danske sensommer til minde om tjenesten ved søværnet. Stævnet finder sted søndag den 30. august, og indbydelsen gælder specielt de år-gange som blev indkaldt 1965-60-55-50-45-40-35-30-25-20 o.s.v.

Det er ingen betingelse, at man er medlem af Marineforeningen, for at man som jubilar kan deltage i stævnet. Vi vil gerne have mange med, og da erfaringen viser, at den personlige påvirkning er bedst, henstilles det til interesserede, at de hjælper os med at skaffe god tilslutning. Tænk på, hvor morsomt det kan være at træffe gamle kammerater fra egen årgang. Skriv til dem og foreslå, at de mødes ved stævnet for at genopfriske fornøjelige minder.

Dagspressen har fået anmodning om at omtale stævnet, og Marineforeningen gør selv et stort arbejde for at sende indbydelse til alle de jubilarer, hvis adresse er foreningen bekendt. Den personlige påvirkning er dog bedst.

I jubilardagens program er indlagt besøg både på Holmen, hvor ekserceruddannelsen tidligere fandt sted, og i det nye uddannelsescenter på Auderød. På den måde vil både ældre og yngre jubilarer kunne få lejlighed til at mindes deres første dage i søværnet.

PROGRAM:

Kl. 10.30 mødes alle ved værftsbroen for enden af Prinsessegade (bus linie 8). Der indledes med en parade for chefen for Flådestation København og Marineforeningens formand. I tilknytning til en kort andagt ved pastor B. Ørsted fra Holmens Kirke vil der blive lagt en krans ved mindestenen for søværnets personel. Derefter er der afmarch med Kvindelige Mariners musikkorps i spidsen til frokost på Marinekaserne København. Undervejs aflægges besøg på artillerimuseet i det gamle smukke „Bohlen-dackhus“.

Kl. 12.30 frokostskafning på god gammeldags orlogsmåner på den tidligere Søværnets Kaserne. Det gælder om at tilmelde sig i god tid, da der kun kan udstedes 200 billetter til frokosten. Tidligere er

mange mødt op uden at anmelde deltagelse, hvilket skaber vanskeligheder for arrangørerne. Tænk på, at disse gør et stort frivilligt arbejde. Forudgående anmeldelse er en absolut betingelse for deltagelse i jubilarstævnets frokost eller middag. Beklageligvis må man afvise alle, som ikke har fulgt denne anvisning.

Kl. 14.15 afgang fra Holmen til Nordre Toldbod.

Kl. 14.15 afgang med busser gennem Nordsjællands sommerpragt til ekserserskolen i Auderød.

Kl. 16.15 ankomst til Auderød og omvisning under sagkyndig ledelse.

Kl. 18.00 middag i kostforplejningen.

Kl. 19.30 udskejning.

Kl. 20.00 afgang med busser til København.

Kl. 21.15 ankomst til Rådhuspladsen, hvor jubilar-dagens officielle program er afsluttet.

HVAD KOSTER DET?

Helt gratis kan det ikke blive for deltagerne til trods for arrangørernes frivillige indsats. Imidlertid behøver det ikke at blive voldsomt dyrt, hvis man f. eks. kun vil deltage i ét eller to af arrangementets tre programpunkter. Disse er følgende:

I. *Jubilarparaden.* Til dækning af udgifterne ved det store arrangement må hver deltager erlægge en afgift på kr. 10.-

II. *Frokost* bestående af biskemad, ost, to øl, to snaps og kaffe kommer til at koste kr. 30.- pr. kuvert. Salg af drikkevarer finder ikke sted.

III. *Jubilmiddagen* i kostforplejningsbygningen i Auderød, hvor der skaffes efter cafeteria-systemet. Menuen lyder på flæskkesteg, æblekage, øl, portvin og kaffe. Salg af drikkevarer finder ikke sted. Middagen og busturen koster tilsammen kr. 35.-

Tegningen til deltagelse er bindende og skal ske til Marineforeningens hovedkontor, Havnegade 55, 1058 København K., telefon PALÆ 2886. Kontoret er åbent dagligt kl. 10-13, undtagen lørdag. Ved indbetaling på foreningens postkonto nr. 1608 vil adgangskort blive tilsendt. Husk at anføre nøjagtig adresse og årgang på girokortets talon.

Jubilarudvalget ser det som sin opgave at gøre festen så smuk og fornøjelig som muligt. Nogle kan tillade sig at ofre mere end andre på fornøjelsen, og man vil om muligt gerne kunne hjælpe mindre bemidlede årgangskammerater, så de kan være med. Derfor henstilles det, at bedre situerede yder et ekstra bidrag til arrangementet, hver efter sin evne. Under stævnet vil der for en pris af kr. 7.- blive forhandlet jubilæumstegn (25, 40 og 50 år) for af-tjening af værnepligt, når dokumentation for indkaldelsesår forevises.

Resumé af de faste udgifter: Deltagelse i jubilarstævnet kr. 10.-. Frokost på Holmen kr. 30.-. Bus til Auderød og middag kr. 35.-. Ialt kr. 75.-. I betalingen er indbefattet udgifter til musik, dekoration, transport af service, materialer, tryksager, buskørsel, til- og afgang af spisesal m. m.

TILMELDELSE:

Mandag den 24. august er sidste frist for tilmeldelse over postkonto 1608. Efter onsdag den 26. august vil adgangsbilletter ikke mere blive tilsendt. Bestilte og betalte billetter vil på jubilæumsdagen ligge klar til afhentning ved værftsbrovagten mod forevisning af postvæsenets kvittering på beløbets indbetaling. Af hensyn til kabyssernes indkøb er mandag den 24. august fastsat som absolut sidste frist for tilmeldelse til jubilarstævnet. Det gentages, at man ikke kan påregne at få plads ved måltiderne, medmindre man er tilmeldt forud. Det vil lette arrangørernes arbejde, dersom tilmeldelse finder sted i særdeles god tid, og dersom man følger de her givne anvisninger.

Påklædning: „Dagligt blått“.

Jubilarudvalget.

Sendemandsmødet 1970

Fuldt referat fra sendemandsmødet er sendt til alle distriktsrepræsentanter, hvorfra det kan udlånes til interesserede. Det vil fylde for meget til gengivelse her i bladet, hvor vi nøjes med et koncentrat:

Sendemandsmødet 1970 fandt sted i Esbjerg 30-31. maj på hotel Esbjerg, hvor Marineforeningens lokale afdeling stod for arrangementet. Invasionen af sendemænd begyndte lørdag eftermiddag, hvor de samledes i den smukke marinestue i restaurant Palme-haven. Her blev snakket og varmet op, indtil tiden var inde til at gå løs på aftenens omfattende program på „Hotel Esbjerg“. Esbjergs formand Knud Schrøder bød velkommen til en fortrinlig middag efterfulgt af danseopvisning samt anden underholdning og bal. Marineforeningens formand kommandørkaptajn Kaj Hertz takkede Esbjerg afdeling og Esbjerg by for værtskabet, og mange af byens honoratiorens, som var inviteret, havde smukke ord at sige om Marineforeningens betydning og virke. En inspireret tale for damerne blev heller ikke glemmt.

Fiskeristrejken kastede en skygge over feststemningen og havde formentlig forhindret mange marinekammerater fra Esbjerg i at møde op.

Hovedbestyrelsens virke kan absolut ikke betragtes som en mørkets gerning. Alligevel måtte man ved denne lejlighed - efter festens afslutning - i aktivitet i midnatstimen for at samle de sidste løse ender og skabe oplæg til den følgende dags sendemandsmøde.

Mødet tog sin begyndelse søndag kl. 09.00 under rutinemæssig direktion af orlogskaptajn J. K. Olsen. Formanden åbnede mødet med flaghejsning og et nifoldigt leve for vor æresformand Hans Majestæt Kong Frederik den IX. Desuden takkede han sendemændene for fremmødet og Esbjerg afdeling samt Esbjerg by for det gode arrangement. Telegrafisk hilsen blev sendt til æresformanden og chefen for Søværnet, og begge hilsener blev besvaret inden mødets afslutning. Med et minuts stilhed mindedes man de

Otto Suenson & Co.

Dr. Tværgade 7 Tlf. (01) 14 04 82

Grundlagt 1880

Vinforretning

Lager af cigarer

Lev. til Officersforeningen og
Søofficersforeningen

J. Chr. Andersen

OST

Vimmelskaftet 41 - 1161 København K.

Tlf. (01) *12 13 45

Højgaard & Schultz A/S

Civilingeniører og entreprenører

Hovedkontor:

Ewaldsgade 9 - København N.

Jesper Christensen & Co.

Vin en gros

Nørregade 28 - København K.

A/S Em. Z. Svitzers Bjergnings-Entreprise

HEDE NIELSEN A/S

Horsens - Tlf. (066) 2 47 11

kammerater, der var gået bort siden forrige sendemandsmøde.

Formanden indledte sin beretning med oplysning om, at Marineforeningen pr. 1. maj 1970 talte 9.175 medlemmer fordelt på 87 afdelinger. Sidste år var tallene 9.350 medlemmer fordelt på 89 afdelinger. Rudkøbing og Nyborg afdelinger er blevet nedlagt. Formanden rettede en henstilling til bestyrelserne i afdelingerne om at gøre en indsats for at bevare, og helst forøge medlemstallet og aktiviteten. Dette skulle ikke betragtes som en kritik. Tværtimod rettedes en tak til afgåede og nuværende bestyrelsesmedlemmer for vel udført arbejde.

Arbejdet kan til tider være vanskeligt nok. Det har til eksempel vist sig besværligt for bevarelse af samtlige marinestuer. For tiden har marinestuerne i Helsingør, Gilleleje, Birkerød og Kerteminde måttet pakek sammen, fordi lokalerne skulle bruges til andet formål.

Interessen for skyttelavene er usvækket. For tiden findes skyttelav i Ålborg, Glostrup/Tåstrup, Hadsund, Kalundborg, Kerteminde, Kongens Lyngby, København, Odense og Randers, og der er tegn på, at flere vil komme til, efterhånden som der bygges sportshaller med tilhørende skydebane. Odense afdelings skyttelav har igen i år deltaget i det store fællestævne for alle soldaterforeninger og blev i øvrigt vinder af den pokal, som Marineforeningen havde udsat ved landsskyttestævnet med midler fra kommandør Evers Fond.

Formanden ønskede at høre sendemændenes mening om medlemsbladets nye format og forside (ingen kommentarer), og refererede forløbet af det nordiske militære kammeratskabsstævne i Karlskrona fra 29. maj til 1. juni. Desuden omtaltes Marineforeningens traditionelle kransenedlægninger, tildelinger af donationer og præmier samt uddelingen af admiral Carstensens mindebøger.

Endelig omtaltes H.K.H. Arveprins Knuds 70 års-fødselsdag 27. juli og vor æresformands 60 års jubilæum som medlem af marineforeningen i 1971. Disse mærkedage ville blive markeret på værdig vis.

Formanden sluttede beretningen med en kort samtale af den ændring inden for forsvaret og i særdeleshed søværnet, som har fundet sted med virkning fra 1. januar 1970.

Hovedkassereren fremlagde det reviderede årsregnskab for 1969, der udviste et ganske lille overskud. Til gengæld spædes et ikke ubetydeligt underskud i 1970 som følge af den almindelige prisudvikling. Efter få spørgsmål (ikke særligt nærgående) godkendtes regnskabet af forsamlingen.

På baggrund af den nævnte prognose og med udgangspunkt i lederen i „Under Dannebrog“ nr. 2 1970 tegnede hovedkassereren derefter et billede af marineforeningens økonomiske situation i de næste 5 år set i belysning af forskellige størrelser af kon-tingentforhøjelser. Der blev diskuteret pro et contra

(mest pro), og sendemandsmødet vedtog en forhøjelse af årskontingentet til kr. 12,00 pr. medlem.

Der var genvalg af repræsentanter i distrikt II, VII, VIII og IX. I distrikt IV nyvalgte elektriker Bent Hansen, Haslev. Kommandørkaptajn Hertz genvalgte med akklamation. Assistent Kurt Flatau valgtes som landssekretær. Hovedbestyrelsens supplering i henhold til loven godkendtes.

Til revisorer valgtes grosserer N. E. Beck-Friis med kaptajn F. Fabricius som suppleant, og inspektør O. Magegaard med direktør V. Thomsen som suppleant. Hovedbestyrelsen har herefter følgende sammensætning:

Formand: Kommandørkaptajn K. Hertz, København.

Næstformand: Underdirektør Worm Petersen, Frederiksberg.

Landssekretær: Assistent Kurt Flatau, København.

Hovedkasserer: Orlogskaptajn S. Thorlund Nielsen, Gentofte.

Distrikt I, Storkøbenhavn: Boghandler O. Reumert, København.

Distrikt II, Sjælland N.: Maskinmester Hans Pedersen, Frederiksværk.

Distrikt III, Sjælland V.: Blikkenslagerm. I Strangholt, Roskilde.

Distrikt IV, Sjælland S.: Kontorbestyrer E. Nielsen, Næstved.

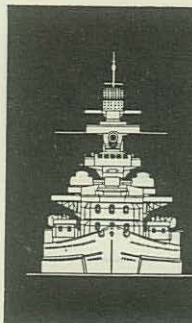
Distrikt V, Bornholm: Kaptajn C. Thomsen, Rønne.

Distrikt VI, Lolland-Falster: Forretningsfører E. Semberg, Nakskov.

Distrikt VII, Fyn: Ingeniør E. D. Fylling, Odense.

Distrikt VIII, Jylland SE.: Fabrikant M. Burchardt, Kolding.

Distrikt IX, Jylland SV.: Direktør Knud Schrøder, Esbjerg.

If you want to receive

free of charge

a catalogue with 24 pages
and many pictures out of
books on ships
and weapons

write to

J. F. LEHMANN'S VERLAG

D 8 München 21 Postfach

Distrikt X, Jylland M.: Omsorgskonsulent E. Schytte Hansen, Randers.

Distrikt XI, Jylland NV.: Fiskeskipper Jens Knak, Lemvig.

Distrikt XII, Jylland N.: Forvalter Georg Petersen, Frederikshavn.

Distrikt XIII, Oversøisk afd.: Bagermester E. Echvald, Godthåb, Grønland.

Under punktet eventuelt fremsatte G. Petersen, Frederikshavn, forslag om at fremtidige sendemandsmøder skulle afvikles på lørdage og gøres færdige samme dag. Der var ikke umiddelbar enighed om forslaget, der ville betyde en radikal ændring af et traditionelt program. Det blev derfor henvist til nærmere undersøgelse af eventuelle konsekvenser.

Man sluttede med at sende en telegrafisk hilsen til kammeraterne i Godthåb afdeling, og efter mødet samledes hovedbestyrelsen og sendemændene med damer til en hyggelig frokost.

S. Torlund Nielsen.

Fra afdelinger og distrikter

DISTRIKT IV

Repræsentanter for Næstved og Haslev var tilstede ved mødet, der fandt sted 3. maj i marinestuen i Næstved. Man diskuterede bl. a. eventuelt valg af ny distriktsformand, men det lykkedes at overtale E. Nielsen til at fortsætte endnu et år som formand. Dagsordenens hovedpunkter var i øvrigt kontingentforhøjelsen og medlemsbladet. I forbindelse med sidstnævnte udtrykte ønsker om at få det billigjort med annoncer og at få forsiden ændret igen.

DISTRIKT X

5. marts afholdtes møde i Håndværkerforeningen i Viborg med repræsentation fra Ebeltoft, Randers, Viborg og Århus. Man enedes bl. a. om at arrangere en distriktssammenkomst med damer på Kongens Kro 12. august.

FREDERICIA

Afdelingens mangeårige tidligere formand skorstensfejermester Carl Aage Häuser er trådt tilbage efter at have siddet i bestyrelsen i over 30 år og er blevet udnævnt til æresmedlem af afdelingen. Se i øvrigt under Kolding.

FREDERIKSVÆRK (Nyt Dannebrog)

Ved en festlighed den 15. juni fik afdelingen af „Danmarksamfundet“ overrakt et smukt nyt splitflag.

Afdelingen gratulerer sit æresmedlem orlogskaptajn J. K. Olsen, som fyldte 70 år den 30. juni. Ligeledes lykønskes bryggeriejer N. Hytting, som i flere år har været medlem af bestyrelsen, og som 18. juli fyldte 60 år.

Bornholm

Skibsprovantering

John Hintzes enke - Rønne

Alfred Th. Haagensen

Juveler, guldsmed & gravør
Store Torv 8 - Tlf. 270

Esbjerg

Claus Sørensen

Esbjerg

H. J. Christensen & Søn

Vådbinderi og tovtørreri
Esbjerg

„Hotel Spangsbjerg“

Mødested for Marineforeningens
medlemmer

Esbjerg Tlf. (051) 2 17 55

Frederikshavn

Electra I/S

Elektroinstallatørfirma

Tlf. 42 02 39

Danmarksgade 38 Frederikshavn

Johan Damsgaard

Kolonial & skibshandel

Tlf. 42 26 22 Frederikshavn

P. Conradsen

Teknisk maskinforretning

Skibsartikler - Olie

Tlf. *42 09 00

Einar Sørensen & Co.

Stevedore

Tlf. *42 14 00

Havnegade 11 Frederikshavn

Fyn

Aktieselskabet

Svendborg Skibsværft

Carl Antonsen

Guld- og sølvmed

GLOSTRUP-TÅSTRUP (Snart jubilæum)

Ved medlemsmødet i Kåhytten 2. april havde man som taler hovedbestyrelsens tidligere næstformand Chr. Bønnelycke, der fortalte om hvordan det gik til, at han blev indkaldt til garden.

14. maj arrangeredes udflugt i bus til Vikingeskibshallen i Roskilde med efterfølgende frokost i cafeteriaet.

Til „Under Dannebrog“ nr. 1 var indløbet forkert dato for afdelingens jubilæum. Afdelingen har den 15. oktober 1970 eksisteret i 25 år. Selve jubilæumsfestligheden finder sted lørdag den 17. oktober 1970 i Glostruphallen.

GODTHÅB

Afdelingen har haft en festlig underholdningsaften med „Hvornår var det nu det var?“. Det blev så vellykket, at man vil gentage det. I øvrigt er til 2. august planlagt fregatskydning med efterfølgende spisning.

Der har været fransk flådebesøg, og travle Albert Echwald, som ikke kunne gentage sin succes med at overrække en kajak, fandt denne gang på at udsætte en vandrepokal, som der skal kæmpes om ved danske og udenlandske flådebesøg. Trofæet er for at være aktuel navngivet Arveprins Knuds Pokal. I øvrigt er Echwald initiativtager til det nystartede Arveprins Knuds Fond, som i første række skal komme sporten til gode.

HOLBÆK

11. maj afholdtes kegleaften på „Linden“, og 13. juni var arrangeret en tur med damerne til Odsherred. På programmet står desuden en fregatskydning i Strandparken den 15. august.

HORSENS

I god tid gratuleres: 29/9 hotelejer Otto Jensen, 50 år. 22/10 radiotekniker H. B. Ladegaard, 50 år.

KOLDING (Til søs med Havmanden)

I samarbejde med sømandsforeningen arrangerede Marineforeningens afdeling 30. april forevisning af farvefilmen „Mærsk Line Around the World“. Det foregik i marinestuen, hvor man sluttede af med kammeratligt samvær.

2. maj var man rigtigt til søs, idet medlemmerne var inviteret til at deltage i en demonstrationssejlsads med bevogningsfartøjet „Havmanden“.

Terje Østergaard oplyser desuden, at Kolding afdeling den 20. juni var inviteret til at deltage i en sommerudflugt arrangeret af Fredericia afdeling. Man mødtes i Fredericia Sejlklub og foretog derefter en sejl tur op og ned ad bæltet under de to broer. Der sluttedes af med koldt bord og dans på restaurant „Snoghøjgård“.

KONGENS LYNGBY

Afdelingens fane var til stede ved begravelsen af Jørgen Bordenskjold Hansen som afgik ved døden den 17. april.

Afdelingen gratulerer fire fødselarer: 8/9 grosserer Johan Dennig, 85 år. 26/9 fuldmægtig Kaj Antonisen, 65 år. 16/10 bagemester Georg Sahl, 60 år. 21/11 installatør Niels Henrik Nielsen, 75 år.

KORSØR (Efterlysning)

Afdelingens kasserer N. Bruus Sørensen, Motalavej 77 II, 4220 Korsør, telefon 03-572449, har tidligere med held efterlyst en bog i U.D. - nu efterlyser han „Lærebog i praktisk Sømandskab“ af Jens Kusk Jensen (Ålborg 1901).

U.D. oplyser, at bogen har været udsolgt i 30 år. Vejledning kan gives om eventuelle erstatningsbøger.

NAKSKOV

E. Semberg korrekser U.D., som i nr. 1 beskyldte Nakskov for at have holdt torskegilde og bal 15. november. Det var ikke Nakskov men Nykøbing Falster.

Afdelingen har mistet et af sine trofaste medlemmer, pensioneret lodsformand Jens Mogen. Han havde været med siden 1923 og gik bort i en alder af 79 år.

NÆSTVED (Jubilæumsforberedelser)

Afdelingen deltog i Sydsjællandske Soldaterforeningers Samvirkes stort anlagte arrangement (bl. a. en fanebog) på 4. maj-dagen.

Bohn-Jespersen oplyser desuden, at man 13. juni havde en sommertur til Agersø. Der er planlagt en fregatskydning 6. september, og der er allerede nedsat et jubilæumsudvalg, som skal forberede 50 årsfødselsdagen 9. februar 1971.

NYKØBING FALSTER (Der byttes plads)

Hårdt presset af andre opgaver har Børge Sederstrøm vejet formandsposten. Han er nu næstformand og konsulent for den nye formand (og tidligere næstformand) Henry Resen Andersen.

Se i øvrigt under Nakskov.

SILKEBORG

Afdelingen deltog i arrangementer ved mindefesten 4. maj. Den 24. maj var man indbudt til at deltage i en sejltur med en marinekutter fra Århus.

SKIVE (Marinestuen flyttet)

14. marts afholdtes generalforsamling med efterfølgende fest med damer. Siden har bestyrelsen konstitueret sig med værkfører Egon Hansen som formand. Kristi Himmelfartsdag afholdtes den årlige fregatskydning med god tilslutning.

Afdelingen har mistet et æresmedlem, forhenværende distriktsmontør J. J. Pedersen, som afgik ved døden 19. maj.

Formand Egon Hansen oplyser i øvrigt, at marinestuen er flyttet fra restaurant „Nordstjernen“ til Håndværkerforeningens restaurant i Frederiksgade.

SLAGELSE

Afdelingen lykønsker: 1/9 Poul E. Buck Rasmussen, 60 år. 24/10 glarmester Otto Jørgensen, Sorø, 75 år. 19/12 værkstedsleder G. Wehlast, 60 år.

STRUER

Carl Eiler Carlsen meddeler, at han er trådt tilbage som formand og er blevet afløst af restauratør Thorvald Johnsen. Vi har desuden modtaget brev fra Fin Flyvholm, der oplyser, at den store model af et femmandstet sejskib, som blev skænket til det nye sømandshjem i Hanstholm, var bygget af et af afdelingens medlemmer, Alfred Pedersen. Han havde lagt 4½ års arbejde i den smukke gave.

STUBBEKØBING - BOGØ

Ved generalforsamlingen 29. april blev Harald Jensen valgt til afdelingens formand.

SVENDBORG (Marinestuen flyttet)

Reynolds Hansen oplyser, at afdelingens marinestue har holdt flyttedag fra hotel „Phoenix“ til hotel „Ærø“. Samtidig oplyses, at man den 5. maj i samarbejde med alle lokale maritime foreninger arrangerede en højtidelighed ved mindestøtten for faldne søfolk fra den anden verdenskrig.

Afdelingen gratulerer: 19/9 skibsfører Svend Aage Stöckel, Vindeby, 70 år. 4/10 forhyringsmand Hans Winter, Mærskgården, Troense, 70 år. 24/12 sømand Johannes Pedersen, 70 år.

VIBORG

Man mistede en god kammerat, da afdelingens mangeårige kasserer Wilhelm Clausen pludselig afgik ved døden.

ÆRØSKØBING

12. marts fejrede afdelingen sit 25 års-jubilæum. I den anledning sender man en særlig hilsen til marinemaleren H. Schöslér Pedersen, som i kærlighed til sin fødeby har hjulpet marinestuen til at erhverve en meget smuk samling af skibsbilleder.

ÅRHUS OG OMEGN

Afdelingen bringer lykønskninger: 30/9 lokomotivfører E. A. Lønquist, 50 år. 9/10 arbejdsmand Johan Frederik Buch, 60 år. 23/10 maskinmester Georg Riber, 60 år. 26/10 vulkanisør Th. Jensen, 60 år. 1/11 Rigger Hans Chr. Jensen, 75 år. 14/11 chauffør Hakon Hejlsberg, 65 år. 8/12 skomagermester Peter Christensen, 75 år. 17/12 styrmand Erik Olesen, 65 år.

Illustrationerne gengiver bøgerne i samme rækkefølge som i teksten.

Ny maritim litteratur

Vikingens tekniske årshæfte

Dansk skibsfart og skibbygning ajourføres af redaktør Axel Børentzen med bistand af talrige sagkyndige og tekniske eksperter, bl. a. skibsreder V. A. Nyholm, ing. Lunke, ing. Erik Eriksen, dir. Max Roe, ing. Leif Møller, m. fl. 100 s., ill., kr. 12,00, Vikingens forlag.

Kampen om U 843

9. april 1945 blev en tysk undervandsbåd sænket et par sømil fra Læsø efter næsten afsluttet rejse fra Singapore lastet med 144 tons krigsvigtige og kostbare varer. 90 andre tyske ubåde blev sænket i danske farvande, men ingen er omfattet med så meget dramatisk som U 843 på grund af den efterfølgende strid om bjergningsretighederne. Erik Nørgaard fortæller. 85 s., ill., kr. 12,25, Chr. Erichsens Forlag.

Berømte opdagelsesrejser (I-II)

Ernest Samhabers koncentrerede værk er blevet oversat fra tysk og bearbejdet af Chr. Dahlerup Koch, som har forbedret indholdet betydeligt ved revision og ajourføring af oplysninger om nordiske territorier og nordisk indsats. 148 s., rigt ill., kr. 49,50, Politikens Forlag.

Skonnerten Fulton af Marstal

Den gamle New Foundland-skonnert "Fulton" er af Nationalmuseet blevet rekonstrueret i sin oprindelige skikkelse til benyttelse som et levende og sejrende museumsskib. Initiativmanden, museumsinspektør Ole Crumlin-Petersen har også skrevet en dejlig lille bog om skibet, om Marstal og om New Foundlandsfarten. En bibliofil perle. 52 s., ill., kr. 18,00, Vikingeskibshallen, Roskilde.

Deep Sea Sailors

Et studie i maritim etnologi af den svenske forfatter og videnskabsmand Knut Weibust. Sproget er engelsk, og emnet er langfartssomandens tilværelse i sejlskibenes tid. 52 s., ill., pris ikke angivet, Nordiska Museet, Stockholm.

The Cutty Sark, Her Designer and Builder

Bogens hovedperson er Hercules Linton, som konstruerede den berømte klipper. Forfatteren Robert E. Brette, en slægtning af konstruktøren, for-

tæller også en hel del om skibet. 45 s., ill., 8 sh. net., W. Heffer & Sons, Cambridge.

Modelbau von Schiffen des 16. und 17. Jahrhunderts

Forfatteren Rolf Hoeckel skriver både for søhistorisk interesserede og for modelbyggere og har ikke sparet på instruktivt billedmateriale. 116 s., 19,80 DM, net., Hinstorff Verlag, Rostock.

Rodney

David Spinney prøver her at rehabilitere admiral Rodney, som tidligere søkrigs historikere har kritiseret stærkt. Bl. a. analysere søtræfningerne ved Gibraltar og i Vestindien. 484 s., ill., 100 sh. net., George Allen & Unwin, London.

Fartyg förbi

Et essay over svenske sejlskibe og deres sejlads over de syv have. Trods navnet er forfatteren Gordon Macfie svensker. Han er også en erfaren sømand og en dejlig kunstner, der ikke sparer på illustrationerne. 160 s., sv. kr. 46,50, net., Bonniers, Stockholm.

The Wavertree, an Ocean Wanderer

En mindebog om en af de sidste råsejlere der gik i fart på New York. Dette skib vil nu genopstå i sin oprindelige skikkelse. Forord af Alan Villiers og indledning af Jacob Isbrandsen. 134 s., \$ 6,95, net., South Street Seaport Museum, New York.

They Came by Sea

Jerry MacMullen fortæller om sejlskibene, der anløb San Diego Bugten gennem 400 år. Det sidste af disse, fuld-riggeren "Star of India" ligger der endnu. 152 s., rigt ill., \$ 6,75, net., The Maritime Museum Association of San Diego.

At Hands Aloft!

Kapajn W. H. S. Jones fortæller om en rejse med den tremastede bark "Calthness-Shire" i 1909 og om skibets strandung ved Bahamaøerne. 250 s., ill., 35 sh., net., Jarrolds Publishers, London.

The Convict Ships

Mange illustrationer og data vedrørende britiske sejlskibe, som i perioden fra 1787 til 1868, førte straffefanger til Australien. Forfatteren Charles Ba-

teson har desuden fundet en masse beretninger om skibenes rejser. 421 s., 75 sh., net., Brown, Son & Ferguson, Glasgow.

Fiasco

John Dean Pater har fundet årsagen til, at det i februar 1942 lykkedes for tre store tyske orlogsskibe at slippe ud fra havnen i Brest og hjem til tyske havne. Her blev briterne taget på sengen. 235 s., ill., 42 sh., net., Heinemann, London.

A Voyage Towards the South Pole

James Weddells egen beretning om rejsen i 1822-24 til Sydpolarhavet. Genoptryk fra 1825 med introduction af Sir Vivian Fuchs. 324 s., ill., 50 sh., net., David & Charles, Newton Abbot, Devon.

The Thames Sailing Barge, Her Gear and Rigging

Detaljer af sejløringen i de gamle sprøjsejlsriggede lægtere i hedsides fotos og fyldige tekster af Dennis J. Davis. ca. 100 s., 50 sh., net., David & Charles, Newton Abbot, Devon.

The Case for the Sea-Serpent

Rupert Thomas Gould troede på den store søslange og har analyseret 30 beretninger fra de sidste 200 år. 291 s., ill., \$ 8,50, net., Singing Tree Press, Detroit.

Anson's Voyage

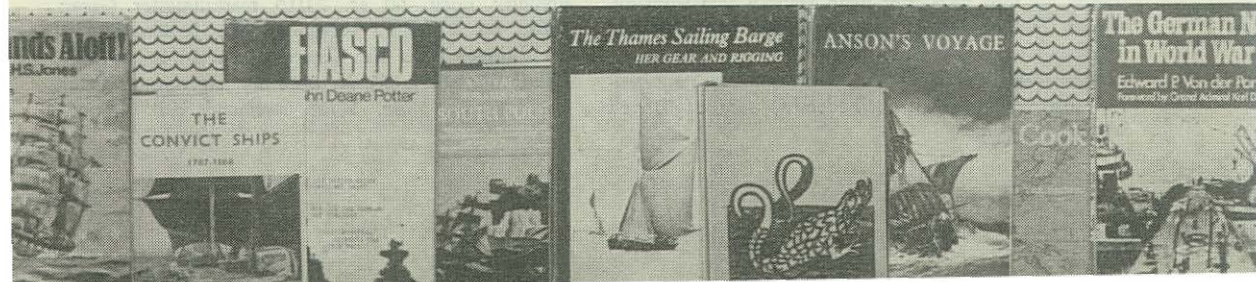
Beretningen om jordomsejlingen 1740-44 er bearbejdet af L. A. Wicox på grundlag af George Anson's egne notater. Forfatteren har også illustreret og gjort det aldeles fremragende. 182 s., 45 sh., net., Bell & Sons, London.

James Cook (The Opening of the Pacific)

En lille elegant og glimrende illustreret publikation redigeret af Basil Greenhill, direktøren for National Maritime Museum, i anledning af 200-året for opdagelsen af Australien. 32 s., 8 sh., net., Her Majesty's Stationery Office, London.

The German Navy in World War II

Storadmiral Dönitz har leveret forord, og forfatteren er den amerikanske søhistoriker Edward P. von der Porten. Foruden pædagogiske diagrammer er der osldet med dramatiske fotos. 274 s., 42 sh., net., Arthur Barker, London.

UNDER DANNEBROG

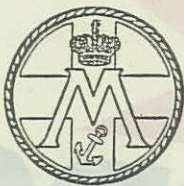
ORGAN FOR
OVÆRN OG SØFART

4

ANG
70 NR.

MARINEFORENINGEN

Æresformand Hans Majestæt Kong Frederik d. IX
Foreningens formål er at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten ved at samle danske mænd til fælles arbejde for denne sag samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem mænd, der har gjort tjeneste eller er tjenstgørende i søværnet.

Hovedbestyrelse:

Formand: Kommandørkaptajn K. Hertz, København.

Næstformand: Underdirektør Svend Worm-Petersen, København.

Landssekretær: Assistent Kurt Flatau, København.

Hovedkasserer: Orlogskaptajn S. Thorlund Nielsen, København.

Boghandler O. Reumert, København, Distr. I.
Maskinmester Hans Pedersen, Frederiksværk, Distr. II.

Blikkenslagermester I. Strangholt, Roskilde, Distr. III.

Kontorbestyrer E. Nielsen, Næstved, Distr. IV.

Kaptajn C. Thomsen, Rønne, Distr. V.

Forretningsfører E. Semberg, Nakskov, Distr. VI.

Ingeniør E. D. Fylling, Odense, Distr. VII.

Fabrikant M. Burchardt, Kolding, Distr. VIII.

Direktør Knud Schrøder, Esbjerg, Distr. IX.

Omsorgskonsulent P. Schytte Hansen, Randers, Distr. X.

Fiskeskipper Jens Knak, Lemvig, Distr. XI.

Forvalter Georg Petersen, Frederikshavn, Distr. XII.

Bagermester A. Echvald, Godthåb, Distr. XIII.

Hovedkontor:

Marineforeningen, Havnegade 55,

1058 København K. Om ny adresse se side 14.

Ekspeditionstid daglig kl. 10-13. Lørdag lukket.

Telefon 01 62 (PALæ) 2886.

Postkonto nr. 1608.

Under Dannebrog:

Medlemsblad for Marineforeningen, udgivet af Frederikshavns Avis.

Redaktion: Marineforeningen, Havnegade 55, 1058 København K. (se under hovedkontoret).

Ansvarshavende redaktør: Kaj Lund.

Annonceekspedition og trykning: Vogelius' Bogtrykkeri, Danmarksgade 3, 9900 Frederikshavn. Telf. (08) 42 22 77. - Postkonto 41175.

Forsiden:

Jubilarene nyder aftenstemningen i Avderød ved rundvisning under stævnet 30. august.

Foto Kaj Lund.

Noget om nordisk samarbejde

Vi ved alle, at der med års mellemrum afholdes kammeratskabsstævner med medlemmer af de nordiske landes marineforeninger og soldaterforeninger som deltagere. - Sidste gang i 1969 var det i Karlskrona, forrige gang i Aalborg og næste gang bliver det i Norge. De, der har deltaget i disse stævner, har oplevet det hyggelige og kammeratlige samkvem, der meget hurtigt er opstået imellem repræsentanterne fra de forskellige landes forskellige værn. Mange af disse bekendtskaber har udviklet sig til varige forbindelser med gensidige besøg og udveksling af tanker og synspunkter.

Ikke unaturligt følger kontaklinierne fortrinsvis værnsgrenene og der går det jo såre nemt for de gamle orlogsgaster. Tjenesten til søs har så mange lighedspunkter og så ensartede ydre forhold, at gaster fra de forskellige orlogsslåder med historier og oplevelser umiddelbart er - bogstavelig talt - på samme bølgelængde.

Ingen vil vel bestride, at i denne splittede verden har det sin værdi at have et godt samvirke nabolande imellem. Her i Norden kan vi gamle orlogsgaster være et led i et sådant samvirke vore lande imellem og derfor bør vi udbygge kontaktmulighederne der på kammeratskabsstævnerne har vist en naturlig baggrund.

Som en hjælp til etablering af kontakter er der andet sted i dette nummer givet en oversigt over afdelingsformænd i Norge og Sverige. Tilsvarende vil der i norsk og svensk foreningsblad blive optaget en oversigt over de danske. Lad disse adresser være kontaktdresser. Det behøver jo ikke blot at være for afdelinger imellem. Der er jo også noget, der bedder ferie- og andre rejser, hvor det kan være rart at vide, hvor man kan finde en kammerat, der „taler smandssprog“. Kommer der henvendelser fra vore nabolande, så tag vel imod dem og vær med til eventuelt at formidle kontakt til den eller det område, der har afsenderens specielle interesse - den kan jo godt strække ud over orlogsemner.

Kai Hertz.

Tordenskjolds sidste rejse

Peder Wessel er efterhånden avanceret til at blive Marineforeningens yndlings-søhelt. En af årsagerne hertil er måske den, at Tordenskjold passer godt ind som eksponent for foreningens motto. De næsten fire års barske læretid i koffardiskibene som opløber, matros og understyrmand var en af de faktorer, som – ved siden af medfødte egenskaber – gav ham meget hurtige avancementer ad den sømilitære rangstige.

Marineforeningen har den 12. november i år – 250-året for Tordenskjolds død – deltaget på behørig vis i den særlig hyldest, som er blevet tildelt vor søhelt ved Søværnskommandoens foranstaltning. Højtideligheden var fortrinsvis koncentreret i Holmens Kirkes smukke kapelsal, hvor Tordenskjolds afsjælede legeme hviler i en pompøs marmorsarkofag.

De fleste kender alle væsentlige detaljer i forbindelse med Tordenskjolds korte, dramatiske liv. Hvor mange er mon klar over, at hans sidste rejse fra duelpladsen ved Gleidingen i Hildesheim til denne marmorkiste tog næsten hundrede år.

Efter den skæbnesvangre duel blev den døde smuglet over grænsen til Hannover, balsameret i et gæstgiveri i Rethen og derefter henstillet i byens gamle kirke i næsten en måned, fordi der ikke kunne stilles et orlogsskib til rådighed for hjemtransporten. Denne skete med en charret koffardigaliot „Sofie Hedvig“.

Ved ankomsten til Københavns Toldbod var der ikke tale om, at Tordenskjold kunne blive bragt til Holmens kirke af sine kolleger på værdig vis. Kisten blev om natten den 3. januar 1721 sejlet til en trappe ved kapellets sydlige ende og af nogle underofficerer slæbt ned i kapellets kælder. Holmens provst modsatte sig

Marmorrelief udført af billedhuggeren N. Dajon i 1823, anbragt over Tordenskjolds sarkofag i Holmens Kirke.

en henvendelse om, at der måtte blive givet Tordenskjold en kristen begravelse og formåede til, at der ikke blev gjort for megen stads af den afdøde. Denne havde sat sit liv over styr i en duel og måtte i virkeligheden ifølge Christian V's danske lov hverken begravnes i en kirke eller på en kirkegård. Om militær honnør kunne der slet ikke være tale.

I virkeligheden, fortæller Børge Ørsted i „Ankerkæden“, var Tordenskjold kun indsat til forflytning, – og han blev flyttet adskillige gange. I 1759 blev kisten flyttet til ligkammeret under gulvet ved alteret, og 1782 blev den hejst op igen og åbnet, da hans slægtninge kom på besøg fra Norge. Derefter stod den formentlig i fem år ved alteret, hvorefter den blev placeret i kapellets store fælleskrypt. Kisten var nu så skrøbelig, at bunden var ved at falde ud under den sidste flytning.

Først efter 97 år var autoriteternes animositet mod Tordenskjold helt dampet bort. I 1817 indbragte kontreadmiral Hans Lindholm et forslag om, at søheltens rester skulle lægges i en solidere og smukkere kiste. Da planen et par år senere kom til udførelse, blev kisten fremstillet af det smukke marmor fra Vor Frue Kirke, som englænderne havde skudt i grus i 1807. Sarkofagen, der er prydet med en portrætmedaillon i hvid marmor og placeret i Holmens Kirkes kapelsal, blev fra 17. juli 1819 et værdigere hvilested for de jordiske rester af vor yndlings-søhelt.

Vore broderorganisationer

NORGES ORLOGSFORBUND

Under mottoet „Fra gast til admiral“ søger forbundet at samle alle, der tidligere har gjort tjeneste i marinen, og andre maritimt interesserede i orlogsforeninger rundt omkring i landet. Man har det rent idealistiske formål – på kammeratskabets grund – at bevare og værne om ærefulde minder og styrke sammenholdet og forsvarsviljen under det norske flag i overensstemmelse med marinens valgsprog: „For Konge, fedreland og flaggets heder“.

Norges Orlogsforbund, der i februar mistede sin præsident, lodsirektør Gilhuus-Moe, har som ny præsident valgt kommandørkaptajn Andreas Stang. Den nye præsident som tiltræder officielt ved Orlogsforbundets landsmøde nu i november, har dog allerede været i officiel funktion, idet han som sin første opgave efter udpegelsen repræsenterede Orlogsforbundet sammen med dettes sekretær Bjarne Knutsen ved det danske jubilæumstævne den 30. august. Danmarks Marineforening byder den nye præsident for Norges Orlogsforbund hjertelig velkommen i forvisningen om et udbytterigt og godt kammeratligt samarbejde for begge parter.

Norges Orlogsforbund har samme adresse som forbundets sekretær: Bjarne Knutsen, Havreveien 56, Manglerud p. å., Oslo.

Lokale foreninger findes i Bergen, Drammen, Fredrikstad, Kristiansand og Oslo under adresserne:

Romer Bruland, Nye Sandviksveien 39, Bergen.

Tor Johansen, Nordal Brunsgt. 8, Drammen.

Erik Lomm, Marineveien 9, Kristiansand S.

Reidar Torgersen, Trudvangveien 33, Oslo 3.

For Fredrikstad er ikke angivet adresse.

FLOTTANS MÄN

Marineforeningens svenske broderorganisation, „Flottans Män har for tiden 2.500 medlemmer, hvoraf ca. halvdelen er knyttet til hovedforeningen i Stockholm, og de øvrige er fordelt over ca. 15 lokale afdelinger rundt omkring i landet. Formand: Kommandør Fredrik Taube.

Foreningens formål er at udgøre et bindeled mellem tjenstgørende og forhenværende ansatte og værnepligtige ved Søværnet, at opretholde dets traditioner og at støtte dets udvikling. Ligeledes stræber man efter at befordre et godt kammeratskab gennem frit og utvunget samvær på de fælles minders grundlag og at fremme udbygningen af aktiviteter, der kan være af fælles interesse for foreningens medlemmer.

Hovedorganisationens adresse er: Flottans Män, Teatergatan 3, 11148 Stockholm.

Kommandør Fredrik Taube, Tykövägen 11, 181 61 Lidköping.

Kapten Vilhelm Frithz, Långbackavägen 44, 182 34 Danderyd.

Stabsredaktør Christer Hammarberg, Åsögatan 74, 6 tr, 116 24 Stockholm.

De lokale afdelingers formænd har følgende adresser:

Arthur Holmgren, Skogstorpavägen 21, 632 29 Eskilstuna.

Sven Olof Ohlsson, Lådämnegatan 3, 416 79 Göteborg.

Willy Samuelsson, P1 1326 B Söndrum, 305 90 Halmstad.

Thor Thorsson, Lennngrensgatan 2, 252 39 Hälsingborg.

Sven Ljung, Åsensväg 32, 552 66 Jönköping.

Josef Nilsson, Erik Dahlbergsvägen 28, 292 00 Karlsbamn.

Gösta Grönkvist, Mossvägen 9, 371 00 Karlskrona.

Ragnar Larsson, Torsgatan 6, 553 00 Lysekil.

Erik Brandell, Spånehusvägen 62 6, 214 39 Malmö.

Gunnar Lekander, Sankt Olofsgatan 17 B, 603 55 Norrköping.

Folke Berg, Grindvägen 7 D, 761 00 Norrtälje.

Eric Wallnor, Nynäsvägen 28 F, 149 00 Nynäsbamn.

John Häggqvist, Mellanvägen 2 A, 21 Stockviksverken 852 59 Sundsvall.

Hjalmar Palmgren, Hälsovägen 31, 151 38 Södertälje.

Et hjørne af marinestuen i Halmstad.

Orvar Larsson, Hantversksgränd 1, 432 00
Varberg.

Berndt Pettersson, Råbygorset 63, 724 69
Västerås.

Inge Persson, Smålandsgatan 6, 262 00
Ängelholm.

Allan Uddh, Box 92, 840 50 Gällö.

EN SVENSK MARINESTUE

I Sverige er oprettelsen af marinestuer ikke så vidt fremskredet som i Danmark, og en direkte sammenligning lader sig ikke gøre, da foreningerne – ihvertfald i det ydre – virker efter lidt forskellige systemer. Man har marinestuer i Malmö, hvor afdelingen ejer en ret stor grund, i Hälsingborg, i Ängelholm, hvor man har eget hus, i Varberg, hvor man disponerer over et lokale i den gamle fæstning, i Göteborg, hvor stuen blev indviet i 1968, i Västerås, hvor man har egen sommervilla, i Södertälje, hvis afdeling ejer en lille ø, og i Stockholm, der ligeledes har en ø i skærgården, Stora Tratten, hvor medlemmerne kan leje et sommerhus.

En af de smukkeste svenske marinestuer, der kan stå mål med de flotteste i Danmark, finder man i Halmstad. Den er indrettet i et tidligere havnemagasin, der oprindeligt var en dekorativ dampskibspavillon. Udenfor står endnu en af de gamle „løgnebænke“, hvor de gamle skippere og fiskere i sejlskibenes tid plejede at sidde og kritisere kollegaernes manøvrer i havnen eller fortælle mere eller mindre sandfærdige sømandshistorier.

Foreningen Flottans Män i Halmstad blev grundlagt i 1939, og da flere af medlemmerne var tilknyttet tjenesten i havnen, lykkedes det at få lov til at anvende den ene ende af materialeboden til samlingslokale.

Da havnen i 1966 byggede en helt ny materialebod fik foreningen hele det gamle hus til rådighed, og nu gjorde man en vældig indsats, som forvandlede Marinestuen til en af Halmstads seværdigheder. Hos et ophugningsfirma i Göteborg købte man fra den gamle passagerbåd „Ragne“ (bygget 1919) paneler i ædle træsorter og meget andet inventar fra første klasses spisesalon, musiksalon og rygesalon.

Til supplerende dekoration havde man efterhånden erhvervet en samling på 80 skibsmodeller foruden navigationsinstrumenter, skibskister, navnebrædder, sværdfisketænder, koralter og en udstoppet krokodille samt et skibsrat til lysekronen. Genindvielsen fandt sted i efteråret 1967 under overværelse af Hans Kongelige Højhed Prins Bertil, militærchefer, repræsentanter for byens myndigheder og for foreningens hovedorganisation og lokale afdelinger.

I den nye marinestue er der plads til ca. 70 gæster. Den anvendes fortrinsvis til foreningens egne sammenkomster, men udlånes også til andre organisationer. Selv om den ligger et stykke fra byens centrum, er her næsten altid nogen hjemme – og danske kammerater er altid velkomne.

Et 200 års minde

21. april 1770 så besætningen på det lille skib „Endeavour“ forude en lav øde kystlinie. Ekspeditionen var udsendt i den hemmelige mission at finde det store mystiske fastland et eller andet sted i Stillehavet og styrede nu vestpå fra New Zealand. For første gang i historien faldt europæeres øjne på Australiens østkyst.

I mere end 200 år havde opdagelsesrejsende og andre søfarere krydset frem og tilbage over Stillehavet og Det Indiske Ocean. Hvordan kunne det gå til, at de ikke tidligere havde opdaget Australien? Årsagen er den simple, at man udnyttede de kendte, pålidelige vindsystemer. Over Stillehavet fulgte man passaterne for vestgående og det nordlige vestenvindsbælte for østgående. Over Det Indiske Ocean sejlede man kun østpå, når sydvestmonsunen blæste, medens man den anden vej udnyttede passaterne. Alle disse vindsystemer bragte skibsfarten nord om Australien.

Adskillige havde dog set Australien uden at gøre sig klart, hvad det drejede sig om. Den første synes at have været Willem Janszoon i 1605. Lidt efter lidt bredtes imidlertid rygtet om et stort sydligt kontinent, og specielt hollænderne var interesserede i en udvidelse af deres interesseområde i disse farvande. I 1642 udsendte guvernøren for Hollandsk Ostindien en ekspedition med det bestemte formål at finde det store fastland. Ekspeditionen var under ledelse af Abel Tasman. Han sejlede vestpå til Mauritius, derefter mod syd til det stormende vestenvindsbælte, som han fulgte østpå – syd om Australien. Han fandt Tasmania, som han døbte Van Diemens Land (efter guvernøren), og senere stødte han på New Zea-

land. Van Diemens Land blev ca. 130 år senere af James Cook omdøbt til Tasmania.

To hovedfaktorer var årsag til hans succes: Tiden var moden, og James Cook var den rette mand.

National Maritime Museum i Greenwich har et særligt Cook-galleri, der fortæller om „den dygtigste sømand, som England nogen sinde har føstret“ og om hans tre store opdagelsesrejser i Stillehavet. Med disse rejser, som strakte sig fra 1768 til 1780, åbnede James Cook Stillehavet for Storbritannien fra 71 graders sydlig bredde til Beringstrædet.

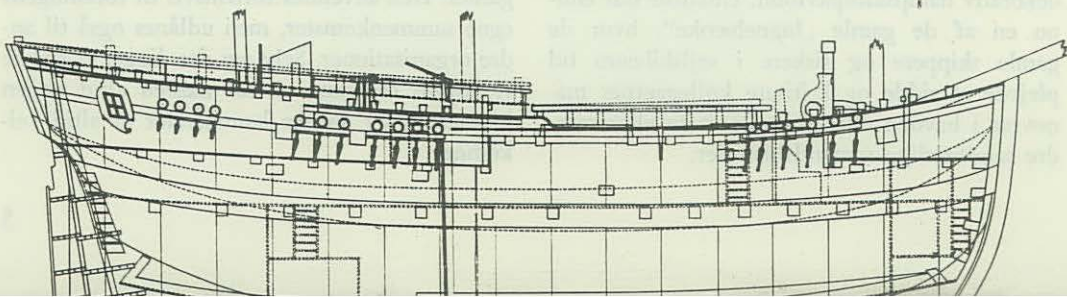
Holland var efter tre udmattende krige mod England, blevet reduceret til en andenrangs sømagt. Frankrig og England havde kæmpet forbitret i Indien og Canada, og efter afslutningen af syvårskrigen i 1763 fik begge nationer travlt med at udforske Stillehavet. Den britiske regering var specielt interesseret i at finde ud af, hvad der lå hinsides Ostindien. Hvis der virkelig eksisterede et sydligt kontinent, så måtte det absolut være Storbritannien, som fandt det først.

En af 1760'ernes mindre heldige ekspeditioner, der blev ledet af kaptajn Samuel Wallis, vendte hjem fra Stillehavet i 1768 efter kun at have fundet Tahiti. Han rapporterede imidlertid, at han i nærheden af Tahiti havde observeret det længe eftersøgte sydlige kontinent. Det gjaldt om at komme før Frankrig.

Besiddelsen af et nyt produktivt kontinent ville give nationen generationers økonomisk forspring. Det gjaldt imidlertid om at gå diskret til værks.

Omtrent samtidig havde Royal Society hen-

Byggetegning til Cooks skib „Endeavour“. Science Museum, London.

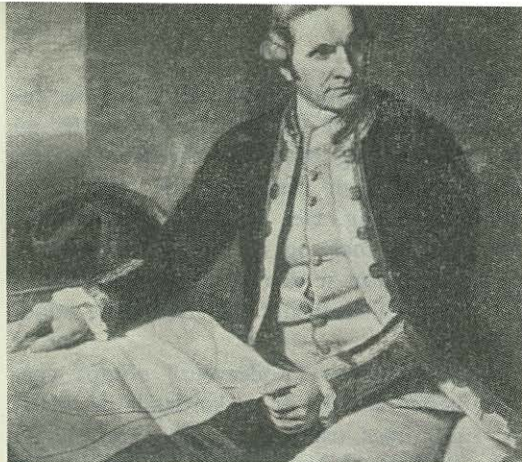

vendt sig til Kong Georg III for at få støtte til at sende en ekspedition til Sydhavet, hvorfra man ville være i stand til at observere planeten Venus' passage af solen, der skulle finde sted i 1769. Admiralitetet støttede ansøgningen, idet man dog benyttede lejligheden til at få placeret en af sine egne folk som chef for ekspeditionen i stedet for videnskabsmændenes kandidat. Denne chef var ikke – som det alt for ofte før var tilfældet – en højtstående marineofficer af adelig herkomst. James Cook var en personlighed, hvis kvalifikationer gjorde ham acceptabel både af admiralitet og videnskabsmændene.

Som søn af en landarbejder fødtes James Cook i Marton i Yorkshire i 1729. Som dreng var han selv landarbejder, men lærte dog at læse og skrive i en landsbyskole. Tolv år gammel kom han i lære hos en urtekræmmer i kystbyen Staethes. Fem år senere stak han til søs med kulsælbereren „Freelove“ tilhørende kvækeren John Walker i Whitby.

I ni år gennemgik James Cook handelsflådens hårde skole i nord-østersøfarten, dog fortrinsvis med colliers (kulskeibe) på den barske rute mellem Newcastle on Tyne og Themsen. Ved udbruddet af syvårskrigen var han styrmand i barken „Friendship“ med løfte om snart at blive skipper. Han meldte sig imidlertid som frivillig til marinen, hvor han blev underofficer og senere skibsfører. Under operationerne i Canada lærte han søopmåling og korttegning. Han bistod ved kortlægningen af St. Lawrencefloden i forbindelse med erobringen af Quebec i 1759, og efter krigens afslutning i 1763 tilbragte han yderligere fire år som fører af små opmålingsskibe beskæftiget ved New Foundland, hvis torskefiskeri var af stor økonomisk betydning.

I disse år havde James Cook udviklet sig til at blive en af de dygtigste søopmålere i Royal Navy. Desuden havde han bidraget til „Transactions of the Royal Society“ med en særlig bemærkelsesværdig afhandling om en solformørkelse. En sådan kandidat kunne videnskabsmændene ikke afslå. James Cook blev chef for stillehavsekspeditionen, admiralitetet udnævnte den jævne skibsfører til løjtnant og gav ham hemmelige instrukser om – efter besøget på

Portræt af James Cook, udført af Nataliel Dance efter Cooks anden store rejse 1772-75. National Maritime Museum, Greenwich.

Tahiti – at eftersøge det store sydlige kontinent.

I det hemmelige dokument stod blandt andet: „... Så snart observationerne af venuspassagen er afsluttet, skal De sejle videre sydpå for om muligt at finde kontinentet. De skal med omhu udforske den størst mulige kyststrækning, konstatere de nøjagtige positioner, foretage opmålinger og udarbejde kort ... Ligeledes skal De med de indfødtes billigelse tage betydningsfulde landområder i besiddelse i Kongens navn eller opsætte passende mærker og inskriptioner, som oplyser om de første opdagere og besiddere ...“.

Ekspeditionsskibet på Cooks første rejse var et 366 tons tremastet handelsskib af collier-typen, lille, langsomt, men rummeligt og med ringe dybtgående og tilstrækkeligt ukompliceret til, at reparationer kunne udføres af skibets egen besætning. Denne talte 100 mand inclusive seks videnskabsmænd.

Navigationsmæssigt var Cook godt udrustet med en af de nylig opfundne sekstanter og med den nautiske almanak, som var begyndt at udkomme to år før starten af den første ekspedition. På sin første rejse havde Cook endnu kun et lommeur, men på de følgende ekspeditioner var han den lykkelige besidder af et kronometer.

Efter fuldførelse af den officielle opgave på Tahiti foretog Cook systematiske undersøgelser og opmålinger i det sydvestlige Stillehav og omkring New Zealand, hvorefter han sejlede

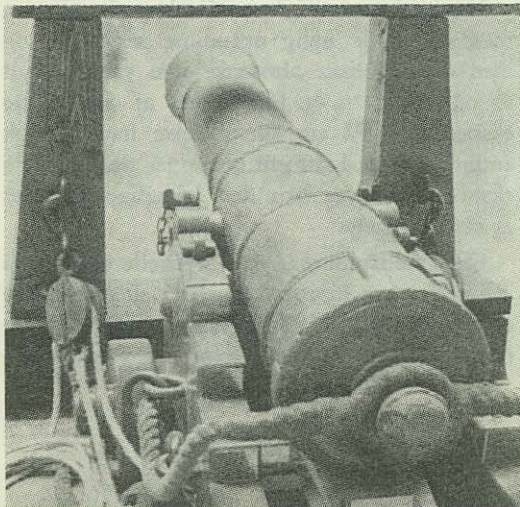
vestpå og ramte Australiens østkyst ved det nuværende Sydney. I dag findes på dette sted en stor tankhavn og et smukt rekreatiomsområde, Botany Bay, hvor europæere for første gang gjorde landgang. Her findes et mindesmærke for kaptajn Cook og et lille specialmuseum, og her kan man se den historiske kilde, hvorfra skibet „Endeavour“ fik fyldt sine vandtanke.

Herfra fortsatte „Endeavour“ nordpå gennem næsten et halvt år og kortlagde det meste af Australiens østkyst, hvorefter rejsen gik hjem til England via Ostindien og Sydafrika.

Den følgende ekspedition, som varede fra 1772 til 1775, gik til det sydlige Stillehav, hvor Cook havde til opgave at sejle rundt om Jorden så tæt som muligt til Sydpolen og efterse et endnu sydligere kontinent. I forbindelse med hovedopgaven udforskedes og kortlagdes et stort antal af øerne i det sydlige Pacific. På denne rejse var James Cook blevet forfremmet til kaptajn og havde kommandoen over to skibe, „Resolution“ på 266 tons og „Adventure“ på 366 tons.

På den tredje ekspedition, som varede fra 1776 til 1780 disponerede Kaptajn James Cook over „Resolution“ og desuden over „Discovery“ på 298 tons. Opgaven var denne gang at søge efter en nordøstpassage eller nordvestpassage fra Stillehavet ind i Atlanterhavet med det formål at skaffe Storbritannien fuld kontrol over Stillehavet.

Da „Endeavour“ strandede ved Australiens kyst 11. juni 1770, lod Cook halvtreds tons gods kaste over bord, deriblandt 6 kanoner. De er nu bjerget, og en af dem er anbragt i National Maritime Museum i Greenwich i realistisk montering. (Magazine of the Port of London Authority).

Som bekendt sluttede James Cooks andel i denne rejse 14. februar 1779, da han blev dræbt under forsøg på at standse en skærmydsel mellem sine folk og de indfødte.

Kaptajn Cooks endeligt var særligt tragisk på baggrund af den stærkt udviklede ansvarsfølelse og humanitet, som han altid havde vist over for de naturfolk, han kom i berøring med. Han havde en evne til at optræde venligt og på samme tid fast, hvilket i reglen gjorde det let for ham at kommunikere med dem på lige fod.

Samtidig var han begavet med ganske særlige evner som leder af mænd. På den stærkt begrænsede plads i de små skibe færdedes han tæt inde på livet af jævne søfolk side om side med videnskabsmænd af største intellekt og højeste sociale status. At gennemføre krævende ekspeditioner og opnå så strålende resultater under disse omstændigheder krævede ikke alene dygtighed og karakterstyrke, men også et stort mål af menneskelig forståelse og tolerance. Et håndgribeligt bevis på betydningen heraf var sundhedstilstanden i de skibe, som var underlagt Cooks kommando. Han førte et strengt regimente med hensyn til hygiejne og kosthold og opnåede mirakuløse resultater. Hans besætninger blev ikke svækket med katastrofale tab på grund af skørbug og andre af de sygdomme, som havde ødelagt så mange tidligere ekspeditioner. Paradoksalt nok påstår lægevidenskaben idag, at netop James Cooks gode resultater var medvirkende til, at det senere så populære middel mod skørbug, lime-juice, først blev indført i Royal Navy mange år senere. Ved Ove Gjeddes ekspedition til Østen 150 år tidligere kendte man allerede citronens helsebringende virkning. Alligevel omkom 300 mand.

James Cooks testamente til efterverdenen var et stort søkort over hele Stillehavet. Hvilken værdi dette har haft bl. a. for søhandelen gennem de forløbne to århundreder, kan slet ikke opgøres. Lidt af hemmeligheden ved hans succes røbede han selv i et brev: „... Den, som kun udfører givne ordrer, vil aldrig blive en stor opdager. Det kræver også stædighed, initiativ og ønsket om at vide besked, selv om det, man leder efter, taler imod etablerede teorier“.

Kaj Lund.

Maritim revy

AKTUELT FRA SØVÆRNET

Danske torpedobåde på Rbin-tur

For anden gang i 1088 år er danske krigsfartøjer sejlet op ad Rhinen til Düsseldorf. Flådebesøget, der dækkede de sidste fire dage af Düsseldorf-ugen, omfattede motortorpedobådene „Glenten“, „Høgen“, „Søbjørnen“ og „Søridderen“. Starten fandt sted 25. maj fra Holmen med ankomst samme aften til den tidligere flådehavn Cuxhaven, hvor lastvognene fra torpedobådernes mobile base allerede stod klar med strømforsyning, olie og proviant. Den følgende dag fortsatte bådene over Nordsøen til Amsterdam, hvortil man ankom så tidligt, at besætningen fik lejlighed til at studere byens seværdigheder og forlystelsliv.

Onsdag morgen blev master og antenner lagt ned, og turen gik nu med assistance af lods gennem Amsterdam-Rhinkanalen, som på de smalle steder kun er 40 meter bred. Ved den laveste af broerne var der kun 20 cm luft over radarantennen.

Ved Wreswijk blev fartøjerne sluset ud i floden Lek, og om aftenen nåede man frem til Emmeriche, hvor man blev modtaget af borgmesteren, politichefen, brandchefen, pressen og den lokale marineforenings formand, der ønskede velkommen og overrakte gaver.

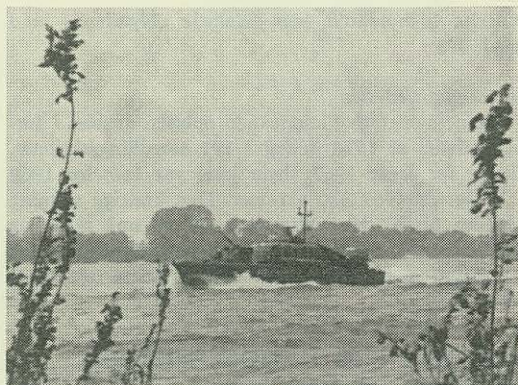
Også i byen Wesel, som man passerede den følgende dag, var den lokale marineforening blevet mobiliseret. Medlemmer havde taget opstilling på en bro, hvorfra de firedre en flaske rom, en blomsterhilsen og foreningens vimpel ned til fartøjerne.

Den sidste dag var torpedobådene konstant omgivet af motorbåde, hvoraf de fleste havde hejst et Dannebrogflag, og den sidste sømil før ankomsten var bredderne pakket med mennesker. Politiet i Düsseldorf oplyste senere, at ca. 40.000 mennesker havde overværet skibenes ankomst til Düsseldorf.

Besætningerne fik en helt fantastisk modtagelse af byens borgere, som arrangerede udflugter, bryggeribesøg og beværtning i rigeligt mål. Torpedobådernes mobile base fulgte med over land fra havn til havn og gav en effektiv støtte. Desuden blev der af de tyske myndigheder og den danske ambassade ydet en service og vist en venlighed, som bidrog til at gøre turen til en usædvanlig oplevelse.

Marinens margarine

Talsmændene for de værnepligtige på Langelandsfort har klaget over den margarine, som udleveres til aftensmåltidet, og henstiller, at der gives smør i stedet. Forsvarsministeriet konstaterer i denne forbindelse, at de værnepligtige på Sjælland spiser den samme slags margarine med god appetit, selv om denne type

Motoratorpedobåden P. 511 på vej op ad Rhinen.
Foto H. Burghof, Düsseldorf.

næppe fuldt ud opfylder de krav til bl. a. smag, som man efter den almindelige udvikling i spisevarerne med rimelighed kan stille. Efter at have konsulteret Statens Levnedsmiddelinstitut har ministeriet nu pålagt de indkøbende myndigheder fremtidig at købe plantemargarine til bordbrug.

Nye skibe til Søværnet

Såfremt finansudvalget tiltræder forsvarskommissionens anmodning, vil der blive iværksat bygning af otte motortorpedobåde, hvoraf de første to forventes at kunne afleveres i løbet af 1974. Forbilledet for skrogkonstruktionen vil blive den svenske SPICA II-klasse, som er blevet gennemprøvet i nogle år. Der er tale om deplacementsbåde af stål, der er billigere at bygge og vedligeholde end tilsvarende træskrog. Ganske vist kan glidebåde opnå større fart under rolige vejrforhold, men deplacementsbåde kan bedre holde søen og bevare deres operative egenskaber i dårligt vejr. Desuden har de på grund af deres bredde bedre indenbords plads og bedre muligheder for anbringelse af våben.

Værnepligtige på Grønland

I anledning af en forespørgsel fra Socialistisk Folkeparti har forsvarsministeren oplyst, at den værnepligtige menige besætning på Flådestation Grønneal består af 78 mand, hvoraf alle undtagen tre selv har udtrykt ønske om at komme til Grønland.

De værnepligtige udgør sammen med den øvrige besætning den personelstyrke, som er nødvendig, for at flådestationen skal kunne løse sine vigtige opgaver, herunder den grønlandske redningstjeneste, den daglige sikkerhedstjeneste for skibsfarten samt forsynings- og reparationsmæssig assistance til fiskeriinspektionsskibe og opmålingsskibe.

„Nymfen“ adopteret i Skælskør

Bevogtningsfartøjet „Nymfen“ er i 1970 blevet adopteret af Skælskør by. Begivenheden blev fejret på den traditionelle festlige måde. Byrådet og befolkningen udfoldede store anstrengelser for, at besætningen skulle føle sig velkommen i byen. Bl. a. mobiliserede

man et fodboldhold, som bankede „Nymfen“s hold med 4-0.

Søredningstjenesten

Søværnets operative kommando oplyser, at man i første halvdel af 1970 deltog i 197 søredningsaktioner. Tallet for årene 1967 (hele året) var 166, for 1968 226 og for 1969 320 aktioner. Den kraftige stigning skyldes bl. a. det voksende antal af små skibe og fartøjer og et større kendskab til søredningstjenestens organisation, hvilket har medført en bedre udnyttelse af denne.

AKTUELT FRA HANDELSFLÅDEN

Handelsflåden femdoblet på 25 år

Den danske handelsflådes kapacitet blev ved begyndelsen af 1970 opgjort til 5.046.300 tons dødvægt, hvilket repræsenterer en femdobling i løbet af 25 år. Flådens andel i Danmarks indtjening på verdensmarkedet udgjorde i 1969 3,2 milliarder kroner.

Verdenshandelsflåden

Verdenstonnagen var 1. juli 1969 nået op på ca. 212.000.000 brutto, hvilket repræsenterer en fordobling i de sidste 25 år.

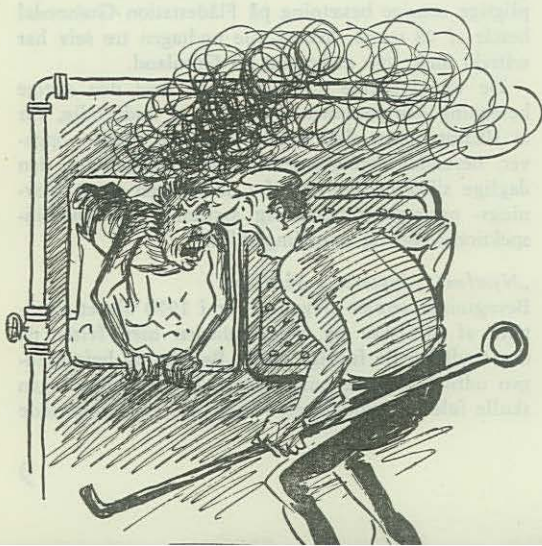
Det største i Europa

Lindø-Værftet ved Odense er nu i gang med at fordoble sin kapacitet. Det har i øjeblikket en ordrebeholdning på ca. 3.000.000 tons d. w. og er i denne henseende blevet det største værft i Europa.

Verdens største

Globtik tankers i England har ved et japansk skibsværft bestilt et tankskib på 477.000 tons dødvægt. Det bliver ca. 100.000 tons større end det næststørste skib i ordre. Kæmpetankeren, der skal leveres i 1973, bliver 379 meter lang og vil få en besætning på 35 mand. Byggepris ca. 300 mill. kr.

- Hvad søren laver du der, Orla. Jeg troede, du var oppe og male skorsten.

- Da du sidst fortalte historien, slog du kun seks kannibaler ihjel. Nu siger du, at det var tolv!
- Ja, men sidste gang var du for ung til at høre hele sandheden.

Det fjerde civile atomskib

Japans første atomskib „Mutsu“ har nylig indledt sine prøvesejlader. Skibet, der skal anvendes til forskning, er på 8.200 tons brutto og har en besætning på 79 mand, heraf 20 videnskabsmænd. Reaktoren leverer damp til et 10.000 hk turbineanlæg. Tjestearten er 16,5 knob.

Første fragtskib med satellitnavigering

Det svenske rederi Johnson Line's nye containerskib „Magaret Johnson“ har fået installeret apparatur til navigering efter „Navy Navigation Satellite System“, der består af satellitter i polare baner og kontrolstationer på jorden. Under gunstige forhold kan man efter dette system få oplysning om sin position med en nøjagtighed af ikke over 0,1 sømil.

Systemet, som har været anvendt af den amerikanske flåde siden 1964, findes endnu kun i to andre civile skibe: Det isbrydende tankskib „Manhattan“, og krydstogtskibet „Queen Elizabeth II“.

Sovjetunionens handelsflåde

Nylig sagde den nye søfartsminister T. Guzjenko: „Vi går nu ind i det internationale fragtmarked“. Handelsflåden i USSR vokser med en million tons om året og er nu oppe på 13 mill. tons dødvægt.

Faldskærme til handelskibe

Hvis et moderne supertankskib er i fuld fart, tager det mindst 20 minutter at standse det ved at lade maskinerne gå fuld kraft bak, og det vil fortsætte ca. tre sømil, før det ligger stille.

Teknikerne arbejder med at forbedre bremseteknikken, bl. a. ved at der slippes vand ind gennem en bovport og ud igen på siden af skibet. En anden metode er anvendelse af bremseklapper, som kan forkorte bremselængden med op til en trediedel.

De nyeste eksperimenter sker med faldskærme, som udløses under vandet, og her har man opnået særdeles gode resultater.

AKTUELT FRA FISKERIET

Katamaran-trawler

Sovjetunionen har nu gennem to år indhøstet erfaringer med en dobbeltskroget trawlerstype, som har vist sig at være en absolut succes, og som har haft væsentligt større fangster end konventionelle fiskerbåde, der har opereret i de samme områder i Østersøen og Atlanterhavet.

Katamaran-trawleren, der er på 950 tons, rider let over søerne og tager ikke vand over øverste dæk selv i stærk storm.

Fiskeri-terror

Nylig mistede en Esbjerg-kutter fiskegrej til en værdi af 7000 kr. Det var blevet gennemsejlet af en hollandsk trawler, som ignorerede alle signaler fra Esbjerg-kutteren. Det var anden gang i løbet af kun 14 dage, den pågældende kutter var blevet udsat for groft hærverk af den slags.

Fiskeriministeriet modtager årligt ca. 200 rapporter om ødelæggelse af danske fiskeredskaber. Fiskeriministeriet lader rapporterne gå videre til de pågældende lande, men det synes ikke at hjælpe.

Kunstige fiskebanker i Middelhavet

Franske oceanografer og erhvervsfiskere eksperimenterer ved Middelhavs-kysten med kunstige undervandsrev, hvor man har kunnet konstatere særligt store koncentrationer af fisk. Man mener at kunne sikre en tilgang i et omfang, som erhvervsfiskerne selv kan kontrollere.

Det bedste materiale til fiskebanker synes at bestå af gamle bilvrug og slidte gummidæk. Det betyder, at man altså samtidig bidrager til at løse et skrotproblem.

Fiskeavl i Barentshavet

Ved Kislaia Guba i Barentshavet, hvor Sovjetunionen har anlagt et tidevands-kraftværk, vil man eksperimentere med kunstig avl af havfisk. Foruden bassiner til udklækning og plejning af yngel, skal indrettes afspærrede områder, hvor rationelt avlede rødspætter, torsk og sild kan „gå på græs“, til de har nået en passende størrelse.

AKTUELT FRA HAVET

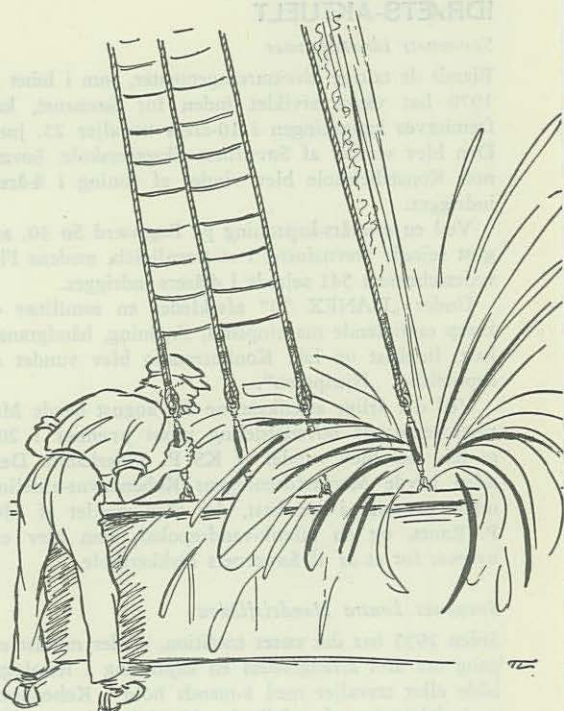
Oliejagten i Nordsøen

Efter et halvt års stop borer Dansk Undergrunds-konsortium atter efter olie i Nordsøen. Platformen „Maersk Explorer“ er gået i arbejde ca. 90 sømil vest for Torsminde.

En hel del længere nordpå i den norske sektor, blev i juni fundet så lovende forekomster, at produktionen påregnes at kunne begynde i forsommeren 1971. Endnu rigere fund er nylig sket i den britiske Nordsø-sektor.

Olie på stranden

Frisk råolie indeholder giftige emner, som hurtigt

– Du har alligevel ret, Orla. Det går faktisk hurtigere, når man ikke benytter vævlingerne.

fordamper i fri luft. Spilolie, som slippes ud fra et skib eller som af anden grund driver på havets overflade, kan være katastrofal for visse arter af søfugle, men det tykke tjæreagtige griseri, som driver op på kysten, er forholdsvis ufarligt for strandens fauna. Olieresterne nedbrydes efterhånden og kan endda tjene til føde for adskillige arter af små dyr. Et olieselskab advarer mod alt for voldsom fremfart med kemikalier til fjernelse af olie på stranden. Sådanne kemikalier kan gøre større skade end olien på strandens fauna.

Kræse sæler

Hollandske zoologer har konstateret, at der er færre sæler ud for de hollandske kyster end tidligere og formoder, at de trækker væk, fordi Nordsøens fisk har for mange giftstoffer i sig. På Hollands største akvarium for sæler i byen Texel er man derfor gået over til udelukkende at fodre sælerne med fisk, der er fanget i Atlanterhavet.

Sennepsgas i havet

En norsk søfartsekspert har nylig offentliggjort en liste over 26 tyske skibe lastet med sennepsgas og sænket i Skagerak, Nordsøen og Biscayen. Ifølge en vesttysk radioudsendelse er listen ikke komplet, men mangler yderligere syv skibe, som er blevet sænket med sennepsgas i nærheden af den norske kyst.

IDRÆTS-AKTUELT

Søværnets idrætsstævner

Blandt de talrige idrætsarrangementer, som i løbet af 1970 har været afviklet inden for Søværnet, kan fremhæves kaproningen i 10-årers travaljer 25. juni. Den blev vundet af Søværnets Eksercerskole. Søværnets Konstabelskole blev vinder af roning i 4-årers indrigger.

Ved en efterårs-kaproning på Bagsværd Sø 30. august sejrede Stevnsfortet i et travaljeløb, medens Flyvedetachment 541 sejrede i 4-årers indrigger.

Under „DANEX 70“ afvikledes en sømilitær 4-kamp omfattende maskinpistol, skydning, håndgranat-kast, linekast og løb. Konkurrencen blev vundet af depotskibet „Hjælperen“.

Ved det årlige atletikstævne 28. august havde Marineforeningens hovedafdeling udsat præmier i 200 m løb, der blev vundet af KS P. Söderhamn. Desuden havde Marineforeningens Københavns-afdeling udsat præmier i spydkast, der blev vundet af MG P. Rants, og en atletik-vandrepokal, som blev erhvervet for et år af Søværnets Dykkerskole.

Søværnet kontra Handelsflåden

Siden 1955 har det været tradition, at der mindst en gang om året arrangeredes en kaproning i redningsbåde eller travaljer med 8-mands hold i København med deltagelse af søfolk fra Handelsflåden og fra Søværnet. Fem gange er Søværnet løbet af med sejren, medens norske passagerskibe har vundet otte gange og danske handelskibe tre gange. Kapronin-

gerne arrangeres i nært samarbejde mellem Handelsflådens Velfærdsråd, Søværnets Idrætskomité og Havnevæsenet.

Kaproningen fandt sted 9. september i år på en bane med start ved fyret på Nokken af Kalkbrænderihavnen over en distance på ca. 1000 m tværs over Svanemøllebugten med opløb ved Tuborg Havn. Deltagere var Københavns Navigationsskole, Skandinavisk Linjetrafik, Jydsk Færgefart, Marinekaserne København, Middelgrundsfart og Stevnsfortet.

Stevnsfortet, som en uge tidligere havde vundet på Bagsværd Sø, stod som favorit – også efter de indledende roning, men i finalen blev det Jydsk Færgefart (Grenå-Hundested), som sejrede i tiden 4 min. 55,9 sek. Middelgrundsfart var mindre end en kvart bådlængde bagefter, og Stevnsfortet blev nr. 3.

SEILSKIBS-AKTUELT

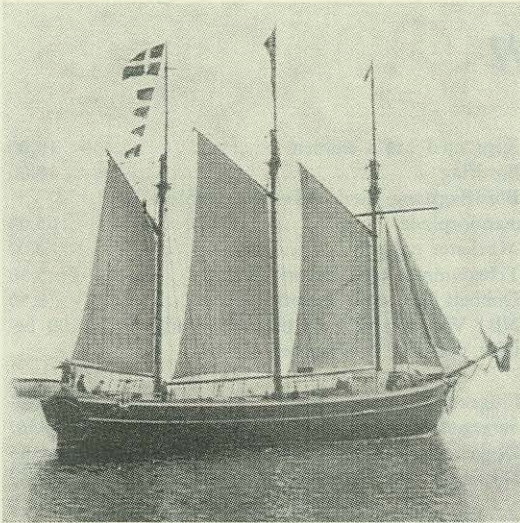
„Odysseus“ forlist

Marstal-skonnerten „Odysseus“, bygget 1919 som „Louise“, blev i 1968 indkøbt af Nordisk Filmkompagni og ombygget i dyre domme til brug ved filmatiseringen af „Klaubautermændene“. I år blev den solgt til en schweizer, der sammen med to landsmænd ville sejle den til Middelhavet og sætte den i turistfart.

Efter første forsøg blev „Odysseus“ slæbt ind til Hirtshals som havarist. Under det andet forsøg sprang skibet læk og sank i Den engelske Kanal i nærheden af Le Havre. Besætningen blev bjærgt af en færge.

Situation fra Tuborg-løbets første heat. De værnepligtige fra Middelgrundsfart ligger en bådlængde foran Københavns Navigationsskole. Foto Kaj Lund.

Skonnerten „Fulton“. (Gengivet efter „Sea Breezes“).

„Fulton“ er atter blevet sejlførende

En af de sidste og mindste danske skonnerter, der byggedes 1915 i Marstal til farten på New Foundland, er blevet rekonstrueret som sejskib på foranledning af Nationalmuseet som et levende og sejrende museumsskib. Skonnerten „Fulton“ vil få fast station ved vikingeskibsmuseet i Roskilde fjord, men skal om sommeren benyttes til korte togter med skoleklasser i danske farvande. Den første sæson har desværre givet underskud.

Skoleskibskapsejladser

Den britiske organisation „Sail Training Association“ arrangerer hvert andet år en kapsejlad for de store sejlførende skoleskibe. Kapsejladserne i 1970 gik fra Portsmouth til Tenerife på Kanarie-Øerne og blev vundet af den norske fuldrigger „Christian Radich“ med norsk „Statsråd Lehmkuhl“ på andenpladsen og tysk „Gorch Fock“ som nummer tre. Danske skoleskibe deltog ikke i kapsejladserne i år.

AKTUELT FRA SØHISTORIEN

Skibsproviant gennem 435 år

Flådestation Københavns forsyningsafdeling er i år ophørt med at føre proviant på lager. Skibenes forsyning med proviant vil fremtidig blive varetaget af civile leverandører.

Siden ca. år 1535 har Søværnet ført proviant til skibenes forsyning på egne lagre – oprindeligt i nogle lave bindingsværksbygninger på Slotsholmen. Fra ca. 1607 til 1867 benyttedes Christian IV's provianthus (nu Geodætisk Institut ved Det Kongelige Biblioteks have). I de sidste 100 år har Søværnets Proviant- og Fædeværk haft til huse i Proviantmagasinet

på Arsenaløen. Her findes også stadig de store egetræs-saltkar, som blev nedgravet i kælderens i blåler, og som er mere end 350 år gamle.

Søkortarkivet, Fyrvæsenet og Skibsmuseet i samarbejde

Marinearkæologerne får nu bedre mulighed for at undersøge alle historisk interessante skibsvrag i danske farvande. Søkortarkivet og Fyrvæsenet har stillet deres kartoteker over lokaliserede vrag til rådighed for Danmarks Skibsmuseum. Til gengæld har museumsinspektør, civilingeniør Ole Crumlin, lovet at ville give underretning, når marinearkæologer på deres undersøgelser i farvandene finder nye vragrester, som kan være til fare for sejladsen.

Brødnid under havets overflade

En professionel dykker har indgivet politianmeldelse mod frømandsklubben i Holstebro, hvis amatørdykkere for tiden leder efter det engelske krigsskib „St. George“, der i 1811 strandede syd for Torsminde. Baggrunden er formentlig den gamle skrøne om, at skibet havde guldmonter om bord til en værdi af en snes millioner kroner.

For 800 år siden

I foråret 1170 nedkæmpede danske søstridskræfter en sørøverflåde ved Øland. Esbern Snare reddede prins Christoffers liv og blev selv hårdt såret.

For 450 år siden

Ferdinand Magellan fandt Magellanstrædet i november 1520.

For 350 år siden

Admiral Ove Giedde hejsede den 21. november 1620 Dannebrog over den danske koloni i Trankebar.

For 350 år siden

I eftersommeren 1620 krydsede „Mayflower“ Atlanten med pilgrimsfædrene, som grundlagde den første engelske koloni i Nordamerika.

For 250 år siden

12. november 1720 blev Tordenskjold dræbt under en duel ved Gleidingen i Hildesheim.

For 200 år siden

Den danske Middelhavs-eskadre under schoutbynacht Kaas bombarderede Algier 4.-8. juli.

For 100 år siden

Samuel Plimsoll fremlagde første gang i det engelske parlament forslag om lasteliniemærker på skibe.

For 75 år siden

20. juni 1895 indviedes „Kaiser Wilhelm Kanal“, der senere omdøbtes til Kielerkanalen.

Fra hovedbestyrelsen

MEDLEMSTALLET

Marineforeningen havde 1. oktober 1970 ialt 9.076 medlemmer.

HOVEDKONTORET FLYTTER

Marineforeningen er sagt op til fraflytning af lokalerne i Havnegade 55. Ny adresse fra nytår: Bredgade 29, 1. sal, 1260 København K. Det nye telefonnummer bliver (01) 15 28 86.

SENDEMANDSMØDET 1971

Sendemandsmødet 1971 vil finde sted i Frederikshavn i sidste weekend i maj.

HOVEDBESTYRELSENS EFTERÅRSMØDE

Marineforeningens hovedbestyrelse afholdt sit ordinære efterårsmøde 17. oktober i Søofficers-Foreningens lokaler i Søkvæsthuset på Christianshavn. Til den påfølgende middag var bl. a. inviteret chefen for Søværnet, Viceadmiral S. S. Thostrup, præsidenten for Soldaterforeningernes Landsråd, oberst Ulf Jensen, formanden for Søofficers-Foreningen, Kommandør Ebbe Wolfhagen, Marineforeningens æresmedlemmer samt repræsentanter for Carlsbergs og Tuborgs direktioner.

MARINEFORENINGENS EFFEKTER

Følgende effekter leveres direkte fra hovedkontoret eller fra afdelingerne:

Kendetegn (nål eller knap)	kr. 8,50
Manchetknapper, sølv	- 45,00
Kasketemblem	- 45,00

– Velkommen til kaptajnens bord, alle ti. Det er mig en fornøjelse at se disse ni – og tænke på, at vi otte skal spise sammen i de næste dage. – Hvis nogen af de fire tilstedeværende bryder sig om bridge, skal det være mig en glæde at se dem – begge – i min kahyt. – Åh, hovmester, jeg tror jeg spiser alene i dag!

Slips med MF's emblem	- 19,00
Bordflag	- 18,00
Bordflagstang med anker og emblem på marmorplade	- 65,00
Mærkater pr. ark	- 2,00
Telegrammer med kuvert	- 5,50
Dobbelt kort med kuvert	- 0,50
NB! Ved forsendelser til værdi under kr. 25,00 betales porto af modtageren.	

Følgende bestilles direkte hos: O. Brønnum, Holbergsgade 8, 1057 København K., tlf. (01) MI 8750:
Ølglass med emblem kr. 10,85 || Snapselglas med emblem | - 7,50 |

NÆSTE NR. AF U. D.

Artikler og illustrationer til „Under Dannebrog“ nr. 1 1971 skal være redaktionen i hænde senest 15. januar. Vigtige meddelelser fra afdelingerne har en uges ekstra frist.

UNDERHOLDNING OG FEST OM BORD

Marineforeningen har som gave fra Handelsflådens Velfærdsråd modtaget et antal eksemplarer af en morsom og praktisk lille håndbog „Underholdning og fest om bord“ til fordeling blandt afdelingerne. – Måske kan den give ideer til adspredelse og fornøjelse ved sammenkomsterne.

Til orientering for medlemmerne, skal oplyses at et eksemplar af bogen er sendt til samtlige afdelingsformænd, hvor interesserede kan henvende sig for at studerede den.

Håndbogen, der er udarbejdet af kaptajn Kaj Lund bygger på mere end 15 års erfaringer fra fritidsklubbernes aktivitet i danske handelsskibe og beskæftiger sig kun med arrangementer, der virkelig lader sig praktisere om bord.

JUBILARSTÆVNET 1970

Søndag den 30. august kl. 10.30 mødtes 98 jubilerende orlogsgæster ved Værftsbrovagten. Vejret var ualmindeligt strålende, da man kl. 10.45 stillede til parade. Efter en kort, indholdsrig andagt ved pastor Ørsted nedlagde ældste jubilar en krans ved mindestenen. Med Kvindelige Mariners Musikkorps i spidsen marcherede jubilarerne forbi de kendte steder og gav sig tid til et besøg i „Bohtendackhuset“. Ved den efterfølgende frokost på Marinekaserne København deltog foruden jubilarerne desuden kommandørkapt. Stang og B. Knutsen fra Norges Orlogsbund, chefen for Flådestationen, chefen for Marinekaserne København, pastor Ørsted m. fl. Efter frokosten spillede musikkorpset i kasernegården, hvor

Jubilarenes indmarch i Avderød med Søværnets Tambourkorps i spidsen. Foto Kaj Lund.

deltagerne fik lejlighed til at strække benene inden køreturen gennem Nordsjælland.

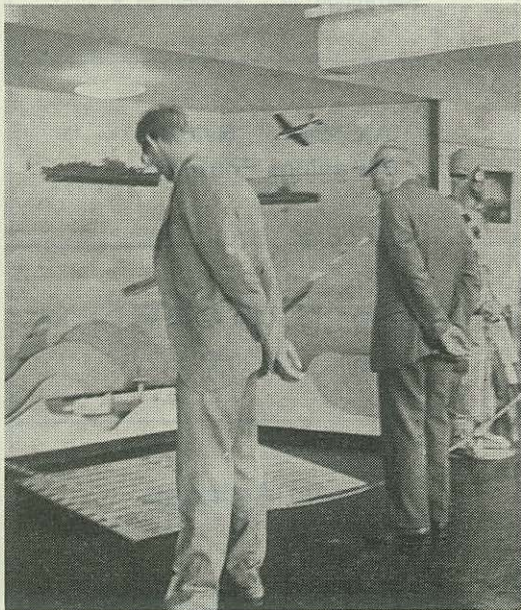
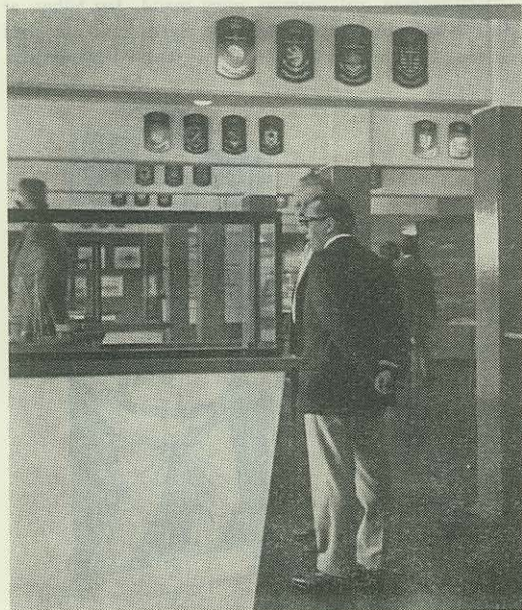
Ved ankomsten til Avderød blev jubilarene budt velkommen af skolens chef, kommandørkapt. Nørgård. Anført af Søværnets Tambourkorps marcherede man til sportspladsen, hvor korpset gav en strålende opvisning. Efter besøg på områdets seværdigheder

var der skafning i den moderne kostforplejning, før turen atter gik mod København.

At stævnet atter i år blev en succes, skyldes ikke mindst den stor hjælp, der blev ydet af Kvindelige Mariner, og Marineforeningen håber, at vi også i årene fremover kan regne med denne assistance.

K. Flatau.

Jubilærstævnets deltagere fik i små grupper forevist alle seværdigheder på Søværnets Eksercerskole, bl. a. den righoldige modelsamling der ikke må forveksles med et museum.

Otto Suenson & Co.

Dr. Tværgade 7 Tlf. (01) 14 04 82

Grundlagt 1880

Vinforretning

Lager af cigarer

Lev. til Officersforeningen og
Søofficersforeningen

Højgaard & Schultz A/S

Civilingeniører og entreprenører

Hovedkontor:

Ewaldsgade 9 - København N.

J. Chr. Andersen

OST

Vimmelskaftet 41 - 1161 København K.

Tlf. (01) *12 13 45

Jesper Christensen & Co.

Vin en gros

Nørregade 28 - København K.

A/S Em. Z. Svitzers

Bjergnings-Entreprise

HEDE NIELSEN A/S

Horsens - Tlf. (066) 2 47 11

Ronald Andersen

Aut. kølefirma - Tlf. 13 35 23 - Aalborg

Fra afdelingerne

GILLELEJE (25 års jubilæum)

26. september fejrede man på „Strand“ i Gilleleje 25 års dagen for afdelingens grundlæggelse. Til stede var bl. a. landsformanden, kommandørkaptajn Kai Hertz og flere andre af hovedbestyrelsens medlemmer. I forbindelse med jubilæet blev afdelingens formand gennem mange år, Jens Nielsen, udnævnt til æresmedlem. Han kvitterede for en velfortjent medalje og svang damerne til ud på de små timer.

GLOSTRUP-TASTRUP (Solskinspris indstiftet)

Ved det ordinære marts møde i „Kahytten“ (ikke tidligere omtalt) holdt Redaktør Jens A. Petersen aftenens maritime foredrag om dengang, Glostrup var havneby og hjemsted for vikingskibe.

Formanden gav meddelelse om, at afdelingen havde indstiftet en „solskinspris“, der ikke kunne tilfalde medlemmer, men kun deres koner. Prisen skulle betragtes som en trøst, fordi de ofte måtte undvære deres mænd, når de var til møde eller på anden måde virkede for Marineforeningen. Den første solskinspris blev tildelt fru Ejnar Petersen, hvis mand har gjort en stor indsats bl. a. for udsmykning af „Kahytten“ med smukke tovværksarbejder.

Afdelingens 25 års jubilæum blev fejret i to tempi: På selve fødselsdagen, torsdag den 15. oktober, nedlagde formanden, Torben Jensen, en krans

- Velkommen, velkommen, unge mand. Jeg håber, at du må komme til at befinde dig rigtig godt om bord
- især i begyndelsen.

Marineforeningens medlemmer i Grenå-afdelingen smider sutterne og gør god reklame for en god havnefest.

ved mindesmærket i Nyhavn. Pastor, dr. theol. B. Ørsted, Holmens Kirke, holdt en mindetale, og medlemmer af Søværnets Tambourkorps blæste tapto.

Den egentlige jubilæumsfest afholdtes 17. oktober og startede med, at Søværnets Tambourkorps om eftermiddagen marcherede med fane fra Glostrup Rådhus gennem byen til Glostrup-hallen, hvor korpset opførte et stort tattoo. I Glostrup-hallen samledes medlemmer og et antal indbudte gæster til en opløst middag, hvor pastor Ørsted holdt festtalen, og hvor man benyttede lejligheden til at overrække 25 års tegnet til ikke mindre end 15 jubilarer.

GODTHAB (Pinsebesøg)

Under arveprins Knuds grønlandsrejse var han med sit selskab gæster en eftermiddag hos Marineforeningens lokale afdeling og modtog udnævnelse til æresmedlem. Formanden, bagermester Echwald, benyttede lejligheden til at orientere Arveprinsen om det ny-stiftede „Arveprins Knud's Fond“, der skal knytte hans navn til Grønland. Fondets hovedkapital, som man regner med vil nå op omkring 50.000 kr., skal stå urørt, medens renterne skal anvendes bl. a. som opmuntring for idrætsudøvelsen i Grønland.

2. august afholdtes fregatskydning med efterfølgende festmåltid, præmieuddeling og dans i „Hestestalden“.

GRENÅ (Havnefest)

Afdelingens næstformand og kasserer, Jørgen Mortensen, benyttede en regnvejs-eftermiddag af sin ferie i juli til at aflægge rapport om en begivenhed, som vi beklageligvis ikke kunne nå at få med i sidste nummer:

Lørdag og søndag den 11.-12. juli afholdt Grenå-afdelingen for femte år i træk en vellykket havnefest. Dette arrangement har flere formål. Dels vil man

gøre propaganda for byen Grenå og vise, at her foregår noget. Samtidig vil man give de mange tusinde turister i byen og omegnen lidt glad underholdning. Desuden opnår man at forbedre afdelingens økonomi.

Foruden det traditionelle havneshow, tivoli, dansearrangementer med optrædende kunstnere o.s.v. var der som et nyt indslag organiseret en måneshinur med en af færgerne. Ca. 600 deltog i nattesejladsen op og ned langs Djurslands kyst, medens to orkestre underholdt med dansemusik på soldækket og i en af restauranterne.

Havnefesten havde 15.000 besøgende, og afdelingen høstede et overskud på ca. kr. 3.000,00.

Samtidig høstede Marineforeningen en hel del god reklame gennem velvillig omtale bl. a. i de lokale aviser. Det er noget, der gavner det øvrige arbejde i afdelingen.

Ved sendemandsmødet i Esbjerg hørte man fra flere afdelinger klager over den dårlige økonomi. Her i Grenå synes man, at det er forkert at sidde og jamre sig og vente på at andre skal træde hjælpende til. I stedet smøger man ærmerne og (bukserne) op og skaffer pengene ved en frisk og fornøjelig indsats. Det sætter afdelingen i stand til at ofre over 1000 kroner hvert år til julefest for medlemmernes børn. Desuden kan afdelingens hjælpefond hvert år ved juletid betænke trængende enker af tidligere medlemmer med et rundt beløb.

HASLEV (Gave til Marinestuen)

Ved en kammeratskabsaften i Marinestuen havde man besøg af skibsmodelbygmester Emil G. Bais, Hamburg, der er kommet i afdelingen gennem 15 år, og som ved denne lejlighed skænkede Marinestuen et smukt skibsur. Man indførte ved samme lejlighed en ny tradition, hvor medlemmer fremtidig mødes søndag formiddag i Marinestuen og trækker uret op.

Bornholm

Skibsprovantering

John Hintzes enke - Rønne

Alfred Th. Haagensen

Juveler, guldsmed & gravør
Store Torv 8 - Tlf. 270

Esbjerg

Claus Sørensen

Esbjerg

H. J. Christensen & Søn

Vådbinderi og tovtørreri
Esbjerg

„Hotel Spangsbjerg“

Mødested for Marineforeningens
medlemmer

Esbjerg Tlf. (051) 2 17 55

Frederikshavn

Electra I/S

Elektroinstallatørfirma
Tlf. 42 02 39

Danmarksgade 38 Frederikshavn

Johan Damsgaard

Kolonial & skibshandel

Tlf. 42 26 22 Frederikshavn

P. Conradsen

Teknisk maskinforretning
Skibsartikler - Olie
Tlf. *42 09 00

Einar Sørensen & Co.

Stevedore
Tlf. *42 14 00

Havnegade 11 Frederikshavn

Fyn

Aktieselskabet Svendborg Skibsværft

Carl Antonsen

Guld- og sølvmed

HOLBÆK

5. november afholdtes andespil i Strandparken. Efter-årets store begivenhed var dog 50 års jubilæumsfesten i Strandparken den 21. november. Vi håber at kunne fortælle mere om festen i næste nummer.

I øvrigt byder programmet på klipfiskegilde på Linden 2. januar og generalforsamling i Strandparken 22. februar.

HORSENS (Til havs)

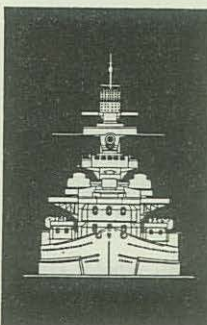
Afdelingens sekretær, Aage Holgersen, fortæller at man den 12. september arrangerede pilketur med god tilslutning - som tidligere år. Fangsten var ikke noget at prale af, og belært af erfaringen havde man sørget for udprovantering. Da man gik fra borde, var alle tilfredse og mætte af mad, drikke, frisk luft, oplevelser og fiskehistorier.

Afdelingen gratulerer: 29/11 bogholder A. Chr. Emborg, 65 år. 3/1 repræsentant Henry Nielsen, 75 år. 10/1 blikkenslagermester Kaj E. Sørensen, 60 år. 27/1 statsaut. vejer og måler Karl F. Ahrens, 65 år. 1/2 snedkermester Gustav Høfde, 75 år. 13/2 maskin-fabr. William Petersen, 80 år. 20/2 salgsinspektør Chr. Møller, 50 år.

KALUNDBORG (Skyttelavet jubilerer)

Landskyttestævnet blev i år afholdt i Kalundborg-hallen den 13. september med den gode anledning, at Marineforeningens skyttelav i Kalundborg i år kan fejre sit 25 års jubilæum. Stævnet havde deltagelse fra afdelingerne i Glostrup, Kerteminde, Kgs. Lyngby, København, Randers og Århus. Resultatet af skydningen blev, at Kgs. Lyngby kåredes som vinder med 455 points tæt fulgt af Glostrup med 454 points. Bedste skytte blev Frederik Martin, Kgs. Lyngby, med 95 points. Som supplement til skydningen var arrangeret forskellige andre konkurrencer af mere eller mindre idrætsmæssig art.

Præmieuddelingen blev kombineret med jubilæums-frokosten, hvor Skyttelavets formand, Th. Dalsgaard, bød velkommen til medlemmer og gæster. Blandt disse sås foreningens landsformand, kommandørkap-tajn Kai Hertz, borgmester J. Hagemann Petersen m. fl. Skyttelavet modtog mange gode fødselsdags-gaver og hørte mange rosende ord i anledning af

If you want to receive

free of charge

a catalogue with 24 pages
and many pictures out of
books on ships
and weapons

write to

J. F. LEHMANN'S VERLAG
D 8 München 21 Postfach

arrangementet, bl. a. fra den lokale afdelings formand, skibsfører Jens Holm, fra Glostrup-afdelingens formand og fra Kalundborg sejklubs formand Kurt Nielsen. Kommandørkaptajn Hertz overrakte præmierne, blandt hvilke kruset, som er udsat af Kommandør Evers' Fond for bedste forbedring af holdresultat, tilfaldt Glostrup-afdelingen.

KOLDING (Søforklaringer)

Afdelingens bulletin „Søforklaringer“ oplyser, at man 15. oktober afholdt kammeratskabsaften i Marinestuen på Koldinghus Staldgård med kapskydning på den indendørs skydebane.

20. oktober afholdtes møde i „Skibslauget“, hvor der blev gjort rede for de hidtidige bestræbelser for at skaffe et egnet fartøj.

I samarbejde med Kolding Sømandsforening indbød man 9. november til andespil i Marinestuen. I øvrigt er der indbudt til jule-medlemsaften 3. december.

KØBENHAVN (Sundalarm)

Lørdag den 15. august mødtes 25 medlemmer for at deltage i en tur på Øresund med Marinehjemmeværnets øvelsesbåde „Lyø“ og „Enø“. Det blev en dag, som rummede flere begivenheder, end bestyrelsen havde sat på programmet. Midt under frokosten blev der blæst sundalarm. Begge skibe måtte i aktivitet med en eftersøgning. Hjemkomsten, der var fastsat til kl. 18.30, fandt først sted 3 timer senere.

4. oktober havde man medlemsmøde i Marinestuen med optagelse af 13 nye medlemmer. Kaptajn-løjtnant Kragelund viste en aktuel film om hjemmeværnet idag og holdt desuden et foredrag om konvojtjenesten under den anden verdenskrig, hvor han gjorde tjeneste som styrmand.

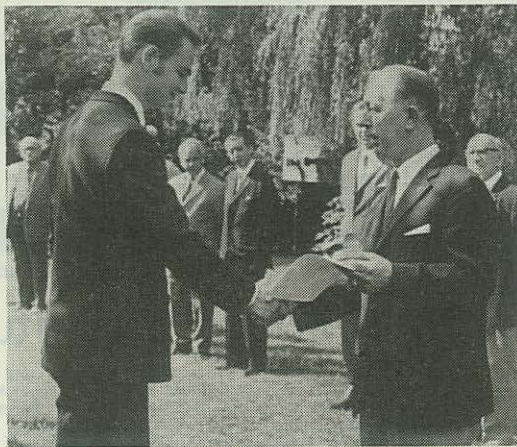
NYKØBING SJÆLLAND

Den årlige fregatskydning fandt sted 29. august, hvor skibsbygger Jørgen Nevermann erhvervede sig titlen som fregatkonge. Efter skydningen samledes man med damerne til spisning og dans på hotel Odsherred.

NÆSTVED (Velkommen til „Flora“)

Afdelingen i Næstved giver et godt eksempel på, hvorledes man bør modtage et orlogsskib på officielt besøg. Sekretær Bohn-Jespersen fortæller, at korvetten „Flora“ blev mødt i rum sø (i Karrebæksminde bugt) af hjemmeværnsskutteren, der transporterede en velkomstkommité bestående af medlemmer af byrådet og af bestyrelsen for Marineforeningens lokale afdeling. Sidstnævnte indbød bl. a. til en kammeratlig aften i Marinestuen og til en udflugt i omegnen. I øvrigt arrangeredes under skibets ophold middag på rådhuset, reception og frokost om bord, en børnefest om bord og forskellige idrætsstævner.

Ovennævnte begivenhed fandt sted i august. I september afvikledes den årlige fregatskydning på sky-

Knud Egegaard Jensen, Ringsted, får overrakt Admiral Carstensen's mindebøger af Roskilde afdelings formand, I. Strangholt. Foto Henrik Clausen.

debanerne ved Garderhusarkasernen med deltagelse af ca. 50 medlemmer. Årets fregatkaptajn blev specialarbejder Henning Jørgensen. Oktober måneds arrangement blev en mandeaften i Marinestuen.

Afdelingen har mistet et frofast medlem, folkepensionist Marius Knudsen. Marineforeningens fane fulgte ham den 17. august til det sidste hvilested ved Herlufsholm Kirke.

ROSKILDE (Standhaftig fregat)

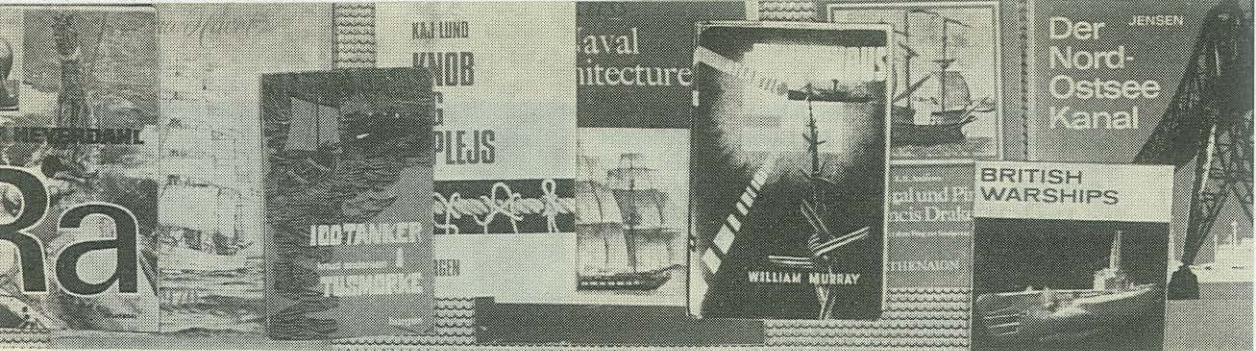
22. august afholdtes det årlige søslag, hvor en fregat blev skudt sønder og sammen. Ødelæggelseslyst og et strålende vejr havde fået et halvt hundrede medlemmer til at møde op, men Børge Skjoldby havde lavet fregatten så solidt, at det tog ikke mindre end 3½ time at få den sænket. Ved et raffineret sammentræf af omstændigheder blev det afgørende skud, som sænkede fregatten, affyret af foreningens specielle gæst, Knud Egegaard Jensen, Ringsted, en nylig hjemsendt værnepligtig, som ved samme lejlighed fik overrakt mindebøgeret fra Admiral Carstensen's Fond for eksemplarisk opførsel i tjenesten. Disse mindebøger tildeles hvert år to værnepligtige.

SILKEBORG

Afdelingen lykønsker: 5. nov. H. Kvist Nielsen (medlem af bestyrelsen i over 27 år) – 65 år. 23. dec. revisor Poul Poulsen, 65 år.

SØLLERØD

Sankt Hansfesten er blevet en tradition. Også i år samledes man ved Egebjerghytten i Hareskovene til en hyggelig familiesammenkomst med madkurve, musik og godt humør. Ifølge afdelingens publikation „Marine Nyt“ fejredes 25 års jubilæet den 27. august med en fest på Lollikhus.

Illustrationerne gengiver bøgerne i samme rækkefølge som i teksten.

Ny maritim litteratur

Ra
Nordmanden Thor Heyerdahl giver her sin personlige beretning om bygningen af papyrusbåde og om to dristige sejladsrejs fra Marokko over Atlanterhavet til Vestindien. Han påstår ikke, at egypterne sejlede til Amerika, men beviser, at de kunne have gjort det. 318 s. tekst, 64 s. farvefotos, Kr. 78,00, Gyldendal.

Jul på Havet
Det årlige maritime julehæfte svigtede ikke sin tradition med at bringe en passende blanding af søhistorier, personlige erindringer, noveller, tovværks-julenyt og gengivelser af dejlige marinemalerier. 66 s., Kr. 12,00, Vikingens Forlag.

100 tanker i tusmørke
En udsøgt samling af ordsprog og sømandsdihteren Knud Andersen, som nylig fejrede sin 80-års fødselsdag med dette koncentrat af sin rige livsvisdom. 36 s., kr. 12,75, Borgens Forlag.

Knob og Splejs
En moderne håndbog i håndtering af tovværk med behandling af nye og gamle materialer og metoder, herunder knob, stik, surringer, splejsninger m. m. Det er praktisk sømandsskab for handelsflåde og søværn af kapt. Kaj Lund. 196 s., ca. 1000 ill., kr. 57,50, Borgens Forlag.

Rees's Naval Architecture (1819-20)
Genoptryk af det maritime stof fra et 150 år gammelt teknisk leksikon. Et fyldigt udtog af de emner, der specielt har relation til orlogsskibet og dets udrustning, bl. a. konstruktionsmetoder og rigning i Royal Navy kort efter afslutningen af Napoleonskrigene. Talrige plancher og tavler. 200 s., stort format, 126 sh net., David & Charles, Newton Abbot, Devon.

Atlantic Rendezvous
Som radiotelegrafist i et britisk handelskib, der blev sænket af en tysk raider i begyndelsen af den anden verdenskrig fortæller William Murray personlige spændende oplevelser ledsaget af dokumenterede redegørelser for betydningsfulde afsnit af krigsførelsen til søs. 318 s. ill., 48 sh net., Nautical Publishing Co., London.

Admiral und Pirat Francis Drake
Den engelske historiker K. R. Andrews' beretning i tysk oversættelse om Francis Drake's betydning for udviklingen af det britiske herredømme på havene i slutning af 1500-tallet. Her påpeges og bevises den nære forbindelse mellem politik og sørøveri. 220 s., DM 24 net., Akademische Verlagsgesellschaft, Frankfurt am Main.

British Warships 1845-1945
Et udvalg af skibsmodeller i Science Museum illustreret med helsides farvefotos. B. W. Bathe fortæller om udviklingen fra hjulskibet „Terrible” i 1845 til ubåden „Amphion” i 1944. 52 s., 7 sh 4 d net., Her Majesty's Stationery Office, London.

Der Nord-Ostsee Kanal
Waldemar Jensen fortæller om kanalens forhistorie og udviklingshistorie i anledning af 75-året for dens åbning. En samlet og helt fyldestgørende fremstilling, som er godt illustreret. Et værdigt jubilæumsskrift. 210 s., DM 24,00 net., Carl Wachholtz Verlag, Neumünster.

Jane's Fighting Ships 1905-6
De særligt interessante udgaver af den berømte store fjernkendingsbog bliver genoptrykt. Illustrationerne, der følges af mange data, er her præget af fremskridt inden for fotograferingen. Specielt for denne udgave er dog betretningerne om den russisk-japanske krig belyst af en russer og en japanner. 452 s. £ 7.35 net., David & Charles, Newton Abbot, Devon.

Last Days of Mast & Sail
Beskrivelsen af flere hundrede forskellige sejskibstyper, som eksisterede kort efter århundredskiftet. Et genoptryk af Allan Moores essay i sammenlignende skibsanatomi fra 1925. 260 s., 6 3sh. net. David & Charles, Newton Abbot, Devon.

From the Lower Deck
Henry Baynham belyser forholdene i Royal Navy på Lord Nelsons tid set fra den menige sømands egen synsvinkel. Søfolkens personlige beretninger ledsages af forfatterens kommentarer vedrørende politiske og historiske forhold. 200 s., ill., £ 8,50, Barre Publishers, Barre Massachusetts.

Task Force 57
De britiske søstridskræfter, som i 1944-45 opererede i Det indiske Ocean og Stillehavet sammen med amerikanske flådeenheder, udgjorde den største samlede indsats af Royal Navy under den anden verdenskrig. Herom fortæller Peter C. Smith og ledsager sin beretning af diagrammer og dramatiske fotos. 206 s., 50 sh. net., William Kimber & Co., London.

The Cape Horn Breed
En rundrejse med fuldriggeren „British Isles” ved århundredets begyndelse. Genoptryk af W. H. S. Jones' bog, der er blevet en klassiker. 328 s. ill., 35 sh net., Jarrolds Publishers, London.

Hale im Paradies
De tyske monsun-ubåde, som under den anden verdenskrig opererede i Det Indiske Ocean med støttepunkter i japansk okkuperede havne, skildres her af Jochen Brennecke, som udførligt behandler hver eneste ubåds og besætnings skæbne. 342 s., rigt ill., DM 45,00 net. Koehlers Verlagsgesellschaft, Herford.

Deutsche Grosskampfschiffe 1915-1918
De store tyske slagskibes planlægning og typeudvikling under den første verdenskrig beskrives af Friedrich Forstmeier på baggrund af den nuværende diskussion om Søværnets betydning. 100 s., ill., DM 44,00, J. F. Lehmann Verlag, München.

Vollschiff „Schulschiff Deutschland”
Den smukke fuldrigger, der i 1927 blev søsat som tysk marineskoleskib og 30 år senere blev degraderet til stationær sømandsskole, får her sin biografi af Gerhard Eckardt, der nu er lærer om bord i sømandsskolen. 192 s., ill., DM 19,80, H. M. Hauschild, Bremen.

Mayflower Remembered
Chrispin Gill fortæller om pilgrimsfædrene, der (i år for 350 år siden) sejlede over Atlanterhavet for at grundlægge en koloni på Amerikas østkyst. 206 s. 50 sh net. David & Charles, Newton Abbot, Devon.

